

BIULETYN

INFORMACYJNY

ROK XIII/2003

NR 3

ŚLĄSKA AKADEMIA MEDYCZNA
W KATOWICACH

ISSN 0867-7646

W numerze m.in.:

- Doktoraty honoris causa profesora Tadeusza Wilczoka str. 8-9, 16-19
- Jubileusz pierwszych absolwentów ŚAM str. 14-15
- Ośrodek Badań Efektów Edukacyjnych ŚAM str. 31
- Konferencje naukowe str. 35-38

AKADEMIA UKOŃCZYŁA 55 LAT

Przemówienie inauguracyjne JM Rektora
prof. dra hab. Tadeusza Wilczoka

Dostojni Goście

Wysoki Senacie

Szanowne Rady Wydziałów

Drodzy Studenci

Niebawem zabrzmiał tradycyjne *Gaudeamus*, dając początek pięćdziesiątemu szóstemu rokowi działalności Śląskiej Akademii Medycznej. Mimo faktu, że inauguracja ta nie jest szczególna w rozumieniu jubileuszu uczelni, jest jednak szczególna z uwagi na fakt jubileuszu pięćdziesięciu lat od wydania pierwszych dyplomów lekarskich. Fakt ten napawa mnie ogromnym wzruszeniem, gdyż uświadamia, jak wielki wpływ miała na przestrzeni lat Śląska Akademia Medyczna na te obszary społecznego życia, które determinowały jego rozwój i postęp. Jubileusz ten jest naturalną okazją do spojrzenia wstecz na pejzaż tamtych lat, ludzi, którzy budowali zręby dzisiejszego miejsca Akademii i oczekiwać, jakie mieli pierwsi nasi absolwenci.

Jest rok 1953. Rektorem uczelni jest prof. nadzw. **Stefan Ślopek**, a prorektorami prof. **Tadeusz Pawlikowski**, prof. nadzw. **Witold Zahorski** i zastępca profesora **Witold Łobzowski**. Jedyńm wydziałem kieruje dziekan doc. **Witold Niepołomski** i prodziekani doc. **Stanisław Józkiwicz** i prof. nadzw. **Leonard Deloff**. Radę Wydziału Lekarskiego stanowią: prof. zw. **Tadeusz Ceypek**, prof. nadzw. **Władysław Chłopicki**, prof. zw. **Tadeusz Chorążak**, prof. zw. **Artur Chwalibogowski**, zastępca profesora **Ryszard Cichowski**, doc. **Stanisław Cwynar**, prof. nadzw. **Leonard Deloff**, prof. nadzw. **Kazimierz Dux**, zastępca profesora **Adolf**

Erb, prof. nadzw. **Marian Garlicki**, prof. zw. **Józef Gasiński**, prof. nadzw. **Kornel Gibiński**, doc. **Karol Gregorczyk**, prof. zw. **Franciszek Groer**, prof. zw. **Mieczysław Jankowski**, prof. zw. **Stanisław Januszkiewicz**, prof. zw. **Józef Japa**, doc. **Józef Jeske**, doc. **Sta-**

Fot. Paweł Bojko

niśław Józkiwicz, doc. **Stanisław Kohmann**, doc. **Józef Kubacki**, doc. **Wacław Kuśnierczyk**, zastępca profesora **Florentyna Łabiszewska-Jaruzelska**, zastępca profesora **Witold Łobzowski**, doc. **Bolesław Narbutt**, doc. **Witold Niepołomski**, prof. zw. **Brunon Nowakowski**, prof. zw. **Tadeusz Pawlikowski**, zastępca profesora **Tadeusz Pragłowski**, doc. **Stanisław Prebendowski**, doc. **Marian Puchalik**, zastępca profesora **Andrzej Rożanowicz**, prof. nadzw. **Karol Ryglewicz**, prof. nadzw. **Stefan Ślopek**, doc. **Wojciech Starzewski**, zastępca profesora **Marian**

wówczas rozproszenie Akademii na kilka ośrodków pozbawionych połączeń komunikacyjnych powodowało, że kadra pracująca w Rokitnicy zmuszona była codziennie iść pieszo z górą 4 km przez pola od ostatniego przystanku na krańcach Zabrze bądź odbywać kilkugodzinną okrężną podróż tramwajem przez Bytom.

W 1953 roku studia na Wydziale Lekarskim rozpoczęło 326 nowych studentów, a na Oddziale Stomatologicznym 269. Ogólna liczba studentów u progu roku akademickiego 1953/1954 wyno-

ciąg dalszy na str. 2

siła 2674 osób, w tym: na Wydziale Lekarskim 1586, a na Oddziale Stomatologicznym 1088. Ówczesną strukturę Akademii stanowiło 15 katedr i zakładów teorii medycyny, 17 katedr klinicznych, 4 katedry i zakłady stomatologiczne, Studium Wychowania Fizycznego, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz Biblioteka, kierowana przez dr. **Mariana Wolańczyka**, której księgozbiór w 1953 r. liczył 37 059 tomów i 306 tytułów czasopism.

Mimo braku medycznych tradycji naukowych, braku wyposażenia w aparaturę badawczą, wysiłek kadry zaowocował wydanymi w latach 1949–1953 15 publikacjami skryptowymi oraz opublikowaniem 142 prac naukowych.

Tymczasowe rozmieszczenie klinik i zakładów Akademii w kilku miejscowościach do czasu zbudowania w Zabrzu nowoczesnego szpitala klinicznego, z którego budową, mimo wówczas podjętej już decyzji, borykamy się do dnia dzisiejszego, narzuciło rozmaita strukturę organizacyjną szpitali klinicznych w poszczególnych miejscowościach. W Zabrzu i Biskupicach, gdzie Akademia przejęła wszystkie szpitale, zostały zorganizowane trzy państwowe szpitale kliniczne, obejmujące całość leczenia zamkniętego i specjalistycznych poradni. Klinikę Chorób Zakaźnych w Bytomiu i Klinikę Psychiatryczną w Lublińcu zorganizowano w oparciu o oddziały wydzielone z istniejących tam szpitali danej specjalności. Wreszcie na terenie Bytomia kliniki: ortopedyczna, chirurgiczna, położnicza i chorób wewnętrznych objęły całość jednego z miejskich szpitali zespolonych z lecnictwem otwartym.

Bezpośrednie uczestnictwo pracowników Akademii w zabezpieczaniu potrzeb zdrowotnych zaowocowało organizacją oddziałów polskich naukowych towarzystw specjalistycznych, takich jak: mikrobiologicznego, pediatrycznego, dermatologicznego, ftyzjatrycznego, otolaryngologicznego, neurologicznego, chirurgów polskich, radiologicznego, ginekologicznego oraz sekcji ortodontycznej.

Patrząc na te pierwsze lata Akademii nie sposób nie podkreślić wpływu, jaki na życie uczelni miała działalność organizacji studenckich, takich jak: Bratnia Pomoc, której działalność przejęło ZSP, ZAMP wcielony następnie do ZMP,

a którego organizatorem był student medycyny **Edward Wodała**, STN oraz wydawany przez studentów miesięcznik „Śląski Medyk”, działalność zespołu wokalnie-tanecznego, zespołu Studenckiej Estrady Medyków „Satyromycyna”, Klub Młodego Medyka i Dyskusyjny Klub Filmowy.

Szczególne osiągnięcia notował AZS, którego chlubą były:

- sekcja szermiercza założona przez **Tadeusza Malodobrego**, wielokrotnego reprezentanta barw Polski na turniejach w Czechosłowacji i Związku Radzieckim, której wychowanka **Irena Michniewska** była akademicką mistrzynią Polski we florecie na 1952 r.
- sekcja lekkoatletyczna, której chlubą był student **Włodzimierz Sokołowski** – trzykrotny akademicki mistrz Polski w pchnięciu kulą,
- sekcja żeglarska, powstała z inicjatywy będącego mistrzem Śląska **Andrzeja Świętochowskiego**, która wychowała **Marię Świeżyńską** – akademicką mistrzynię Polski na rok 1953 oraz mistrzynię Śląska **Iwonę Tomaszek**,
- sekcja piłki nożnej, której drużyna w A-klasie trzykrotnie zdobyła tytuł akademickiego mistrza Polski.

Zaproszeni na dzisiejszą uroczystość pierwsi absolwenci Wydziału Lekarskiego Akademii wspominając okres nauki w jej murach określają go jako czas radości, mimo niedostatków, jakie przynosił każdy dzień. Radość przezwyciężająca ogólną biedę była wynikiem poczucia bezpieczeństwa po latach wojny, przepojona była nadzieją na lepsze jutro, pewnością, że czeka na nich praca, dumą z czapki studenckiej. Z rozrzewnieniem wspominają skrypty tworzone z notatek sumiennych koleżanek i stołówkę studencką w Rokitnicy, która często była dostatniejsza niż ich domowa kuchnia. Dom studencki był miejscem, w którym mimo różnych doświadczeń życiowych i kulturowych, studenci znajdowali ciepło, serdeczność, przyjaźń i dlatego mogły się w nim rozwijać różne formy aktywności studenckiej. Wszystkie te wartości tkwią w nich do dnia dzisiejszego, a więzi, miłości i przyjaźni tamtych lat przetrwały mimo różnych dróg ich życia.

Drodzy Absolwenci rocznika 1953

Witam Was na dzisiejszej inauguracji w jakże innej Akademii. Jej obecny

kształt jest także Wasza zasługa. Wielu z Was podjęło trud jej budowania, a pozostali byli jej ambasadorami realizującymi tę misję poprzez wiedzę, jaką uzyskali od swoich nauczycieli i życzliwość dla człowieka, w której wzrastali w środowisku akademickim. Dziękuję Wam za to i życzę, aby duma z naszej Alma Mater była nadal radością Waszego życia.

Szanowni Państwo

Inauguracja roku akademickiego jest tradycyjnie okazją do zbilansowania osiągnięć i niedostatków mijającego roku akademickiego, dlatego też proszę pozwolić na poświęcenie im dalszej części mojego wystąpienia.

Działalność dydaktyczną w roku akademickim 2002/2003 na wszystkich latach i kierunkach prowadziła kadra 1515 nauczycieli akademickich, w tym 217 profesorów tytularnych, profesorów nadzwyczajnych ŚAM i doktorów habilitowanych.

Łącznie na pięciu wydziałach naszej uczelni w bieżącym roku będzie studiować 4619 osób w trybie dziennym, w tym:

- w Katowicach: 1149 na Wydziale Lekarskim oraz 874 na Wydziale Opieki i Oświaty Zdrowotnej,
- w Zabrzu: 836 na Wydziale Lekarskim oraz 481 na Oddziale Stomatologicznym,
- w Sosnowcu: 754 na Wydziale Farmaceutycznym oraz 270 na Oddziale Medycyny Laboratoryjnej,
- w Bytomiu: 255 na Wydziale Zdrowia Publicznego.

Ogółem na I rok studiów dziennych przyjęto 1156 osób, w tym:

- w Katowicach: 186 na kierunek lekarski oraz 386 na kierunki studiów prowadzone przez Wydział Opieki i Oświaty Zdrowotnej, takie jak: pielęgniarstwo, położnictwo i fizjoterapia,
- w Zabrzu: 105 na kierunek lekarski, 80 na stomatologię,
- w Sosnowcu: 138 na farmację, 80 na analitykę medyczną, 40 na kosmetologię oraz 21 na biotechnologię,
- w Bytomiu: 120 na zdrowie publiczne, w specjalności ratownictwo medyczne, dietetyka i zdrowie publiczne.

W trybie wieczorowym na kierunkach lekarskim, stomatologicznym, farmaceutycznym i zdrowia publicznego

oraz zaocznie na pielęgniarstwie i położnictwie będzie się u nas kształcić ogółem 489 osób, w tym 214 na I roku.

Wydział Lekarski w Katowicach prowadzi ponadto na kierunku lekarskim studia anglojęzyczne, na których kształcić się będzie 162 studentów, w tym 70 na I roku.

Działalność dydaktyczna była w minionym roku akademickim kontrolowana i oceniana na Oddziale Stomatologicznym Wydziału Lekarskiego w Zabrzu przez Państwową Komisję Akredytacyjną, a na Wydziale Farmaceutycznym przez Komisję Akredytacyjną Uczelni Medycznych. Ocenę tę, mimo faktu, że były wielce pozytywne, zwracają jednak uwagę na konieczność podejmowania działań mających na celu dalszą poprawę procesu kształcenia. Na Oddziale Stomatologicznym do najtrudniejszych w realizacji zadań należy zwiększenie liczby samodzielnych pracowników dydaktyczno-naukowych ze specjalnością w zakresie stomatologii. Władze uczelni poczyniły w tym zakresie starania, aby z jednej strony przyspieszyć przewody habilitacyjne własnych pracowników, a z drugiej pozyskać dla uczelni samodzielnych pracowników z wykształceniem stomatologicznym z innych ośrodków akademickich. Szereg innych uwag i postulatów, takich jak choćby dostosowanie planu studiów do uchwalonego aktualnie standardu programowego, w tym zwiększenie ilości godzin zajęć czysto zawodowych kosztem ograniczenia ilości godzin teoretycznych, znalazło już odzwierciedlenie w aktualnych na rok akademicki 2003/2004 programach nauczania. Pozostałe wnioski Państwowej Komisji Akredytacyjnej, często o charakterze socjalno-bytowym będą realizowane w miarę możliwości finansowych uczelni.

Uwagi Komisji Akredytacyjnej Uczelni Medycznych w odniesieniu do Wydziału Farmaceutycznego zostały nam przekazane we wrześniu bieżącego roku i aktualnie są przedmiotem analizy. Już teraz widać, że niektóre sprawy uda się szybko i skutecznie usprawnić czy to poprzez zmianę niektórych mało już aktualnych zapisów w Statucie Uczelni, czy poprzez nowelizację regulaminu studiów.

W ocenie działalności dydaktyczno-wychowawczej nie sposób pominąć

naszej bardzo pozytywnej oceny działalności Samorządu Studenckiego i Studenckiego Towarzystwa Naukowego. Aktywność ta przejawiała się między innymi w organizacji Ogólnopolskich Spotkań Studentów Uczelni Medycznych, Międzynarodowego Sympozjum Studentów i Młodych Lekarzy oraz wielu innych pożytecznych imprez studenckich. Ta aktywność naukowa i organizacyjna naszych studentów została również zauważona poza uczelnią, a jej przejawem jest choćby nagroda Fundacji im. Hugona Kołłątaja, którą uzyskał **Marcin Syzdół**, student VI roku Wydziału Lekarskiego w Katowicach, jako jeden z 10 laureatów spośród kilkudziesięciotysięcznej rzeszy studentów wszystkich śląskich uczelni. Dowodem uznania poziomu wykształcenia naszych studentów jest fakt, że w rozpoczynającym się dzisiaj roku akademickim Minister Zdrowia przyznał 9 stypendiów dla studentów wyróżniających się szczególnie wynikami w nauce.

Mówiąc o aktywności studentów nie sposób pominąć wyczynu dokonanego przez naszego studenta III roku Wydziału Lekarskiego w Zabrzu **Jacka Wacławskiego** – kapitana ekspedycji „Cape Horn – Antarctica”, którym było pokonanie w pięknym żeglarskim stylu 20 tys. mil morskich z opłynięciem Przylądka Horn w trudnych warunkach atmosferycznych i dopłynięciem do polskiej stacji arktycznej im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Św. Jerzego. Jestem przekonany, że przymioty charakteru, które pozwoliły koledze Jackowi na szczęśliwe ukończenie rejsu, takie jak: wiedza, determinacja i upór, pozwolą mu sprostać wyzwaniom, jakie niesie z sobą zawód lekarza.

Śląska Akademia Medyczna w ubiegłym roku akademickim zorganizowała w ramach szkolenia podyplomowego 69 kursów obligatoryjnych wymaganych do uzyskania specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów. Kursy te były bezpłatne i obejmowały ponad 2000 godzin wykładów i zajęć praktycznych.

W ramach Studium Doktoranckiego studiowało 58 słuchaczy studiów dziennych i 56 zaocznych. Dienne studia doktoranckie mają charakter rozwojowy, a każdego roku przyjmowanych będzie na nie około 30 najzdolniejszych absolwentów Śląskiej Akademii Me-

dycznej, którym nasza uczelnia zapewni stypendia doktorskie.

Szanowni Państwo

Drugą po dydaktyce funkcją szkoły wyższej są badania naukowe. W naszej uczelni dotyczą one nauk medycznych, biologicznych i farmaceutycznych w zakresie medycyny, biologii medycznej, stomatologii i farmacji. Realizowaliśmy 290 projektów badawczych w ramach działalności statutowej oraz 470 tematów w ramach badań własnych, a także 61 grantów Komitetu Badań Naukowych oraz 60 umów na zlecenie podmiotów gospodarczych, dotyczących między innymi oceny klinicznej leków i nowych metod leczenia, oceny eksploatacyjnej sprzętu medycznego oraz badania środowiska. Dorobek naukowy wszystkich pracowników uczelni obejmuje 3047 publikacji.

Śląska Akademia Medyczna posiada jeden z największych dorobków naukowych wśród akademii medycznych w Polsce. Dowodzi tego zarówno liczba publikacji w punktowanych czasopismach z Listy Filadelfijskiej, czasopismach krajowych, jak i wystąpień zjazdowych. Treść wielu publikacji ma istotne znaczenie zarówno dla bieżącej pracy klinicznej, jak i teorii medycyny oraz farmacji.

Trudno wymienić wszystkie osiągnięcia, tym niemniej chciałbym przedstawić niektóre z nich, co nie znaczy, że pozostałe nie są równie wartościowe.

Badania w zakresie fotodynamiki umożliwiły wprowadzenie unikatowej metody diagnostyki wczesnych zmian nowotworowych jelita grubego oraz terapię zmian przednowotworowych i nowotworowych jamy ustnej i górnych dróg oddechowych. Badania prowadzone u chorych z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego pozwoliły na wykazanie udziału układu kalikreina – kininy w tej jednostce chorobowej. Wykazano także, że niedobór adiponektyny może być istotnym czynnikiem predysponującym do występowania powikłań naczyniowych u chorych na nadciśnienie tętnicze. Badania genetyczne pozwoliły na określenie profilu ekspresji 22 000 genów w komórkach macierzystych izolowanych z krwi pępowinowej techniką mikromacierzy oligonukleotydowych.

W innych badaniach wykazano zróżnicowanie aktywności metabolicznej wybranych bakterii, będące skutkiem biocenoz środowiskowych. Uzyskano nowe dane o strukturze pigmentu istoty czarnej poprzez porównanie profili pirolicznych naturalnej neuromelaniny i modelowych neuromelanin otrzymanych w wyniku oksydacyjnych przemian dopaminy i jej koniugatów. Określono biofizyczne i fizyczne właściwości materiałów biopolimerowych, takich jak kalogen i melanina oraz tkankowych, mające istotne znaczenie dla inżynierii biomedycznej. Udokumentowano także metodami biologii molekularnej aktywność farmakologiczną frakcji standaryzowanych ekstraktów uzyskanych z produktów pszczelich. Wprowadzono po raz pierwszy w Polsce metodę oznaczania wolnych rodników wysokoenergetycznych w tkance mózgowej i dializacie prądkowia.

Badania nad złamaniami wyrostków kłykciowych żuchwy oraz torbieli żuchwy zaowocowały nowymi własnymi metodami leczenia chirurgicznego. Wprowadzono także nową technikę wydłużania żuchwy przy zastosowaniu siłowników ze stopów tytanowo-niklowych z pamięcią kształtu. Badania ultrastruktury oparte na badaniach klinicznych materiałów stomatologicznych pozwoliły na określenie wartości odbudowy przez te materiały ubytków próchnicowego i niepróchnicowego pochodzenia w twardych tkankach zębów.

W roku akademickim 2002/2003 Centralna Zwierzętnia Doświadczalna Śląskiej Akademii Medycznej została wyposażona nieodpłatnie w aparat „Cardiac” Digital Imaging System 9600 umożliwiający podjęcie badań z zakresu inwazyjnej kardiologii doświadczalnej. Zostały już podjęte badania doświadczalne na zwierzętach na temat wykorzystania nowych materiałów alloplastycznych w angioplastyce. W wyniku przeprowadzonej lustracji przez przedstawiciela Komitetu Badań Naukowych placówka ta została wytypowana jako ośrodek referencyjny do wykonywania w warunkach doświadczalnych przeszczepów narządów pozyskiwanych od zwierząt transgenicznych.

Wyrazem uznania dorobku naukowego jest przyznanie Śląskiej Akademii Medycznej przez Kapitułę Światowej

Fundacji „Zdrowie, Rozum, Serce” tytułu promocyjnego „Lider promocji nauki w Polsce”.

W ramach działalności na arenie międzynarodowej Śląska Akademia Medyczna podpisała 34 porozumienia o współpracy naukowo-badawczej z ośrodkami europejskimi i 25 z ośrodkami w innych częściach świata, głównie w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. W ramach 5 Programu Ramowego Badań i Rozwoju Unii Europejskiej realizowane są trzy projekty badawcze, zaś kolejne przygotowują się do realizacji w ramach 6 Programu Ramowego Unii Europejskiej oraz w ramach programu badawczego Leonardo da Vinci. Śląska Akademia Medyczna uczestniczy w 8 wielośrodkowych programach specjalistycznych i edukacyjnych, takich jak między innymi Polsko-Szwajcarski Program „Matka i Dziecko”.

W ubiegłym roku w Śląskiej Akademii Medycznej zrealizowano 755 wyjazdów zagranicznych pracowników w celach naukowo-szkoleniowych i 22 wyjazdy na stypendia długoterminowe powyżej 3 miesięcy.

W ramach powołanego w strukturze Akademii Biura Współpracy Międzynarodowej stworzono elektroniczną bazę danych obejmującą 6000 ofert współpracy naukowo-badawczej w ramach Unii Europejskiej. W grudniu 2002 roku odbyła się w Katowicach konferencja prezentująca 6 Program Ramowy Badań i Rozwoju Unii Europejskiej na lata 2002–2006. Ponadto Biuro współorganizowało takie konferencje, jak: „Unia Europejska – szanse i zagrożenia”, „Miejsce rehabilitacji medycznej dziś i jutro w systemie opieki zdrowotnej RP” oraz „Przyszłość polskiej służby zdrowia po wstąpieniu do Unii Europejskiej”. W przygotowaniu znajduje się również przewodnik w języku angielskim promujący Śląską Akademię Medyczną za granicą. Ponadto Biuro Współpracy Międzynarodowej przygotowało informacje w materiałach promujących nasz region w Unii Europejskiej, m.in. w takich jak: „Katowice Miasto w Europie”, internetowej prezentacji potencjału naukowego Śląskiej Akademii Medycznej jako ogniwa Europejskiej Przestrzeni Badawczej. W maju br. odbyło się uczelniane referendum

przedakcesyjne przygotowane w porozumieniu z samorządem studenckim.

Szanowni Państwo

Działalność lecznicza Śląskiej Akademii Medycznej realizowana jest poprzez kliniki szpitali klinicznych oraz oddziały kliniczne. Śląska Akademia Medyczna jest organem założycielskim i nadzorczym dziewięciu szpitali klinicznych. Funkcja ta wraz z ustawowymi uprawnieniami niesie ze sobą liczne obowiązki i problemy. W konsolidacji rynku usług medycznych, realizowanych przede wszystkim na III poziomie referencyjności, istotne znaczenie ma zachowanie wysokiej jakości usług zdrowotnych i takie zarządzanie, aby zachowując samodzielność szpitali klinicznych, wspólnie podejmować działania racjonalizujące koszty.

Szpitalne kliniczne Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach zajmują znaczące miejsce na regionalnym i krajowym rynku medycznym. W dziewięciu szpitalach klinicznych Akademii w 2002 roku hospitalizowano 116 080 chorych w trybie stacjonarnym oraz udzielono 514 852 porady.

Do działań, które znacznie poprawiły jakość i zakres świadczonych przez kliniki i oddziały kliniczne usług, trzeba zaliczyć między innymi:

- wdrożenie operacyjnego leczenia choroby Parkinsona i padaczki,
- wzrost liczby przeszczepów szpiku kostnego i transplantacji nerek; obecnie leczeniem potransplantacyjnym objętych zostało około 600 pacjentów z całego kraju,
- wprowadzenie chirurgicznej korekcji wysokich wad refrakcji w zakresie $-25,0$ do $+10,0$ dioptrii poprzez wszczepianie sztucznej soczewki falkijnej, w oparciu o mapę aberrometryczną rogówki oka,
- wykonywanie laserowych korekcji wad wzroku,
- terapię najnowocześniejszymi obecnie metodami hamującymi rozwój patologicznych naczyń w zwyrodnieniu plamki związanym z wiekiem, poprzez leczenie serydem angiostatycznym oraz terapią fotodynamiczną,
- opracowanie krzywiznowej mapy rogówki ze szczególnym uwzględnieniem paracentralnej części,
- poszerzenie zakresu terapii i diagnostyki wysokospecjalistycznej w za-

- kresie wszczepiania i wymiany stymulatorów serca, wszczepiania portów naczyniowych u dzieci ze schorzeniami onkologicznymi i hematologicznymi, operacyjnego leczenia padaczki, operacji chirurgicznych i ortopedycznych z użyciem implantów,
- opracowanie składu płynu perfundującego wątrobę dla potrzeb transplantologii,
- leczenie głuchoty metodą wszczepów wielokanałowych,
- termoablację guzów wątroby,
- identyfikację węzła wartowniczego w diagnostyce raka odbytnicy,
- wdrożenie unikalnej w skali światowej metody diagnostyki fotodynamicznej zmian nowotworowych z wykazaniem przydatności tej metody również w diagnostyce i terapii leukoplakii oraz innych zmian przednowotworowych i nowotworowych przewodu pokarmowego, oddechowego, dróg rodnych,
- wdrożenie nowej techniki operacji laparoskopowych – linfadenektomii,
- wprowadzanie nowych technik genetycznych do diagnostyki i terapii, takich jak technika mikromacierzy DNA czy badania chromosomalne,
- opracowanie nowej koncepcji nieinwazyjnego kardiostymulatora anestezyjologicznego przeznaczonego do wspomagania hemodynamiki pacjenta w trakcie zabiegu operacyjnego, która uzyskała wyróżnienie w postaci Złotego Medalu na Międzynarodowej Wystawie Wynalazczości w Paryżu,
- zastosowanie jedyne w Polsce i jednego z nielicznych w Europie koła porodowego,
- rozwijanie w oparciu o nawigator i system wybarwiania węzłów chłonnych nowoczesnych metod śródoperacyjnej diagnostyki nowotworów narządu rodowego,
- wprowadzenie do leczenia ostrego toksycznego uszkodzenia wątroby metody arterializacji krwi wrotnej,
- wykonywanie specjalistycznych badań widzenia nawet u bardzo małych dzieci, niemowląt oraz dzieci z porażeniem mózgowym i opóźnionych w rozwoju, wykorzystywanych do badań nad znalezieniem najlepszych metod zapobiegających ślepotcie,
- wykonywanie zabiegów operacyjnych rozległych zmian nowotworowych

narządu wzroku z ich późniejszą rekonstrukcją,

- prenatalną diagnostykę i terapię wad wrodzonych serca oraz pojedynczej komory płodu,
- pierwszą w Polsce operację zastawki mitralnej poprzez minitorakotomię z użyciem narzędzi endoskopowych,
- nowatorską w skali kraju metodę przezskórnego zamykania ubytków prze-grody międzykomorowej,
- diagnostyczno-leczniczą metodę leczenia zaburzeń rytmu serca, w tym ablacji prądem RF z użyciem zachowania systemu elektroanatomicznego CARTO, co stało się podstawą do eliminacji wielu schorzeń serca do tej pory trudnych lub niemożliwych do wyleczenia,
- wykonanie pierwszego pomyślnego w Polsce przeszczepu płuca,
- endowaskularne leczenie tętniaków aorty piersiowej zmniejszające ryzyko operacyjne pacjenta.

Szanowni Państwo

Jednym z najważniejszych wyzwań obecnego czasu było i jest zapewnienie możliwości szybkiej wymiany informacji pomiędzy jednostkami Akademii i nie tylko – a więc dostępu do łącz krajowych i zagranicznych oraz do międzynarodowych i lokalnych baz danych.

Dlatego też położyliśmy nacisk na rozbudowę własnej sieci uczelnianej SLAM-Net, która powstaje z wykorzystaniem już istniejącej Śląskiej Akademickiej Sieci Komputerowej (ŚASK). I tak w roku akademickim 2002/2003:

- położono kable światłowodowe do budynku Wydziału Farmaceutycznego w Sosnowcu przy ul. Kasztanowej,
- w realizacji znajduje się budowa połączenia światłowodowego budynków przy ul. Niepodległości oraz Narcyzów,
- realizowane jest podłączenie Rokitnicy łączem światłowodowym do sieci SLAM-Net,
- w przygotowaniu projektowym znajduje się połączenie światłowodem obiektów w Zabrze, przy pl. Traugutta,
- wykonano okablowanie strukturalne w budynkach kampusu w Rokitnicy oraz w jednym obiekcie bursy akademickiej w Katowicach Ligocie,
- kontynuowano wdrożenie polityki zabezpieczeń; w pięciu strategicznych węzłach sieci akademickiej znajdują

się routery Nokia wraz z zaporą ogniową,

- stworzono nową pracownię naukową ze stanowiskami komputerowymi na nowo utworzonym Wydziale Zdrowia Publicznego w Bytomiu,
- kontynuowana jest polityka unormowania spraw licencjonowanego oprogramowania,
- dla prowadzonych w uczelni prac naukowych i badawczych została zakupiona nielimitowana licencja na program Statistica w wersji 6.0 oraz 5-stanowiskowa licencja programu Statistica Planowanie Doświadczeń i 25-stanowiskowa – Statistica Sieci Neuronowe,
- zakupiono drukarki do wydruków specjalistycznych (dyplomy, legitymacje, książeczki zdrowia) dla dziekanatów.

Przekazanie w minionym roku akademickim I piętra w budynku przy ul. Poniatowskiego umożliwiło stworzenie nowych miejsc do pracy naukowej w oddanych do dyspozycji użytkowników czytelniań polskich i zagranicznych bieżących czasopism naukowych, nowej czytelnicy komputerowej oraz pracowni szkolenia komputerowego. Wydłużony został czas pracy we wszystkich bibliotekach sieci uczelni.

Z powodzeniem wdrożono najnowszą wersję zintegrowanego trybu zarządzania Systemem Biblioteczo-Informacyjnym Akademii. Zakupiony przez uczelnię system ALEPH wykorzystywany jest w pełnym zakresie w procesie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów. Spełniając wymogi określone międzynarodowymi normami i standardami dotyczącymi wprowadzania danych, daje możliwość pełnej obsługi czytelników w zakresie informacji dotyczących zasobów bibliecznych całej uczelni, dokonywania zamówień w trybie *on-line* i udostępniania zbiorów, pozwalając jednocześnie na śledzenie wpływu gromadzonych książek oraz prenumerowanych przez Bibliotekę Główną czasopism. Katalogi Biblioteki dostępne są nie tylko w całej sieci naszej uczelni, ale również – poprzez Internet – z komputerów osobistych.

Dzięki staraniom Biblioteki, pracownikom naszej akademii zapewniona została możliwość szybkiego, realizowanego drogą elektroniczną, zamawiania

Przemówienie inauguracyjne dokończenie

odbitek w systemach udostępniających zarówno naukowe źródła krajowe, jak i zagraniczne.

Wykorzystując najnowsze osiągnięcia technologii komputerowej poszerzono udostępniany w sieci ŚAM program rejestrujący dorobek piśmienniczy naszych pracowników o nowy moduł, umożliwiający uzyskanie wieloaspektowych zestawień przedstawiających dane bibliometryczne w formach tabelarycznej i graficznej. Uwzględniający wymogi KBN związane z oceną parametryczną jednostek naukowych program jest cennym narzędziem zarówno dla samych zainteresowanych, jak i służb w dziekanatach i rektoracie odpowiedzialnych za przygotowanie wymaganych przez KBN materiałów.

W zakresie realizowanej na szeroką, ponaduczelnianą skalę działalności wydawniczej, w związku z przypadającym w bieżącym roku jubileuszem 55-lecia uczelni, Biblioteka Główna opracowała piąty, obejmujący 228 biogramów, tom *Słownika medycyny i farmacji Górnego Śląska*, poświęcony samodzielnej kadry naukowej Śląskiej Akademii Medycznej.

Obok kontynuowanych prac o charakterze informacyjnym oraz historycznym, szczególną i niezwykłą w działalności wydawniczej biblioteki pozycją pozostaje niewątpliwie wydawany w uczelni od 1996 roku ogólnopolski organ Polskiego Towarzystwa Lekarskiego – „Wiadomości Lekarskie”, w którym dotychczas opublikowanych zostało około 600 prac, z których blisko połowę stanowiły publikacje naszych pracowników. W ukazujących się w ramach tego pisma suplementach zamieszczono ponad 500 referatów. W minionym roku akademickim na łamach „Wiadomości Lekarskich” opublikowano ponad 50 artykułów oraz kilkadziesiąt referatów autorstwa pracowników naszej uczelni.

Szanowni Państwo

Miniony rok akademicki był mimo tych osiągnięć pierwszym rokiem trudności finansowych uczelni, które nie pozwoliły na podjęcie wielu planowanych

przedsięwzięć związanych z modernizacją bazy materialnej czy wyposażenia. Na trudności te wpływ ma szereg czynników, a w szczególności:

- nieproporcjonalny w stosunku do wzrostu zadań dydaktycznych, wynikającego z podjęcia przez uczelnię kształcenia na wielu nowych kierunkach studiów, wzrost dotacji na działalność dydaktyczną,
- poważne obniżenie dotacji na działalność naukowo-badawczą,
- przedłużający się proces rozwiązania docelowego problemu finansowania budowy Akademickiego Centrum Medycznego, powodujący konieczność czasowego angażowania środków własnych uczelni w zobowiązania wynikające z realizacji tej inwestycji wobec banku i jej realizatorów,
- ciążąca na Śląskiej Akademii Medycznej jako organie założycielskim szpitali klinicznych powinność wspomagania ich działalności, wyrażająca się w przypadku Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Górnośląskie Centrum Zdrowia Dziecka i Matki, przejęciem przez Akademię spłaty części zobowiązań wynikających z procesu inwestycyjnego tego szpitala oraz narastaniem jego zobowiązań wobec Akademii.

Trudności te mimo ich nawarstwienia i nasilenia w ostatnim okresie mają charakter przejściowy, co nie oznacza, że uczelnia wolna będzie od konieczności wdrożenia pewnych programów restrukturyzacyjnych, ponieważ:

- mało prawdopodobny jest w sytuacji finansowej budżetu państwa znaczący wzrost dotacji na działalność dydaktyczną i naukowo-badawczą,
- mało prawdopodobna jest, przy uwzględnieniu założeń projektu ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej, możliwość szybkiego rozliczenia zobowiązań Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka i Matki wobec Śląskiej Akademii Medycznej.

Jedynym czynnikiem, który wpływając aktualnie na kondycję finansową uczelni, a który znajduje rozwiązanie,

jest finansowanie budowy Akademickiego Centrum Medycznego. Trwające aktualnie uzgodnienia warunków tego finansowania, jak i terminarz prac związanych z przyjęciem stosownych, acz bardzo trudnych i skomplikowanych dokumentów, pozwalają mi na stwierdzenie, że problem ten zostanie rozwiązany w bieżącym roku kalendarzowym. Mimo ogromu trudności, jakie przyniosła decyzja o przejęciu tej inwestycji na potrzeby szpitala klinicznego, którego budowa, jak wspomniałem na wstępie mojego wystąpienia, zakładana była już w latach 50., uwzględniając założenia przekształcenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w spółki użyteczności publicznej oraz integrację z Unią Europejską, przeświadczony jestem o słuszności tej decyzji i słuszności drogi, jaką dla zrealizowania tej inwestycji podjęliśmy poprzez powołanie ACeMed S.A. i uruchomienie procesu realizacyjnego.

Szanowni Państwo

U progu roku akademickiego 2003/2004 życzę naszej akademickiej wspólnotie wszelkiej pomyślności. Każdy z nas – zarówno kadra naukowo-dydaktyczna, jak i studenci – ma swoje osobiste plany, jak długo jednak związani jesteśmy z Akademią, tak długo rezultaty naszych działań są niejako wpisane w ogólny bilans uczelni i mają bezpośredni wpływ na jej kształt. Chciałbym, abyśmy wszyscy mieli powody do satysfakcji.

Drodzy Studenci

Jestem głęboko przekonany, że Akademia zapewni Wam solidne podstawy zawodowe. Jak każdy nauczyciel chciałbym też, aby wiedza, w jaką jesteście w niej wyposażeni, inspirowała Wasz dalszy rozwój, pozwalając Wam znaleźć w przyszłości zgodne z Waszymi predyspozycjami miejsce w życiu.

Dziękuję wszystkim członkom społeczności akademickiej za dzielenie się w minionym roku akademickim swoimi przemyśleniami dotyczącymi spraw Śląskiej Akademii Medycznej, które pozwalały mi na wypracowywanie kierunków zarządzania uczelnią. Jestem przekonany, że nadal wspierać będziecie mnie w rozterkach i nadziejach, jakie przyniesie każdy dzień nowego roku akademickiego.

Uprzejmie dziękuję za uwagę.

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 2003/2004

Inauguracja roku akademickiego 2003/2004 w Śląskiej Akademii Medycznej odbyła się 1 października br. Jej miejscem – podobnie jak w latach poprzednich – był zabrzański Dom Muzyki i Tańca. Obok Senatu, rad wydziałów oraz studentów naszej uczelni, w uroczystości uczestniczyli zaproszeni goście, między innymi wojewoda śląski **Lechosław Jarzębski**, wicemarszałek województwa **Sergiusz Karpiński**, senatorowie RP: **Krystyna Doktorowicz**, **Adam Gierek**, **Jerzy Markowski** i **Tadeusz Wnuk**, prezydenci Zabrze, Bytomia, Rudy Śląskiej i Tychów, delegaci archidiecezji katowickiej i diecezji gliwickiej oraz sosnowieckiej, dyrektorzy katowickiej Delegatury NIK, śląskiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego, szpitali klinicznych ŚAM oraz zakładów opieki zdrowotnej, w których funkcjonują oddziały kliniczne, a także przedstawiciele wielu instytucji związanych z naszą uczelnią.

Liczne grono stanowili reprezentanci innych środowisk akademickich, w tym: prorektor lubelskiej Akademii Medycznej prof. dr hab. **Kazimierz Głowniak**; rektorzy uczelni śląskich – profesorowie doktorzy habilitowani: **Janusz Janeczek** (Uniwersytet Śląski), **Wojciech Zieliński** (Politechnika Śląska), **Florian Kuźnik** (Akademia Ekonomiczna), **Wiesław Pilis** (Akademia Wychowania Fizycznego), **Michał Kliś** (Akademia Sztuk Pięknych), **Alina Gruszka** (Akademia Muzyczna), **Longin Leśniewski** (Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów), **Joachim Meisner** (Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania), **Leszek Borecz** (Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji), **Jerzy Kopel** (Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu), **Marek Szczepański** (Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych), o. dr **Lucjusz Wójtowicz** (Wyższe Seminarium Duchowne Zakonu Braci Mniejszych), dr **Andrzej Misiolek** (Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna); prorektor prof. dr hab. **Zygmunt Przybycin** (cho-

rzowski Wydział Zamiejscowy Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu) oraz dziekan prof. dr hab. **Molesław Mitka** (Wyższa Szkoła Zarządzania Marketinowego i Języków Obcych).

W gronie zaproszonych zasiedli rów-

wało przybycie licznej grupy pierwszych absolwentów naszej uczelni, którzy przed 50 laty uzyskali dyplomy jej ukończenia, w tym zaś roku zajęli honorowe miejsca wśród gości, a następnie – spotkali się z władzami Akademii pod-

Immatrykulacja studentów I roku.

Fot. Paweł Bojko

Doktorzy honoris causa ŚAM prof. prof. (od lewej): Witold Niepołomski, Zygmunt Górka, Franciszek Kokot, Zbigniew Religa, Zbigniew S. Herman oraz JM Rektor Tadeusz Wilczok i prof. Marcin Kamiński (promotor przewodu).

Fot. Paweł Bojko

niez doktorzy honoris causa ŚAM: prof. zw. dr hab. **Witold Niepołomski**, prof. zw. dr hab. **Zbigniew S. Herman**, prof. zw. dr hab. **Franciszek Kokot**, prof. dr hab. **Zbigniew Religa** oraz prof. dr hab. **Zygmunt Górka**.

Wyjątkowość i rocznicowy charakter tegorocznej, 56. inauguracji zaakcento-

czas jubileuszowej uroczystości odnowienia dyplomów lekarskich.

Zgodnie z akademicką tradycją, program inauguracji wypełniły: przemówienie JM Rektora podsumowujące miniony rok działalności Akademii; imma-

ciąg dalszy na str. 8

INAUGURACJA

dokończenie

trykulacja przedstawicieli studentów przyjętych na I rok, przeprowadzona przez prorektora ds. studiów i studentów – prof. dra hab. **Janusza Koneckiego** – oraz dziekanów poszczególnych wydziałów; pożegnanie pracowników odchodzących na emeryturę i wręczenie nauczycielom akademickim listów gratulacyjnych JM Rektora; wręczenie odznaczeń państwowych i nagród Ministra Zdrowia za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne (nazwiska nauczycieli odchodzących na emeryturę, a także osób wyróżnionych odznaczeniami państwowymi i nagrodami Ministra Zdrowia podajemy na str. 29 i 33).

Faktem wartym szczególnego podkreślenia jest przyznanie przez Ministra Zdrowia stypendiów za wybitne wyniki w nauce dziewięciorgu naszym studentom: **Annie Gajewskiej, Annie Krynickiej, Agnieszce Rojek, Aleksandrze Sitko i Michałowi Mazurkowi** z Wydziału Lekarskiego w Zabrze oraz **Natalii Ślubiak, Łukaszowi Liszce, Lechowi Rogulskiemu i Marcinowi Syzdołowi** z Wydziału Lekarskiego w Katowicach.

Znaczącym punktem inauguracji roku akademickiego 2003/2004 było nadanie godności doktora honoris causa Śląskiej Akademii Medycznej JM Rektorowi prof. zw. dr. hab. **Tadeuszowi Wilczokowi**. Wnioskodawcą postępowania w sprawie nadania tytułu, a zarazem promotorem przewodu i lektorem laudacji był prof. dr hab. **Marcin Kamiński**. Dorobek Honorowego Doktora recenzowali prof. dr hab. **Edward Bańkowski** (AM w Białymstoku), prof. dr hab. **Jan Lubiński** (Pomorska AM) oraz prof. dr hab. **Władysław Wardas** (ŚAM).

Uroczystość promocyjną – mocą uchwały Senatu ŚAM – poprowadził prof. dr hab. **Władysław Pierzchała**. Zaprezentowany przez nowo promowanego Doktora Honoris Causa wykład, poświęcony tematowi *Pojęcie genu w genomie*, był jednocześnie wykładem inauguracyjnym. (T.B.)

DOKTORAT HONORIS CAUSA ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ DLA PROFESORA TADEUSZA WILCZOKA

Prof. zw. dr hab. n. przyr. Tadeusz Wilczok – doktor nauk przyrodniczych, profesor zwyczajny biochemii i fizyki, kierownik Katedry Biologii Molekularnej, Biochemii i Biofarmacji oraz Zakładu Biologii Molekularnej i Genetyki Wydziału Farmaceutycznego w Sosnowcu, od 1999 roku rektor Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach (w 2002 wybrany na drugą kadencję), w kadencji 1996–1999 prorektor ds. nauki. Doktor honoris causa Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Urodził się 22 czerwca 1934 roku w Katowicach. Absolwent Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach, gdzie w roku 1956 otrzymał dyplom magistra chemii. Kształcenie podyplomowe kontynuował w renomowanych ośrodkach w ZSRR, Niemczech, USA, Wielkiej Brytanii i Francji, m.in. w Sloan-Kettering Laboratory for Cancer Research w Nowym Jorku, Instytucie Pasteura w Paryżu, Kings College i Polytechnical Institute w Londynie, instytutach biochemii w Uppsali i Cambridge, instytutach Akademii Nauk w Puszczyńcu, Moskwie, Leningradzie i Tbilisi, Faculty of Pharmacy University w Londynie.

Doktorat z zakresu nauk przyrodniczych uzyskał w 1960 roku (*Aktywność i wewnątrzkomórkowa lokalizacja enzymów transaminujących*, promotor prof. Antoni Dmochowski), habilitował się w 1963 roku (*Fizykochemiczne warunki wbudowania homologicznego i heterologicznego kwasu dezoksyrybonukleinowego do komórek nowotworowych*), w 1974 roku otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, w 1985 roku – tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

Ze Śląską Akademią Medyczną związany jest od 1966 roku, kiedy w wyniku ogólnopolskiego konkursu objął kierownictwo Katedry Chemii Ogólnej w Zabrze Rokitnicy.

Należy do grona organizatorów Wydziału Farmaceutycznego w Sosnowcu – w 1968 roku władze ŚAM powierzyły mu funkcję pełnomocnika ds. organizacji tegoż Wydziału. Z chwilą uruchomienia Wydziału w 1971 roku został jego dziekanem (do 1972) oraz dyrektorem Instytutu Chemii i Fizyki Medycznej i kierownikiem Zakładu Chemii Bioorganicznej i Biofizycznej. W latach 1973–1976 był prodziekanem, a w latach 1984–1989 i 1991–1996 (przez cztery kadencje) ponownie dziekanem Wydziału Farmaceutycznego.

Dorobek naukowy prof. Wilczoka liczy ponad 220 prac doświadczalnych (w tym ponad 150 w jęz. angielskim) i ponad 300 doniesień naukowych prezentowanych na zjazdach zagranicznych i krajowych oraz ogłoszonych w najbardziej prestiżowych czasopiśmie naukowych (m.in. „Nature”, „Science”). Współpracuje naukowo z wiodącymi ośrodkami w kraju i za granicą.

Jest jednym z pierwszych w świecie badaczy wykorzystujących molekuły DNA do terapii genowej. Autor wielu oryginalnych osiągnięć naukowych, jak m.in.: wyznaczenie aktywności aminotransferaz i aminopeptydaz w izolowanych substrukturach komórkowych, opracowanie nowej metody opartej na technice echa spinowego NMR i wyzna-

czenie liczby molekuł wody strukturalnie związanych z DNA, udowodnienie pobierania egzogenego DNA i RNA przez komórki prawidłowe i nowotworowe oraz wyznaczenie losów tych molekuł w organizmie biorcy, stworzenie podwalin pod fizykochemiczne kryteria wbudowywania obcych molekuł DNA do żywych komórek, wyznaczenie ekspresji ważnych genów w nowotworach, kardiomiopatii i wirusowym zapaleniu wątroby, opracowanie testu typu *short-term bioassay* do oceny wpływu leków i ksenobiotyków na procesy metaboliczne w komórkach.

Profesor Wilczok jest członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych (m.in. Francuskiej Akademii Nauk Farmaceutycznych, The New York Academy of Sciences, European Association of Pharma Biotechnology, Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Polskiego Towarzystwa Biochemicznego). Od 2002 roku jest prezydentem Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich.

Za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznakami „Za wzorową pracę w służbie zdrowia”, srebrną i złotą „Zasłużony w rozwoju województwa katowickiego”.

Ponadto uhonorowany wieloma prestiżowymi nagrodami, m.in. nagrodą Fullbrighta, nagrodą Daymon Ruynion Fund for Cancer Research, nagrodą British Council, Medalem Golden Apple nadanym przez American Students Association, nagrodami Ministra Zdrowia, PAN i rektorskimi, Honorowym Laurem 50-lecia ŚAM, „Jorgowym Drzewem 2003”.

2 października 2003 wyróżniony godnością doktora honoris causa Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Oprac. na podstawie autoreferatu oraz biogramu T. Wilczoka autorstwa B. Gruszki zamieszczonego w V tomie *Słownika medycyny i farmacji Górnego Śląska* (Katowice: ŚAM 2003).

POJĘCIE GENU W GENOMIE

Doktorski wykład inauguracyjny

Wysoki Senacie

Dostojne Rady Wydziałów

Śląskiej Akademii Medycznej

Szanowni Profesorowie

Pracownicy Nauki

Lekarze

Szanowni Goście

Drodzy Przyjaciele

Z pokorą przyjmuję dziś nadaną mi przez Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach godność Doktora Honoris Causa. Dziękuję Senatowi Śląskiej Akademii Medycznej, Radzie Wydziału Farmaceutycznego i Oddziału Medycyny Laboratoryjnej oraz moim Recenzentom za trud, jaki włożyli w zapoznanie się z całością mojego publikowanego dorobku naukowego.

Od 1958 roku działalność moja jest ściśle związana z medycyną, a potem z farmacją. Od 1952 roku, kiedy zostałem zastępcą asystenta, miałem możliwość przejść przez wszystkie szczeble kariery naukowej, od zastępcy asystenta do profesora zwyczajnego. Byłem kierownikiem pracowni, kierownikiem zakładu oraz katedr i dyrektorem instytutu. Wybrano mnie także na prodziekana, dziekana, prorektora i rektora.

Pierwsze siedem lat nauki, studiów i pracy byłem ściśle związany z chemią, przede wszystkim organiczną, a potem fizjologiczną, przekształconą w biochemię. Interesowałem się oddziaływaniami pomiędzy biopolimerami DNA, RNA czy melaninami, co zbliżyło mnie bardzo do biofizyki molekularnej. Kończąc swoją karierę naukową od kilkunastu lat jestem związany z biologią molekularną i genetyką, ściśle powiązaną z medycyną i farmacją. Od studiów I stopnia ukończonych w 1954 roku z tytułem dyplomowanego chemika minęło 49 lat pracy.

W roku 1964, w czasie pobytu naukowego w Sloan Kettering Laboratory for Cancer Research w Nowym Jorku, największym ówczesnie instytucie do badań nad rakiem na świecie, otrzymałem od dziekana Wydziału Lekarskiego Śląskiej Akademii Medycznej, profesora

ra Józefa Japy, zaproszenie do konkursu na stanowisko kierownika katedry – funkcję tę pełnię do dziś.

Jako pracownik Zakładu Biologii Nowotworów Instytutu Onkologii, nauczyłem się rozumieć naukę, rozumieć biologię, rozumieć medycynę, rozumieć onkologię – a miałem znakomitych nauczycieli, od profesora **Henryka Godlewskiego** czołowego histochemika, profesora **Kazimierza Duxa**, który nauczył mnie operacji chirurgicznych na zwierzętach laboratoryjnych, w tym transplantacji przeszczepialnych nowotworów, do profesora **Mieczysława Chorażego**, który już w 1958 roku zaaszczepił we mnie zainteresowania badaniami nad molekułami DNA, szczególnie w aspekcie wbudowywania egzogenego DNA do komórek biorcy. Nie mnie tylko należy przypisywać pracę nad wbudowywaniem kwasów nukleinowych do komórek recipientów w okresie, kiedy terapia genowa jako pojęcie naukowe jeszcze nie istniała. Pamiętam, kiedy na jednym ze zjazdów Polskiego Towarzystwa Biochemicznego pan profesor **Choraży** przedstawił fotografie dokumentujące i ilustrujące fakt pobierania wyizolowanych w metafazie chromosomów przez żywe fibroblasty, luminarze polskiej nauki i wybitni specjaliści w zakresie biochemii uważali ten rodzaj działalności naukowej za zamierzenie zmierzające donikąd, gdyż – ich zdaniem – komórki te w krótkim czasie poprzez działanie enzymów zdegradują zawarty w chromosomach DNA do pojedynczych i do niczego nieprzydatnych nukleotydów. W pewnym sensie mieli nawet rację – ale przecież najważniejszym osiągnięciem tych badań było wykazanie, że nawet tak duże elementy morfologiczne jak chromosomy mogą być pobierane przez komórki, a co dopiero znacznie mniejsze od tych gigantycznych struktur molekuly DNA. Inny z naukowców w Warszawie nazwał rok później wyniki dokumentujące moje fizyko-chemiczne badania nad wnika-

ciąg dalszy na str. 10

POJĘCIE GENU W GENOMIE

ciąg dalszy ze str. 9

niem obcych, egzogennych molekuł DNA do komórek prawidłowych, nowotworowych, embrionalnych i regenerujących „syzyfowymi pracami”.

Miałem naprawdę znakomitych nauczycieli, w tym wielu za granicą. Dzięki profesorowi **Güntherowi Siebertowi** z Uniwersytetu Gutenberga w Moguncji zrozumiałem strukturę jądra komórkowego, dzięki profesorowi **Walterowi Sandritterowi** na Uniwersytecie we Frankfurcie nauczyłem się podstaw cytofotometrii, wspólnie z profesorem **Lewinem** i jego asystentami budowałem w latach siedemdziesiątych modele DNA z klocków Crowforda. W Instytucie Pasteura w Paryżu i w laboratoriach Wille Juif mogłem doskonalić pod okiem profesorów **Rajmonda Latarjet** i **Vendrelia** badania nad losami egzogenego DNA w chorobie popromiennej.

Z wyników uzyskanych w Nowym Jorku wspólnie z profesorem **Ellen Borenfreund** i profesorem **Aronem Bendichem** mogłem opublikować w czasopiśmie „Nature”, a także w „Science” dowody, że transformujący DNA zachowuje swoją zdolność do transformacji nawet po 45 minutach krążenia w krwi obwodowej myszy. Był to rok 1964.

Czy zauważyliście Państwo, że pomimo rozwlekłej przedstawionej tutaj historii moich badań nad DNA ani razu nie wspominałem o słowie „gen”? A przecież tytuł mojego wykładu brzmi „Pojęcie genu w genomie”.

I znowu trochę historii.

W pierwszych latach mojej pracy naukowej nad DNA, o ile sobie dobrze przypominam, słowa „gen” użyto w naszym zespole naukowym być może kilka razy w roku, mimo że cały zespół pracował nad DNA. Pojęcie genomu w sensie semantycznym było nieznane. Oczywiście, nie mając naukowych podstaw innych niż genetyka mendelowska, rolę genu przypisywaliśmy – lub przynajmniej ja przypisywałem – pojęciu „jeden gen jeden enzym”. Ile miało być tych genów w komórce człowieka? Poglądy były różne, od nieokreślonych liczbowo pojęć „bardzo wiele” do stu kilkudziesięciu tysięcy – ale dopiero po spektakularnym

rozszyfrowaniu „genomu człowieka” i opierając się na tysiącach publikacji autorów pracujących w wielu laboratoriach na świecie nad genomiką, transkryptomiką, proteomiką, genetyką molekularną, w tym genetyką kliniczną, zakładamy, że człowiek ma około 30–40 tysięcy genów. Czy jest to liczba prawdziwa?

Czy słynne odkrycie grupy francuskich badaczy **Jacoba, Monoda i Lwoffa** z lat 60. formalizujące teorię genomu w organizmach prokariotycznych, za które otrzymali Nagrodę Nobla, ma dziś jeszcze takie samo znaczenie jak ówczesnie? Jeżeli nawet nie, to ich pionierskie prace zachęciły kolejne tysiące badaczy do poszukiwań nad prawidłowym sformułowaniem pojęcia genu.

Drodzy Studenci pierwszego roku Śląskiej Akademii Medycznej wszystkich kierunków studiów.

Szanowni Słuchacze

Zastanówmy się, co to jest gen. Jak go zdefiniować. Jak określić pojęcie genu w genomie.

Prawidłowej odpowiedzi na to pytanie żądali nauczyciele biologii w okresie, kiedy byliście jeszcze uczniami szkoły średniej. Dziś jako studenci, a potem jako absolwenci, będziecie potrzebowali tej definicji bardziej w aspekcie problemu filozoficznego, a tutaj – w zależności od szkoły filozoficznej – odpowiedzi może być kilka. Znakomity polski uczony, **Andrzej Jerzmanowski** i jego koledzy w znanym wszystkim i obowiązującym podręczniku dla IV klasy liceum ogólnokształcącego o profilu ogólnym i biologiczno-chemicznym określają gen jako odcinek DNA, kodujący jeden łańcuch polipeptydowy lub jeden rodzaj RNA, a genom jako „całość kwasu nukleinowego zawierającego informację genetyczną organizmu”. Z podręcznika tego dowiadujemy się, że „gen jest podzielony” i że „gen złożony jest z kodujących odcinków, czyli eksonów podzielonych odcinkami niekodującymi, czyli intronami”. W innym obowiązującym i zalecanym przez Ministerstwo Edukacji dla szkół ogólnokształcących i techników podręczniku biologii, którego pierwszym autorem

jest **Janina Grzegorek**, a współautorem **Andrzej Jerzmanowski**, gen określony jest jako fragment DNA, zawierający zapis sekwencji aminokwasów konkretnych białek. W zasadzie jest to również poprawna definicja, chociaż posługująca się ogromnym skrótem myślowym i pomijająca kolejność wydarzeń, jaka przyjęta jest w programie szkoły średniej, gdzie obowiązuje kanon, że informacja zawarta w DNA przepisana jest na mRNA, a potem struktura rybosomów z udziałem specyficznych molekuł tRNA prowadzi do powstania białek. Genom w tym podręczniku nazwano „kompletnym zestawem instrukcji, dotyczących wszystkich szczegółów budowy i funkcjonowania organizmu”. Z tymi definicjami także można się zgodzić – w sensie logicznym są one prawdziwe i pozwalają uczniowi odpowiadającemu w taki sposób na pytania nauczyciela uzyskać ocenę bardzo dobrą.

I chociaż termin „gen” został wprowadzony przez **Johannsen** już na początku XX wieku i w założeniu oznaczał podstawową jednostkę dziedziczności, to dziś bardziej bylibyśmy skłonni uważać, że gen – jako odcinek DNA zbudowany z nukleotydów ułożonych w określonej sekwencji kodonów – zawiera w sobie informacje o kolejności aminokwasów, które łącząc się ze sobą wiązaniem peptydowym tworzą pojedynczy łańcuch polipeptydowy. Wtajemniczonym przypomnę, że dotyczy to nie tylko budowy polipeptydu, ale również molekuł tRNA i rRNA. To jednak mogłoby być tematem innego wykładu.

Wiemy, że gen jest podstawową jednostką dziedziczności – ale wiemy również, że jest to jednostka podzielona. Kiedy w starożytnej filozofii pojawiło się pojęcie atomu, nazwano go najmniejszą i niepodzielną cząsteczką materii. Wszyscy interesujący się fizyką i chemią wiedzą, jak bardzo nieprawdziwe było to pojęcie. Ale to właśnie nieprawdziwość tego założenia doprowadziła badaczy, którym wynik własnych doświadczeń laboratoryjnych nie pasował do „obowiązujących” teorii, do ich obalenia, a fizyka cząstek elementarnych jest dziś jedną z najważniejszych nauk w świecie, począwszy od budowy atomu i sięgając nawet do rozważań astrofizyków o budowie i powstawaniu wszechświata.

Wnikając bardziej w zapisy podręczników akademickich i publikacji naukowych, jako człowiek, który praktycznie całe swoje życie poświęcił molekułom DNA, ze skrucą muszę przyznać, że ani jedna z moich publikacji nie była dotąd poświęcona rozważaniom nad pojęciem genu w genomie.

Uwagi, które w takiej publikacji powinny się pojawić, są dość bulwersujące.

Czy Szanowni Słuchacze mogliby przychylić się do koncepcji dyskutowanej przeze mnie wielokrotnie z pracującym dziś na jednym z uniwersytetów amerykańskich w USA moim bliskim współpracownikiem i uczniem, absolwentem pierwszego rocznika studentów Wydziału Farmaceutycznego naszej uczelni, profesorem **Jackiem Dworzańskim**, że gen fizycznie istnieje i nie istnieje. I to jest właśnie wymieniony wcześniej problem filozoficzny, a jak wszystko w filozofii, poglądy o danym problemie zależne są od szkoły myślenia, odpowiedzi zaś może być kilka.

Jeżeli na sali obecny jest Pan Profesor **Józef Bańka** – chluba polskiej współczesnej szkoły filozoficznej, którego mienię się być przyjacielem, i jeżeli po tych herezjach, które za chwilę wypowiem, nie wstanie i nie opuści tej sali, będę uważał, że albo usprawiedliwia moje filozoficzne nieuctwo i mój stosunek do poszczególnych szkół filozoficznych kończący się niestety na postmodernizmie, albo w swojej wspaniałomyślności pozwala mi na nazywanie się jego przyjacielem, a przyjaciółom się wiele wybacz.

Rozważać możemy następujące kwestie.

- Gen to pojęcie abstrakcyjne, określające jednostkę zjawiska przyrodniczego, jakim jest dziedziczenie cech, a więc nie istnieje fizycznie jako jeden określony dla danej cechy fragment DNA, RNA czy mRNA lub innych molekuł uczestniczących w przekazywaniu informacji genetycznej.
- Jeżeli gen istnieje fizycznie, to w naszym umyśle jest jednostką symboliczną, reprezentującą wielopoziomowo pojęcie jego funkcji w procesie dziedziczenia cech i być może w przyszłości, kiedy zostaną ustalone kompozycje sieci neuronalnej, jej aktywności będą reprezentowały poję-

cie genu bardziej racjonalnie. Tej koncepcji prawdopodobnej nie obronię w opinii profesora **Ryszarda Tadeusiewicza**, rektora Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, jednego z najwybitniejszych znawców sieci neuronowej na świecie, którego wykładów zawsze słucham z ogromnym zażenowaniem, gdyż udowadniają moje ograniczone rozumienie złożoności omawianego problemu.

- Mogłbym również uznać, że gen to tylko określony fragment DNA lub RNA pełniący funkcję nośnika informacji genetycznej, a jego istotna zawartość informacyjna zależy od wielu układów zdolnych do odczytania tej informacji. Mamy w biologii i medycynie tysiące przykładów, z których dziś rozumiemy tylko niektóre w aspekcie totipotentjalnych zapisów informacji genetycznych w strukturach chromosomalnych czy mitochondrialnych, a przecież pozwalających z jednej zapłodnionej komórki jajowej wykształcić narządy o różnych funkcjach, odmiennych anatomicznie i fizjologicznie, co w konsekwencji prowadzi do powstania nowego osobnika.

Co więc reguluje, że dana komórka jajowa, macierzysta czy wyżej zorganizowana i zróżnicowana zaczyna lub kończy później swoją funkcję?

A programowana śmierć komórki znana pod nazwą apoptozy?

A jej odróżnicowanie prowadzące do setek postaci różnych nowotworów?

A proces skracania się telomerów?

A błędy w przekazywaniu ustalonego dla danego typu komórki zestawu chromosomów?

A wszelkie mutacje punktowe?

A polimorfizm genów i związane z nim różne aktywności genetyczne kolejnych jego izoform?

Nie wiemy również, od czego jest zależna aktywność genów badana w procesach transkryptomiki, a potem proteomiki.

Pytań takich można dziś stawiać bardzo wiele, w tym również powołać się na analogię do zapisu na dysku komputerowym, z którego spośród tysięcy informacji w danej chwili czytane są tylko te, które są niezbędne, naturalnie jeżeli w umiejętny sposób zostaną przez użytkownika komputera wywołane.

W końcu wspólnie z cytowanym profesorem **Jackiem Dworzańskim** mógłbym zaproponować definicję genu, którą starałbym się obronić. Wiem jednak, że nawet tak bardzo rozbudowana propozycja definicji i opisu genu nie oddaje całej prawdy.

Nie rozumiemy istoty detali będących wariantami danego genu warunkujących przeciwstawność cech. Locus, czyli lokalizacja danego genu w chromosomie, nabrał w ostatnich latach, a nawet miesiącach, również innego znaczenia.

Dziś wiemy, że gen odpowiedzialny za powstawanie określonego białka o określonej sekwencji aminokwasów i o określonej konformacji molekularnej i przestrzennej niekoniecznie musi być ciągłym odcinkiem DNA, nawet przy uwzględnieniu, że omawiany fragment to przecież sekwencja zdolnych do dalszego kodowania eksonów i tak zwanych niekodujących intronów.

Czy jednak introny naprawdę odgrywają tak małą rolę w przekazywaniu informacji genetycznej?

Nie wolno nam tu zapominać, że gen, aby mógł funkcjonować, musi mieć w swoim sąsiedztwie zabezpieczone fragmenty nukleotydów o określonej sekwencji, w tym szczególnie sekwencję zdolną do rozpoznawania polimerazy RNA zależnej od DNA, która aktywizuje transkrypcję genu. Ta część okolic genu nosząca nazwę promotora zasługuje dziś na szczególną uwagę badaczy, przede wszystkim zajmujących się inżynierią genetyczną.

Gen nazwany jednostką informacji zapisany jest często w różnych miejscach molekuł DNA. Na pewno też określa sekwencję aminokwasów w białkach, które warunkują życie każdej komórki i każdego organizmu.

Ile genów mają komórki człowieka? **Winter, Hickey i Fletcher** mówią w swoich *Krótkich wykładach o genetyce*, że jest ich 50–100 tysięcy zorganizowanych w 23 chromosomach. Według danych sprzed roku mówiliśmy o 30–40 tysiącach. Dziś jesteśmy coraz bardziej skłonni do zwiększenia tej liczby.

A co z grupą pseudogenów, obecnych przecież w naszym DNA w postaci kopii genów, które w swoich sekwencjach nagromadziły w procesie ewolucji tak lic-

POJĘCIE GENU W GENOMIE

ciąg dalszy ze str. 11

ne błędy, że nie są zdolne do produkcji białek. Utraciły one swoją aktywność w procesie ewolucji, a kolejne zamiany zasad w nukleotydach spowodowały, że ich sekwencja różni się znacznie od genu, z którego się wywodzą.

Niektóre geny pełnią swoją funkcję poprzez występowanie w zespole genów, które nazywane są operonami lub rodzinami wielogenowymi. Operony występują przede wszystkim u bakterii i są wspólnie regulowane, zaś rodziny wielogenowe u organizmów wyższych i nie podlegają wspólnej regulacji.

Ciekawym faktem jest, że proste rodziny wielogenowe zawierają identyczne geny szczególnie wtedy, gdy dla życia komórki ich produkty białkowe niezbędne są w znacznych ilościach. Nie wszystkie geny zawarte w komórkach są aktywne. Powodów może być wiele: zdolność do wiązania polimerazy DNA, obecność poznanych dziś wielu czynników transkrypcyjnych, jak i zdolność do rozpoczęcia procesów związanych z powstawaniem tRNA i rRNA.

Mój wspaniały nieżyjący już nauczyciel, pan profesor **Kazimierz Dux**, któremu nasza Alma Mater również nadała tytuł Doktora Honoris Causa, porównał w roku 1958 zjawisko aktywności genów w procesach odróżnicowywania komórek w czasie przekształcania komórki zdrowej w nowotworową do klawiatury fortepianu. Wszystkie klawisze są obecne, ale z niektórych cięgieł zdjęto sprężynki i mimo uderzania w klawisz, młoteczek nie uderza w strunę – żaden dźwięk pochodzący z takiego klawisza nie wydobywa się z fortepianu. Była to wtedy czysta spekulacja, dziś koncepcja ta poparta jest faktami.

Jak bowiem wyjaśnić:

- że w genach człowieka występują sekwencje intergenowe, które wydają się nieużyteczne lub nie noszą żadnej użytecznej lub nieznanej dziś informacji, a stanowią około 30% ogólnej zawartości DNA,
- że informację o konsekwencjach ważnych dla biologii i życia komórek zawiera tylko jedna z dwóch nici helisy DNA zwanej helisą matrycową, przy czym funkcję matrycową może poten-

cjalnie pełnić i jedna i druga nić bihelisy DNA,

- że funkcję biologiczną geny mogą pełnić niezależnie od faktu, czy zlokalizowane są w jednej lub drugiej nici molekuly DNA; stosuje się też pojęcie nici matrycowej lub nazwę „nić niekodująca” lub „antysensowna”, a dla nici niematrixowej pojęcie „nić kodująca” albo „sensowna”,
- że do dnia dzisiejszego nie rozumiemy bardzo wielu mechanizmów regulujących aktywność genów, nie znamy wielu genów odpowiedzialnych za powstawanie określonych receptorów.

Z braku jednoznacznej odpowiedzi wyłania się ogrom pozornego chaosu, który dla badaczy nie specjalizujących się w biologii molekularnej, a zainteresowanych medycyną molekularną może być niebezpieczny, nie tyle w sensie prawdziwości wykonania przez nich pomiarów aktywności transkrypcyjnej genu, ile interpretacji wykrytych zależności uwarunkowanych problemami genomiki, transkryptomiki i proteomiki, przekładających się często bezpośrednio na zagadnienia genomiki klinicznej.

Nie sposób tu pominąć ogromnej pracy, jaką w Polsce wykonuje zespół pod kierunkiem konsultanta krajowego z zakresu genetyki klinicznej pana profesora **Jana Lubińskiego** z Akademii Medycznej w Szczecinie. To dzięki jego staraniom i życzliwości Śląsk ma pierwszych specjalistów z zakresu genetyki klinicznej i chciałbym, abyśmy szybko doścignęli przodujące dziś w Polsce inne ośrodki akademickie.

Zainteresowanych szerzej problemem odsyłam do serii podręczników medycznych, w tym do polskiego tłumaczenia *Genetyki* **Jana Friedmana**, **Freda Dilla**, **Michaela Haydena** i **Barbary McGillivray**, wydanego pod redakcją profesora **Janusza Limona** – znanego specjalisty omawianej problematyki.

W swoim wystąpieniu zbyt mało uwagi poświęciłem wzajemnym oddziaływaniom genetyki i środowiska. Jednym z nowych działów nauki stały się w ostatnich latach farmakogenetyka i farmakogenomika, dyscypliny zaj-

mujące się zależnością pomiędzy aktywnością genów a odpowiedzią organizmu na leki. Począwszy od zmian aktywności prostych reakcji fizjologicznych, oporności na działanie leków, zwiększonej częstości występowania skutków ubocznych – środki farmakologiczne mogą również wyzwać nieujawnione wcześniej objawy chorób uwarunkowanych genetycznie. Polimorfizm niektórych genów może wywierać znaczny wpływ na aktywność enzymów, które mają istotny wpływ na metabolizm leków, w tym np. na acetylację, działanie β -blokerów, reakcję na alkohol, gwałtowną hemolizę w niedoborze enzymu G6PD, hipertermii złośliwej i tysięcy innych schorzeń, o których dziś wiemy już bardzo wiele.

W niektórych rodzinach defekt genetyczny może dotyczyć genu komórki uwalniającego wapń w mięśniach szkieletowych.

Genetyka molekularna to dziś opisy zawarte w wielotomowych książkach, liczących po około 1000 stron każda. Z kierowanym przeze mnie Zakładem Biologii Molekularnej i Genetyki, istniejącym zaledwie 10 lat na Wydziale Farmaceutycznym w Sosnowcu w naszej Śląskiej Akademii Medycznej, współpracuje oficjalnie 36 jednostek badawczych, w większości z naszej akademii, ale są w tej grupie również wiodące jednostki w Polsce i z innych krajów. W zakładzie tym wypromowaliśmy już kilku doktorów habilitowanych i kilkunastu doktorów na podstawie prac dotyczących biologii molekularnej w medycynie i farmacji. Mam powód do dumy, że, chociaż zapewne w niewielkim stopniu, przyczyniłem się jednak do rozwoju medycyny molekularnej, biologii molekularnej i genetyki w Śląskiej Akademii Medycznej. Dobrze wyposażone ośrodki w Ligocie kierowane przez profesorów **Aleksandra L. Sieronia**, **Jana Gmińskiego** i **Iwonę Żak**, świetnie zorganizowane laboratoria w Zabrze w klinice profesorów **Władysława Grzeszczaka** i **Janusza Gumprechta**, wyniki badań wnoszące wiele do biologii molekularnej uzyskane przez laboratoria profesorów **Andrzeja Wiczkowski** i **Wojciecha Króla** w Rokitnicy czy grupa badaczy kierowanych przez profesora **Zofię Dzierżewicz**, doktor **Urszulę Mazurek** i profesora **Jerzego Pa-**

chę w Sosnowcu, a także coraz większa liczba klinik włączających w swoją problematykę badawczą problemy medycyny molekularnej, na przykład w zakresie ginekologii, gdzie nasze kliniki tej specjalności zajmują w Polsce niewątpliwie bardzo wysoką, jeżeli nie pierwszą lokatę. Kliniki profesorów **Michała Tendery**, **Jana Wodnieckiego** i **Marii Truszczy-Gluzy** wiodą prym w ocenie genetycznych uwarunkowań kardiomiopatii przerostowej, rozrzeniowej i mutacjach związanych z long QT. Doktor **Bogdan Michalski** z kliniki profesora **Ryszarda Poręby** stał się najwybitniejszym specjalistą w zakresie izoform VEGF w endometrium. Docent **Andrzej Witek** najlepiej w kraju rozumie problemy genów receptorów estrogenowych w endometrium. Docent **Anita Olejek** jest autorytetem w genach wirusów HPV tak ważnych w onkologii narządów rodnych kobiety. Doktor **Rafał Stojko** z kliniki docenta **Andrzeja Witka** ma dużo do powiedzenia o telomerach, w tym w komórkach macierzystych. Profesor **Zbigniew Gonciarz** i część jego zespołu są niekwestionowanymi znawcami problematyki wirusowego zapalenia wątroby typu HBV i HCV. Doktor **Tomasz Wąsik** kierując Zakładem Diagnostyki Wirusologicznej stał się liderem w zakresie genów wirusów HIV związanych z AIDS.

Nie jestem w stanie wymienić wszystkich, z którymi współpracujemy. To przecież ogromny sukces Śląskiej Akademii Medycznej.

Oczywiście, byłoby to niemożliwe, gdyby nie wspomniały zespół moich współpracowników, którym w tym miejscu składam serdeczne podziękowanie za ich codzienny wkład pracy niemal przez okres 24 godzin na dobę. To oni w ogromnej mierze przyczynili się do tego, że Senat Śląskiej Akademii Medycznej uhonorował mnie tytułem Doktora Honoris Causa – najwyższym wyróżnieniem akademickim, jakie może spotkać nauczyciela i badacza.

Moi kochani współpracownicy – serdecznie wam wszystkim dziękuję.

Szanowni Zebrani

Przed kilkoma tygodniami uruchomiśmy pierwszą w Śląskiej Akademii Medycznej, dobrze wyposażoną aparaturę, a także komputerowo w sensie hardwarowym i softwarowym pracow-

nie mikromacierzy. Jesteśmy obecnie w stanie analizować ekspresję wielu tysięcy genów równocześnie. Może w kolejnych tygodniach liczba ta wzrośnie nawet do 33 tysięcy w trakcie jednej analizy. Są to jednak badania bardzo kosztowne. Aby je prowadzić, wszystkie planowane do realizacji koncepcje muszą być dobrze przemyślane, wykonane na jednoznacznie zdefiniowanym materiale klinicznym i przy bezpośrednim współudziale wszystkich zainteresowanych. Zapraszam do współpracy.

Kończąc swoje wywody muszę ze zdziwieniem stwierdzić, że zamiast definicji pojęcia genu w genomie, co obiecuje tytuł mojego wykładu, postawiłem Państwu więcej pytań niż odpowiedzi. Jednak problem epigenetyki w dzisiejszej dobie wyzwala fascynację, kuriozalność i stymulujące spekulacje. Nie je-

stem fanem *science fiction*, ale rzeczywistość najbliższych lat może być bardziej ekscytująca od najlepszych, wręcz nieprawdopodobnych i nieprzewidywalnych wyobrażeń.

Klonowanie reprodukcyjne i terapeutyczne, żywność genetycznie zmodyfikowana i jej wpływ na środowisko, nowe generacje leków produkowane przez mikroorganizmy w procesach biotechnologicznych, inżynieria genetyczna, terapia genowa – geny, geny, geny i jeszcze raz geny.

À propos – czy osobnik powstały w wyniku klonowania, nie mając genów ojca będzie miał ojca w sensie formalno-prawnym i co wpisze do odpowiedniej rubryki w dowodzie osobistym? To pytanie jest czystą prowokacją.

Dziękuję za uwagę.

Honorowy Doktorant oraz profesorowie: Krystyna Olczyk (dziekan Wydz. Farm.) i Władysław Pierzchała (prowadzący uroczystość promocyjną).

Fot. Paweł Bojko

Wykład po uroczystej promocji.

Fot. Paweł Bojko

PO PIĘCDZIESIĘCIU LATACH

Uroczystość odnowienia dyplomów lekarskich pierwszych absolwentów Śląskiej Akademii Medycznej

W 1953 roku dyplomy ukończenia studiów w Śląskiej Akademii Medycznej otrzymało 124 lekarzy medycyny (wówczas studia 5-letnie) oraz 125 lekarzy dentystów, absolwentów z lat 1952 i 1953 (wówczas studia 4-letnie). Do grona pierwszego rocznika absolwentów ŚAM należą m. in. profesorowie: **Maria Gachowska** (stomatolog), **Bolesław Gwóźdź** (fizjolog), **Leszek Ilewicz** (stomatolog), **Gerard Jonderko** (internista), **Zdzisław Kleinrok** (farmakolog, były rektor AM w Lublinie, dr h.c. ŚAM, zmarły 2002), **Bronisław Kłaptocz** (stomatolog), **Franciszek Korkot** (nefrolog, były rektor ŚAM, dr h.c. multi), **Mieczysław Krauze** (fizjolog),

Mieczysław Krauze (pediatra), **Mieczysław Luciak** (patomorfolog, były rektor ŚAM, dr h.c. ŚAM, zmarły 2002), **Tomira Neumayer-Sawaryn** (lekarz chorób zakaźnych, mikrobiolog, zmarła 1996), **Bogna Pogorzelska-Stronczak** (stomatolog), **Zbigniew Szczurek** (patomorfolog).

W dniu inauguracji 56. roku akademickiego w Śląskiej Akademii Medycznej, 1 października 2003, ponad sześćdziesięcioosobowe grono jubilatów otrzymało z rąk obecnego rektora, prof. zw. dr. hab. **Tadeusza Wilczoka**, dyplomy upamiętniające ukończenie przed pół wiekiem studiów w naszej uczelni.

(T.B.)

**„Godność lekarza
medycyny z wielkim
uznaniem odnawiamy”
przemówienie JM Rektora
do absolwentów**

Drodzy Absolwenci, Szanowni Państwo

Jest mi ogromnie miło uczestniczyć w tym wyjątkowym, nie zawaham się powiedzieć, historycznym spotkaniu z pierwszym pokoleniem wychowanków Śląskiej Akademii Medycznej. Pragnę podkreślić, że jestem ogromnie zaszczycony, mogąc – z racji pełnionego urzędu – gościć Państwa właśnie dziś, w dniu rozpoczęcia 56. roku akademickiego naszej uczelni.

Bardzo serdecznie wszystkich witam i dziękuję za przybycie na jubileuszowe, złote, dyplomatorium. Dziękuję też za łaskawe przyjęcie zaproszenia na uroczystość inauguracyjną i za cierpliwe w niej uczestniczenie.

Przyznam, że nie bez tremy stoję przed gronem ludzi, którzy w historii Śląskiej Akademii Medycznej zapisali pierwsze karty w rozdziałach „Studenci” i „Absolwenci”. Wielokrotnie już dane mi było wręczać dyplomy ukończenia studiów słuchaczom tej uczelni, muszę jednak przyznać, że uroczystość taka jak dzisiejsza jest dla mnie nowym, pięknym i wzruszającym doświadczeniem. „Pomni na chwalebny obyczaj naszych przodków,

aby zwykle odnawiać i zatwierdzać akademickie zaszczyty udoskonalone pracą i osiągnięciami pięćdziesięciu lat (...),
godność lekarza medycyny
z wielkim uznaniem odnawiamy”

Słowa zawarte w pamiątkowych dyplomach, które Państwo otrzymacie, są kwintesencją tego spotkania po latach. Ta niepowtarzalna chwila jest jednocześnie spojrzeniem ku przeszłości. *Summa cum laude* – z najwyższą pochwałą – stoję wobec świadków narodzin Akademii Lekarskiej w Rokitnicy Bytomskiej, wobec świadków i zarazem rówieśników jej historii oraz współtwórców jej początków. To od Was zaczynają się

Q. F. F. F. Q. S.
SUMMIS AUSPICIIS SERENISSIMAE REI PUBLICAE POLONORUM
NOS
THADDAEUS WILCZOK
DOCTRINARUM DE RERUM NATURA DOCTOR,
BIOCHIMIAE ET BIOPHYSICAE PROFESSOR ORDINARIUS
h. t. ACADEMIAE MEDICAE SILESIENSIS IN URBE KATOWICE RECTOR
ET
LESCUS POŁOŃSKI
MEDICINAE DOCTOR,
CARDIOLOGIAE PROFESSOR
h. t. ORDINIS MEDICORUM DECANUS
MEMORES LAUDABILEM MAIORUM NOSTRORUM MOREM ESSE,
UT HONORES ACADEMICI LABORE AC FRUCTIBUS
QUINQUAGINTA ANNOS EXCULTI RENOVARI AC CONFIRMARI SOLEANT
CUM DOMINUS ILLUSTRISSIMUS

BOLESLAUS GWÓŹDŹ

ANTE QUINQUAGINTA ANNOS AMPLISSIMO MEDICI GRADU
IN ACADEMIA MEDICA SILESIENSI IN URBE KATOWICE ADEPTO PROMISSIONIS
IN PROMOVENDI SOLLEMNIBUS FACTAE AC IUSIURANDI HIPPOCRATICI FIDEM
PER DECEN LUSTRA EGREGIE PRAESTITISSET

NOS ACADEMIAE NOSTRAE AUCTORITATE
EIDEM DOMINO CLARISSIMO

MEDICI LAUREAM

TOT TANTISQUE VIRTUTIBUS SALUBERRIMISQUE LABORIBUS
CLARISSIMOQUE GLORIAE SPLENDORE ADAUCTAM
SUMMO CUM PLAUSU RENOVAVIMUS.
IN CUIUS REI FIDEM ET MEMORIAM SEMPITERNAM HASCE LITTERAS
SIGILLO MAIORE ACADEMIAE NOSTRAE MUNITAS
EIDEM MEDICO LAETI GRATULANTESQUE OBTULIMUS.

DATUM IN URBE KATOWICE DIE I MENSIS OCTOBRI ANNO MMIII

DECANUS

Tadeusz Wilczok

RECTOR

i. n. m.

dzieje naszej Alma Mater. Każdy z Państwa ma własne wspomnienia, zebrane razem złożyłyby się one na bogaty, wielowymiarowy obraz. Pierwsze powojenne lata. Okres ciężki od tragicznych doświadczeń, niezwykle trudny, dla współczesnych studentów wręcz niewyobrażalny, znany, na szczęście, tylko z przekazu. Ale to była Wasza młodość. Byliście pełni entuzjazmu i zapału, tak jak Wasi ówczesni Nauczyciele i Miistrzowie.

Znane jest powiedzenie, że drzewo poznaje się po owocach. Nie może być lepszego świadectwa dla szkoły niż świadectwo jej wychowanków. Wasze drogi zawodowe to najlepszy certyfikat naszej uczelni. W gronie dzisiejszych jubilatów „rosły” wspaniałe kadry medyczne, także akademickie. Wielu już w trakcie studiów zaczynało pracę asystentów wolontariuszy w zakładach i klinikach. Wielu spośród Was uzyskawszy dyplomy pozostało w Akademii, włączając się w dzieło jej rozbudowy.

Z perspektywy minionych lat najlepiej widać, jak pełne poświęcenia i utalentowane było Wasze pokolenie. Nazwiska wielu utrwalone są w naukowym dorobku różnych specjalności medycyny, wielu może poszczycić się pionierskimi osiągnięciami. Wielu należy do grona najbardziej zasłużonych organizatorów ochrony zdrowia w regionie i kraju. Kilkunastu osiągnęło najwyższe – profesorskie – tytuły naukowe, trzej studenci z pierwszego rocznika to późniejsi rektorzy i doktorzy honoris causa. Wszyscy zaś w sposób godny naśladowania dochowaliście wierności złożonemu przed 50 laty przyrzeczeniu.

Z pewnością ze szczególną siłą odżyły dziś wspomnienia o pierwszej inauguracji i ówczesnej Akademii. Zauważamy różnice, ale nie sposób je wartościować. Akademia bowiem zmienia się wraz z otaczającym nas światem, stale rozwija się stosownie do możliwości, jakie przynosi czas i musi dotrzymywać kroku postępowi różnych dziedzin medycyny. Zaczynaliśmy od jednego wydziału i dwóch kierunków. Obecnie mamy 5 wydziałów i kilkanaście kierunków, studia dzienne, wieczorowe, zaoczne i studia w języku angielskim. Mammy blisko 30 tysięcy absolwentów i niewątpliwie osiągnięcia badawcze i kliniczne, zauważalna jest aktywność na-

ukowa naszego środowiska na forum krajowym, a także międzynarodowym, udokumentowana licznymi publikacjami w renomowanych czasopismach naukowych. O obecnej kondycji uczelni i o jej perspektywach była mowa w przemówieniu inauguracyjnym, które mieliście Państwo okazję wysłuchać.

W ciągu 55 lat swego istnienia Śląska Akademia Medyczna stała się znaczącym ośrodkiem akademickim. Nie byłoby to możliwe bez solidnych fundamentów, które są Waszym, Drodzy Jubilaci, dziełem. Niestety, nie wszyscy spośród pierwszego rocznika doczekali dzisiejszego zjazdu. Wspomnijmy ich serdecznie i uczcijmy ich pamięć minutą ciszy.

Szanowni Państwo

Zanim zostaną wręczone okolicznościowe, symboliczne dyplomy, niech mi będzie wolno w imieniu całej naszej aka-

demickiej wspólnoty – Senatu, studentów i wszystkich pracowników – pogratulować Państwu wspaniałych życiowych dokonań i jak najserdeczniej życzyć wszelkiej osobistej pomyślności, zwłaszcza zaś dobrego zdrowia i pogody ducha oraz radości ze spotkania z przyjaciółmi sprzed lat, a także z nami, Waszymi wdzięcznymi następcami w sztafecie pokoleń. Osobiście pocytuję sobie za wielki zaszczyt mieć w Waszym gronie wieloletnich przyjaciół.

Na koniec serdecznie dziękuję Panu Doktorowi **Zygfrydowi Wawrzynkowi**, prezesowi Stowarzyszenia Absolwentów Śląskiej Akademii Medycznej, za pomoc i trud włożony w organizację pierwszego Jubileuszu 50-lecia ukończenia studiów w Śląskiej Alma Mater i za nieustanne starania o utrzymanie więzi między jej wychowankami.

Honorowi Goście inauguracji – pierwsi absolwenci ŚAM.

Fot. Paweł Bojko

Wręczenie pamiątkowych dyplomów.

Fot. Monika Warszawska

INTERDYSCYPLINARNOŚĆ W MEDYCYNIE

wykład prof. zw. dr. hab. Tadeusza Wilczoka podczas uroczystej promocji
doktora honoris causa Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich
Wrocław, 2 października 2003

Jego Magnificencjo Rektorze

Prześwietny Senacie

Akademii Medycznej we Wrocławiu

Wysokie Rady Wydziałów

Szanowni Goście

Drodzy Przyjaciele z całego kraju,
z Wrocławia i szczególnie bliscy mojemu
sercu, tak licznie reprezentujący
Śląską Akademię Medyczną w Katowicach

W słowie wstępnym do wydanej w roku 2000 monografii o wrocławskiej medycynie, JM Rektor profesor **Leszek Paradowski** przypomniał, że zastanawiając się nad historią Europy musimy uznać, że wiele miast uniwersyteckich zmieniło swoją przynależność państwową. Należą do nich m.in. Praga, Strasburg, Lwów i Wilno. Wrocławskie wieloprofilowe centrum naukowe, jak dawniejszy Uniwersytet, a potem Politechnika, Akademia Rolnicza, Akademia Muzyczna, Akademia Ekonomiczna, Akademia Wychowania Fizycznego i wiele szkół niepublicznych znanych dziś na świecie, podzieliły los pięknego miasta Wrocławia należącego początkowo do Polski, a później kolejno do Boheimii, Węgier, Austro-Węgier, Prus i Niemiec i wreszcie znowu do Polski.

Miałem zaszczyt i przyjemność uczestniczyć niedawno we wspaniałej uroczystości 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego, uroczystości zadającej kłam poglądom, jakoby powstawanie szkół i uniwersytetów w Polsce datowało się dopiero od roku 1945. I w moim mieście rodzinnym, Katowicach, chociaż nieporównywalnie młodszym od Wrocławia, istnieją od stu kilkudziesięciu lat gimnazja – jak je dawniej nazywano. Ich rocznicowe uroczystości – 80-lecia – obchodzono w 2002 roku, przyjęto bowiem rok 1922 jako datę ich ponownego uruchomienia w powstałej wtedy nowej państwowości polskiej. A przecież w okresie od połowy XIX wieku do tych w pewnym sensie umownych, chociaż ważnych dat – 1922 i 1945 – szkoły te opuszczali uczniowie i abitu-

rienci, którzy znakomitymi zgłoskami zapisali się w historii tej krainy przyporządkowywanej przez polityków raz do jednego, raz do drugiego kraju. Śląsk wydał dziesięciu laureatów Nagrody Nobla. Tu się urodzili, to zaś, że wszyscy wyemigrowali wraz z rodzinami do Niemiec, Austrii i Ameryki nie umniejsza faktu, że ich osobowość, charakter, zamiłowanie do intensywnej pracy, często pożytkowanej dla dobra wielu dziedzin nauki, kultury i sztuki, a nawet także do nie zawsze akceptowanej działalności propanstwowej, zostały ukształtowane w ich lokalnej szkole, często przez znakomitych nauczycieli.

W zacytowanej wcześniej przeze mnie monografii profesor **Waldemar Kozuszek** przepięknie opisał losy wrocławskiej szkoły medycznej działającej jako Medizinische Fakultät w strukturze wspaniałego Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1811–1945. Byłem również studentem tego słynnego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Miałem w roku 1951 indeks Wydziału Chemicznego numer 735, a numer albumu 650. Kto z absolwentów różnych wydziałów obecnych polskich akademii medycznych nie słyszał o profesorach Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Wrocławskiego – o fizjologu **Rudolfie Heidenheimie**, botaniku i mikrobiologu **Ferdinandzie Juliusie Cohnie**, chirurgu **Janie Mikulicz-Radeckim**, dermatologu **Albercie Neisserze**, fizjologu **Janie Evangeliscie Purkinjem**, neurologu **Aloisie Alzheimerze**, internście **Oskarze Minkowskim**, ginekologu **Otonie Küstorze**. Było tu również wiele innych znakomitości znanych na całym świecie. To, że byli Niemcami, Polakami, Czechami czy Żydami, naprawdę nie ma żadnego znaczenia. To oni wytyczali nowe ścieżki w światowej medycynie. Często przemawiają przez nas niczym nieuzasadnione nacjonalizmy i być może wejście do Unii Europejskiej położy w przyszłości, oby jak najbliższej, kres zbędnej

ingerencji politycznej w sprawy rozwoju nauki, edukacji i kultury, a z naszego punktu widzenia przede wszystkim szkolnictwa wyższego.

Dziś, w jednej z najpiękniejszych auli uniwersyteckich na świecie, słynnej Auli Leopoldina, miałem zaszczyt otrzymać godność doktora honoris causa wspaniałej uczelni, której tradycje medyczne kontynuuje powstała po wojnie Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich. Dziękuję za to najwyższe akademickie wyróżnienie Jego Magnificencji Rektorowi – Panu Profesorowi **Leszkowi Paradowskiemu**, mojemu promotorowi – Panu Profesorowi **Januszowi Plucie**, moim Recenzentom, Wysokiej Radzie Wydziału Farmaceutycznego, Senatowi i całej społeczności wrocławskiej Akademii Medycznej.

Zastanawiając się nad tytułem mojego dzisiejszego wystąpienia, poprosiłem o wyrażenie zgody na podzielenie się z Państwem kilkoma przemyśleniami dotyczącymi interdyscyplinarności w medycynie. Jest to niewątpliwie zadanie trudne i łatwiej byłoby mi mówić np. o zastosowaniu metod i technik biologii molekularnej w naukach medycznych. Byłoby to także ciekawsze, gdyż coraz bardziej interesują nas dzisiaj takie tematy, jak: reprodukcyjne i terapeutyczne klonowanie, inżynieria genetyczna dająca możliwości produkcji leków przez nieszkodliwe mikroorganizmy (w tym polipeptydy nie różniące się niczym od produkowanych przez organizm człowieka), modyfikacje genowe zdolne do indukcji i produkcji enzymów, których brak w organizmie jest przyczyną wielu chorób, skutki spożywania tzw. żywności genetycznie zmodyfikowanej, czy może hodowle tkanek z komórek macierzystych i zastosowanie komórek macierzystych w terapii. Jednak to właśnie ilustruje interdyscyplinarność w medycynie. Dziś szeroko pojętą dziedziną nauki pod nazwą „medycyna” zajmują się nie tylko lekarze, farmaceuci czy analitycy medyczni, lecz również chemicy i bio-

chemicy, fizycy i biofizycy, matematycy i bioinformatycy, elektronicy i specjaliści inżynierii biomedycznej czy, jak inni wolą, bioinżynierii medycznej, konstruktorzy urządzeń służących diagnostyce i terapii, specjaliści z zakresu radioterapii, psychologii i psychoterapii, psychologii klinicznej, socjologii medycyny, historii medycyny i farmacji, menedżerowie medycyny, pedagodzy wyspecjalizowani w różnych działach medycyny, lingwiści zajmujący się profesjonalnie językiem medycznym i pojęciami używanymi w medycynie. Czy to nie powód, aby i w Polsce, podobnie jak uczyniono w wielu krajach, w tym wszystkich zza naszej wschodniej granicy, ale i w wielu krajach Europy i Ameryki, przekształcić akademie medyczne w uniwersytety medyczne? Przecież kadra profesorów, doktorów habilitowanych i doktorów w akademiach medycznych niejednokrotnie jest liczniejsza od kadry niejednego uniwersytetu. Powołanie w ostatnim czasie Uniwersytetu Medycznego w Wiedniu czy pierwsze w naszym kraju – powołanie Uniwersytetu Medycznego w Łodzi – wychodzą jakby naprzeciw takiemu zapotrzebowaniu społecznemu. Wielu laureatów Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny i fizjologii to także chemicy, biochemicy, fizycy, matematycy, a więc specjaliści, którzy nie ukończyli studiów na wydziałach lekarskich.

Uniwersytety, których historia sięga kilkuset lat, niemal zawsze w swojej strukturze organizacyjnej posiadały wydziały lekarskie w jak najszerszym rozumieniu tego słowa. Na tych „umownych” wydziałach lekarskich działały katedry botaniki zajmujące się lekiem roślinnym, **Roentgen** na takim właśnie wydziale badając promieniowanie X skonstruował aparat nazywany dziś jego imieniem. Tysiące prac badawczych prowadzonych na uniwersyteckich wydziałach lekarskich na całym świecie złożyły się na dzisiejsze oblicze medycyny.

Technika wdzierając się do medycyny w sposób nie opisywany nawet w powieściach *science fiction* – w których często więcej jest *fiction* niż *science* – doprowadziła do skonstruowania aparatów do tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego czy nawet sekwenatorów DNA, stosowanych dziś niemal

w każdej dziedzinie medycyny. Czy byłoby możliwe, aby te i podobne aparaty stosowane np. w zabiegach chirurgicznych z włączonym krążeniem pozastrojowym, w gastrokopii czy inne techniki wykorzystywane w diagnostyce i leczeniu chorób mogły powstać jedynie w głowach inżynierów zatrudnionych wyłącznie poza uczelniami medycznymi czy instytutami medycznymi? Czy nie jest tu konieczna ścisła współpraca wielu specjalistów z różnych dziedzin nauki? Czy nie należałoby tworzyć właśnie uniwersytetów medycznych i systematycznie je rozbudowywać, aby młody adept sztuki medycznej miał możliwość swobodnego rozumienia podstaw, które pozwolą mu praktykować po uzyskaniu prawa wykonywania zawodu?

Stykamy się w medycynie na co dzień ze specjalistami legitymującymi się dyplomami różnych wyższych uczelni. Na pewno Szanowni Państwo zauważyliście, że specjaliści owi patrzą na rzeczywistość przez pryzmat swojego zawodu. Chemik oglądający drzwi prowadzące do jakiegoś pomieszczenia łatwo zauważy wszystkie komponenty tworzyw sztucznych, farb i lakierów, leśnik bezbłędnie oceni, jakim gatunkiem drzewa jest zastosowana w tych drzwiach okleina, inżynier mechanik nie zaprzepaści okazji do spojrzenia na zawiasy, zamki i klamki, a przecież chodzi tu o ocenę jednego przedmiotu, jakim są drzwi. Lekarzowi każe się słuszenie i zasadnie widzieć człowieka jako całość.

Coraz więcej dziedzin życia i dyscyplin naukowych rozwijających się jak nigdy dotąd, zazębia się z działalnością lekarską, np. prawo w medycynie często wychodząc z zasadnych i bezzasadnych roszczeń pacjentów i ich rodzin, etyka lekarska, bioetyka w odniesieniu do doświadczeń z użyciem zwierząt doświadczalnych, prawo do produkcji i stosowania żywności, o której mówi się, że jest zmodyfikowana genetycznie, a nawet produkcja wędlin „wzbogaconych” oficjalnie dopuszczonymi dodatkami w ilościach przekraczających zawartość miękkiego mięsa, a konserwanty, „ulepszanie” żywności używkami i witaminami, a wszystkie pseudoleki wtłoczone w różnych krajach w listy OTC ..., dokąd zmierzamy?

Czy pacjent przed pisemnym wyrażeniem zgody na określony zabieg nie po-

winien porozmawiać z psychologiem klinicznym? Czy nie poinformowany szczegółowo o konieczności pobrania żyły z jego kończyny w celu przeprowadzenia operacji założenia pomostów w naczyniach wieńcowych jego serca, budząc się po zabiegu musi przeżywać straszliwy stres, gdyż nie rozumie, dlaczego ma rozciętą kończynę dolną od kostki do pachwiny? Kto jest winny faktowi, że pacjenta o tym nie poinformowano: lekarz, pielęgniarka, inny pacjent – sąsiad z sali chorych mający taki sam zabieg już za sobą, anestezjolog prowadzący wywiad z pacjentem, a może właśnie psycholog kliniczny czy raczej jego brak w klinice. Taka specjalność w psychologii istnieje od lat. Niestety, katedry i zakłady psychologii klinicznej zlokalizowane są, na znakomitych przecie pod względem merytorycznym, wydziałach psychologii uniwersytetów. Czy przy akceptowanym niemal w całym świecie systemie, w którym wybitni profesorowie prowadzą zajęcia dydaktyczne w różnych szkołach wyższych, akademie medyczne nie mogłyby kształcić psychologów klinicznych, pozwalając im specjalizować się we wszystkich dyscyplinach medycznych – od psychiatrii do dyscyplin zabiegowych? Może psycholog kliniczny wykształcony na wydziale psychologii w uniwersytecie medycznym wiedziałby o medycynie więcej, niż obecny absolwent psychologii uniwersyteckiej, którego praktyczna wiedza medyczna opiera się jedynie na własnych doświadczeniach życiowych, jeżeli do nich np. należy fakt, że w jakimś okresie swojego życia sam był pacjentem szpitala. Nie ma wątpliwości, że jednomiesięczna praktyka studencka, często zrealizowana na jednym oddziale w szpitalu, nie jest i nie może być wystarczająca dla psychologa klinicznego.

Mężczyzna i kobieta reagują na określone wydarzenia emocjonalnie i biochemicznie w sposób odmienny. Jeżeli rolnikowi na jego oczach pali się jego dom, stodoła i giną jego zwierzęta, to jego żona, chociaż ze łzami w oczach, przede wszystkim ratuje i obejmuje swoje dzieci i z reguły zwycięsko wychodzi z takiego stresu. Jej mąż ratując dobytek i dorobek całego swojego życia, dostaje za-

INTERDYSCYPLINARNOŚĆ W MEDYCYNIE

dokończenie

wału i często umiera przed nadejściem pomocy lekarskiej.

Jeżeli w wielu krajach na świecie w wypadku samochodowym giną rodzice pozostawiając swoje dzieci, to opieka społeczna w tym samym dniu wieczorem zaprowadzi je do domu człowieka, który od lat figuruje na liście osób deklarujących gotowość stworzenia rodziny zastępczej, gdyż wszystko od lat jest przygotowane przez opiekę społeczną – nie ma tu mowy o sierocińcach czy domach dziecka. Czy nas w Polsce na to nie stać? Czy w urzędach zajmujących się opieką społeczną muszą pracować ludzie jedynie przyuczeni do zawodu, czy nie można by takiej kadry wykształcić na odpowiednim wydziale, np. socjologii medycyny uniwersytetu medycznego?

I jeszcze jedna bolesna dla rozwoju medycyny akademickiej sprawa – czy do minimum kadrowego na wielu kierunkach studiów muszą być zgodnie z ustawą zaliczani tylko absolwenci danego kierunku studiów? Przykładowo, na wydziałach farmaceutycznych czy oddziałach medycyny laboratoryjnej można do minimum kadrowego zaliczać tylko farmaceutów i odpowiednio analityków medycznych. Czy profesor chemii organicznej, chemii nieorganicznej, chemii ogólnej czy chemii fizycznej wykształcony na wydziale chemicznym uniwersytetu, pracujący często przez całe swoje życie na wydziale farmaceutycznym jako kierownik określonej katedry, wykonuje gorzej swój zawód w sensie dydaktycznym i naukowym niż jego kolega, który ukończył wydział farmaceutyczny i z tego tylko tytułu jest zgodnie z ustawą wliczony do minimum kadrowego danego kierunku? A przecież jedynie przy odpowiedniej liczbie profesorów i doktorów habilitowanych, będących członkami rady wydziału, dany kierunek otrzymuje od Centralnej Komisji zgodę i prawa do doktoryzowania, habilitowania czy występowania w danej dziedzinie i dyscyplinie z wnioskiem o profesurę. Polityka taka albo doprowadzi do swoistej śmierci wielu dyscyplin na wydziałach farmaceutycz-

nych, albo – podobnie jak w wielu innych branżach działalności społecznej, w tym praktycznej – do zastąpienia specjalistów ludźmi przyuczonymi do zawodu.

Pracując przez wiele lat na uniwersytetach w Stanach Zjednoczonych i w Europie zrozumiałem, że nie ma przeszkód formalno-prawnych, aby – zgodnie z tamtejszym ustawodawstwem – na uniwersytecie, który proponuje nam określone stanowisko kierownika katedry, być wliczonym do danego minimum kadrowego. Przykładem może być mój słynny kolega, biochemik profesor **Wacław Szybalski**, który po wyjeździe przed wielu laty do USA został w McArde Laboratory for Cancer Research zatrudniony jako professor of oncology, a pracując na Uniwersytecie w Wisconsin był profesorem biochemii. Jego doświadczenia to fantastyczne badania nad DNA i to nie tylko DNA wyizolowanym z komórek nowotworowych. Wyniki jego badań są podstawą zrozumienia dzisiejszej biologii molekularnej na całym świecie.

Ministerstwo Zdrowia zachęca akademie medyczne do poszerzania swojej oferty dydaktycznej. Na nowych wydziałach noszących różne nazwy: opieki i oświaty zdrowotnej, ochrony zdrowia czy organizacji i zarządzania służbą zdrowia, powstają – opierające się rzekomo na zaleceniach Unii Europejskiej – specjalizacje na poziomie licencjatów z zakresu pielęgniarstwa, położnictwa czy ratownictwa medycznego. Moją akademię medyczną opuszcza w tym roku pierwszy rocznik ratowników medycznych z dyplomem licencjata uzyskanym na Wydziale Zdrowia Publicznego, a tymczasem – pomimo okresu 5 lat, jaki upłynął od zachęcających decyzji ogłoszonych do rektorów przez ówczesnego, odpowiedzialnego w Ministerstwie Zdrowia za sprawy medycznego szkolnictwa wyższego wiceministra **Andrzeja Rysia** – do dziś nie ma nie tylko ustawy o ratownictwie medycznym, ale nawet zawodu ratownika medycznego z tytułem licencjata nie umieszczono

w obowiązującym w Polsce wykazie zawodów.

Gdzie podziały się fundusze, które istniały i istnieją w budżecie państwa przeznaczone, niestety w innym dziale budżetu, dla marszałków województw na cele policealnego, szkoda, że nie pomaturalnego kształcenia personelu medycznego?

Jak wytłumaczyć absolwentowi policealnego studium medycznego, że dyplom technika farmaceutycznego nie upoważnia go do podjęcia studiów na wydziale farmaceutycznym dowolnej akademii medycznej, gdyż do tego potrzebne jest świadectwo maturalne? W szkołach typu policealnego nie jest ono wymagane.

A co z obiecywanymi przez Ministerstwo Zdrowia budynkami będącymi własnością organów założycielskich tych szkół – marszałków, starostów i prezydentów w różnych miastach polskich – które miały być przejęte przez istniejące uczelnie medyczne w celu poprawienia ich bazy lokalowej i stworzenia godziwych warunków studiowania stale rosnącej liczbie młodzieży szturmującej te właśnie nowe wydziały naszych akademii medycznych. Owszem, są w kraju nieliczne przypadki przekazania takich obiektów – ale jedna jaskółka nie czyni wiosny.

A co z kierunkami kosmetologii na wydziałach farmaceutycznych realizowanymi obecnie na poziomie licencjatów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi (niestety odpłatnie) i w Śląskiej Akademii Medycznej (bez opłat)? Czy mamy prawo przymykać oczy na fakt, że kosmetyki nierzadko produkowane są przez nieprofesjonalistów w przypadkowych miejscach? Dlaczego FDA rygorystycznie pilnuje wszystkich procedur dotyczących kontaktu leku ze skórą człowieka, a przymyka oczy w przypadku kosmetyku? Czy rejestracja działalności gospodarczej w Urzędzie Miejskim może być wystarczająca do uzyskania zezwolenia na produkcję i sprzedaż, nawet w aptekach, kosmetyków, których działania na skórę i organizm człowieka w danym wyrobie nikt

nigdy nie sprawdzał? Czy skóra jest narządem o nieznanych funkcjach biochemicznych i dermatologicznych? Czy nie wiemy dziś, ile szkodliwych substancji zawartych w kosmetykach przenika przez nią i działa rakotwórczo, mitogennie, wpływa na powstawanie i aktywność interleukin, uruchamia lub hamuje produkcję różnych izoform VEGF, TNF i modyfikuje szereg szlaków metabolicznych? Kosmetyki są niezwykle ważne nie tylko dla estetyki wyglądu i higieny codziennej naszego ciała. W hodowlach komórkowych fibroblastów i keratynocytów badanych techniką mikrochipów czy mikroarrayów obserwujemy istotne zmiany aktywności genów pod wpływem kosmeceutyków. W naszym laboratorium techniką Affymetrix możemy już oznaczać 22 tysiące równocześnie w jednej analizie. Wydawany po angielsku „Polish Journal of Cosmetology” zdobywa uznanie na świecie, a publikują w nim znani na świecie biochemicy i biolodzy molekularni.

Przestańmy udawać, że medycyny to nie interesuje. W Polsce nie ma ani jednego człowieka habilitowanego w zakresie kosmologii, a właśnie kierunek taki mógłby powstać na wydziałach farmaceutycznych, gdyż posiadają one przecież znakomitą kadrę toksykologów, biochemików, biofizyków czy genetyków. Czy dermatologia musi zajmować się jedynie chorobami skóry? Czy dermatologia estetyczna, ba, nawet stomatologia estetyczna, chirurgia plastyczna i rekonstrukcyjna, czy w końcu kosmologia, chemia kosmetyków i technologia ich powstawania, czy analizy chemiczne kosmetyków nie mogłyby wchodzić w zakres – wspomnę, że tworzącej się już w innych krajach – specjalności o nazwie „kosmologia”? Absolwentów takich specjalności np. na uniwersytetach w Grecji określa się mianem *esthetician*, tak jak absolwenta medycyny laboratoryjnej we Francji nazywa się patologiem. W bieżącym roku akademickim w Śląskiej Akademii Medycznej na 40 oferowanych miejsc na kosmologię zgłosiło się 208 kandydatów. Ale to inne zagadnienie.

Ministerstwo Zdrowia pyta rektorów akademii medycznych, czy zorganizują kształcenie studentów i prosi o wskaza-

nie kadry nauczającej dla kolejnych proponowanych specjalności: opiekunka dziecięca, technik elektroniki medycznej, technik elektroradiologii, asystentka stomatologiczna, higienistka stomatologiczna, instruktor higieny, ortoptystka, technik dentystyczny, technik farmaceutyczny, technik fizjoterapii, technik masażysta, technik ortopeda, protetyk słuchu.

Część tych zawodów już dziś powinna być realizowana jako licencjaty w akademiach medycznych. Niektóre z nich do licencjatu nie aspirują, inne – jak sama nazwa mówi – powinny pozostać zawodami medycznymi, bez konieczności uzyskania licencjatu, przynajmniej dziś, co jednak będzie za kilka lat? Kiedyś rekrutowaliśmy pielęgniarki i położne z liceów medycznych, dziś kształcimy je w szkołach policealnych czy pomaturalnych. Część z nich ma dziś tytuł licencjata, magistra, doktora nauk medycznych. Czy to ma sens? Niektóre osoby ubiegają się w Centralnej Komisji o stopień doktora habilitowanego z pielęgniarstwa, nie ma dziś takiej dyscypliny w dziedzinie nauk medycznych.

Co rektorzy w świetle przedstawionych wyżej faktów mogą zrobić?

Zgodnie z wolą wyrażoną w referendum narodu, w dniu 1 maja 2004 roku staniemy się członkami Unii Europejskiej. Jaką wagę będą miały dyplomy wydawane dotychczas np. przez policealne studia medyczne, których absolwenci nie mają świadectwa dojrzałości? Czy każda pielęgniarka, położna, dietetyk, ratownik medycyny czy fizjoterapeuta musi mieć tytuł magistra? Może wystarczy licencjat – to także daje prawo do uznawania się za człowieka, który ukończył studia wyższe.

Ponownie oświadczam, że nie wolno nam przymykać oczu na te problemy.

A gdzie humanizacja medycyny, a gdzie holistyczne podejście do organizmu człowieka, a gdzie etyka czy bioetyka?

To właśnie skłania mnie do głośnego, publicznego mówienia, od kilku co najmniej lat o konieczności powołania uniwersytetów medycznych. Przekształcenie Śląskiej Akademii Medycznej w uniwersytet medyczny było podstawą mojej polityki uczelnianej i jej systematyczne-

go ukierunkowywania na możliwość powstania właśnie takiego aktu prawnego.

Wiem jednak, że tylko bardzo silne lobby może starania takie uwieńczyć sukcesem. A profesorowie akademii medycznych to elita najwyższej próby w polskim społeczeństwie, o niewyobrażalnych wpływach na decyzje zapadające na szczeblach ministrów zdrowia, edukacji narodowej oraz rządu, Sejmu i Senatu.

Na całym świecie istnieją szpitale uniwersyteckie, na bazie których działają niemal wszystkie kliniki uczelni medycznych. Może teraz właśnie jest na to pora, aby i w Polsce przyjęto podobne rozwiązanie.

Koncepcja włączenia wydziałów uczelni medycznych do istniejących uniwersytetów dziś nie wytrzymuje próby krytyki. Kliniki uczelni medycznych funkcjonujące w szpitalach klinicznych i posadowione na tzw. bazie obcej leczą na najwyższym stopniu referencyjności pacjentów z całego kraju i zużywają około 25–30% wszystkich pieniędzy Narodowego Funduszu Zdrowia w swoich województwach. Który senat uniwersytecki w Polsce zaakceptuje wydanie kilku milionów złotych na nową hemodynamikę, MRN, TK czy genetykę molekularną, jeżeli na utrzymanie innych wydziałów w budżecie rocznym przeznaczono zaledwie kilkadziesiąt tysięcy złotych?

Wieloaspektowość omawianego tu zagadnienia usprawiedliwia – nam nadzieję – mój radykalizm. Proszę o wybaczenie tych, którzy inaczej niż ja widzą przedstawiony dziś Państwu problem. W dojrzałej demokracji szanuje się cudze poglądy, można je również zwalczać – jakże często jednak zwalczamy nie tylko poglądy, ale także osoby, które je głoszą, a to jest niedopuszczalne. To także jeszcze musimy zmienić.

P.S. Oświadczam, że nie miałem nic wspólnego w sensie formalno-prawnym na żadnym ze szczebli, z decyzją o utworzeniu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Fakt, że wielokrotnie rozmawiałem o celowości powstawania w Polsce uniwersytetów medycznych z Jego Magnificencją Profesorem Henrykiem Stępnem, nie ma w tym żadnego istotnego znaczenia.

Dziękuję za uwagę.

Z OBRAD SENATU

2 lipca 2003

- Zaopiniowano pozytywnie wnioski dziekana Wydziału Farmaceutycznego o zatrudnienie, na czas nie określony, na stanowisku profesora nadzwyczajnego z dniem 1 października 2003 roku:
- dr hab. n. med. **Ewy Buszman** prof. nadzw. ŚAM w Katedrze i Zakładzie Chemii i Analizy Leków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała nr 183/2003);
- dr hab. n. przyr. **Jerzego Pachy** prof. nadzw. ŚAM w Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii (uchwała nr 184/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na funkcję kierownika na Wydziale Lekarskim w Katowicach z dniem 1 listopada 2003 roku:
- prof. dr. hab. **Andrzeja Bochenka** w I Katedrze i Klinice Kardiochirurgii (uchwała nr 185/2003);
- prof. dr. hab. **Stanisława Wosia** w II Katedrze i Klinice Kardiochirurgii (uchwała nr 186/2003);
- prof. dr. hab. **Michała Tendery** w II Katedrze i Klinice Kardiologii (uchwała nr 188/2003);
- prof. dr. hab. **Krzysztofa Ziaji** w Katedrze i Klinice Chirurgii Ogólnej i Naczyń (uchwała nr 189/2003);
- prof. zw. dr. hab. **Zbigniewa S. Hermana** w Zakładzie Farmakologii Klinicznej Katedry Farmakologii (uchwała nr 190/2003);
- dr. hab. n. med. **Andrzeja Maleckiego** w Zakładzie Farmakologii Katedry Farmakologii (uchwała nr 191/2003);
- prof. dr. hab. **Marcina Kamińskiego** w Katedrze i Zakładzie Histologii i Embriologii (uchwała nr 192/2003);
- prof. dr. hab. **Henryka Majchrzaka** w Katedrze i Oddziale Klinicznym Neurochirurgii (uchwała nr 193/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na funkcję kierownika prof. dr. hab. **Marii Trusz-Gluzy** w Klinice Kardiologii I Katedry Kardiologii Wydziału Lekarskiego w Katowicach z dniem 1 października 2003 roku (uchwała nr 187/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na funkcję kierownika na Wydziale Lekarskim w Zabrze z dniem 16 lipca 2003 roku:

- dr hab. n. med. **Ewy Birkner** w Zakładzie Biochemii Ogólnej Katedry Biochemii (uchwała nr 194/2003);
- dr hab. n. med. **Ewy Birkner** w Katedrze Biochemii (uchwała nr 195/2003);
- dr. hab. n. med. **Jerzego Jarzaba** w Katedrze i Oddziale Klinicznym Chorób Wewnętrznych i Dermatologii (uchwała nr 196/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na funkcję kierownika z dniem 1 października 2003 roku:
- dr. hab. n. med., dr. n. tech. **Rajmunda Orlickiego** w Katedrze i Zakładzie Materiałoznawstwa Stomatologicznego Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała nr 197/2003);
- prof. dr. hab. **Florian Ryszki** w Katedrze Farmacji Stosowanej i Technologii Leków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała nr 198/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie upoważnienie prof. dr. hab. **Władysława Pierzchały** do reprezentowania Senatu Śląskiej Akademii Medycznej w sprawach związanych z nadaniem tytułu doktora honoris causa prof. zw. dr. hab. **Tadeuszowi Wilczokowi** Rektorowi Śląskiej Akademii Medycznej (uchwała nr 199/2003).
- Ustalono zasady realizacji zajęć dydaktycznych na rok akademicki 2003/2004 (uchwała nr 200/2003) (pełny tekst na s. 22 – przyp. red.)
- Zmieniono warunki przyjęć na I rok studiów w roku akademickim 2003/2004 (uchwała nr 201/2003)
- Określono warunki przyjęć na I rok wieczorowych studiów licencjackich na kierunku zdrowie publiczne w roku akademickim 2003/2004:

§1

1. Przyjęcia na I rok wieczorowych studiów licencjackich na kierunku zdrowie publiczne dokonuje Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Zdrowia Publicznego w ramach limitu określonego Uchwałą nr 202/2003 Senatu Śląskiej Akademii Medycznej z dnia 2 lipca 2003 roku.
2. Warunkiem przyjęcia na I rok studiów, o których mowa w ust 1, jest posiadanie świadectwa dojrzałości i zaświadczenia o stanie zdrowia, wydanego przez lekarza uprawnionego do badań profilaktycznych, oraz wynik egzaminu wstępnego na studia stacjonarne, zdanego w roku akademickim 2003/2004 na kierunek zdrowie publiczne, przy nie zakwalifikowaniu na nie w wyniku postępowania rekrutacyjnego, oraz złożenie zobowiązania o opłacaniu studiów przez cały ich okres.

3. Przyjęcia na studia w trybie wieczorowym nie dają uprawnienia do podjęcia studiów w systemie stacjonarnym bez uprzedniego postępowania rekrutacyjnego określonego w Dziale VII Statutu Śląskiej Akademii Medycznej.

§2

Uchwała Senatu wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (uchwała nr 202/2003).

- Zatwierdzono przedstawione sprawozdanie z wykonania zadań rzeczowo-finansowych Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach za rok 2002 (uchwała nr 203/2003).
- Zatwierdzono roczny plan rzeczowo-finansowy Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach opracowany na podstawie ustawy budżetowej na 2003 rok z dnia 18 grudnia 2002 roku oraz decyzji Ministra Zdrowia o znaku: BFC-034-803/15/2003 (uchwała nr 204/2003).
- Wyrażono zgodę na reprezentowanie Akademii przez Rektora na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej S.A. i oddanie głosu za przyjęciem uchwał Walnego Zgromadzenia w sprawach:
 - rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania z działalności Spółki ACeMed S.A. za rok 2002,
 - rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki ACeMed S.A. za rok 2002,
 - udzielenia absolutorium Zarządowi ACeMed S.A.,
 - udzielenia absolutorium Radzie Nadzorczej ACeMed S.A.,
 - podziału zysku i przeznaczenie go na pokrycie części strat Spółki ACeMed S.A. z lat ubiegłych.
- Upoważniono Panią mgr **Stefanię Bednarek** – zastępcę dyrektora ds.

Z OBRAD SENATU

- ekonomicznych – kwestora do oddania głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej S.A. w sprawie dotyczącej udzielenia absolutorium przewodniczącemu Rady Nadzorczej *ACeMed S.A.* – **Tadeuszowi Wilczokowi** (uchwała nr 205/2003).
- Zaopiniowano pozytywnie utworzenie w ramach Wydziału Lekarskiego i Oddziału Stomatologii w Zabrze następujących jednostek organizacyjnych:
 - Zakładu Chorób Przyzębia i Chorób Błony Śluzowej Jamy Ustnej, zlokalizowanego w Bytomiu przy pl. Akademickim,
 - Zakładu Propedeutyki Stomatologii, zlokalizowanego w Bytomiu przy pl. Akademickim,
 - Zakładu Radiologii Stomatologicznej, zlokalizowanego w Zabrze przy ul. Buchenwaldczyków,
 - Zakładu Ergonomii w Stomatologii, zlokalizowanego w Bytomiu przy pl. Akademickim,
 - Zakładu Gerostomatologii, zlokalizowanego w Bytomiu przy pl. Akademickim (uchwała nr 206/2003).
 - Zaopiniowano pozytywnie przekształcenie Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej i Chorób Przyzębia Oddziału Stomatologii Wydziału Lekarskiego w Zabrze w Katedrę i Zakład Stomatologii Zachowawczej z Endodoncją (uchwała nr 207/2003).
- 15 października 2003**
- W imieniu całej społeczności Śląskiej Akademii Medycznej wyrażono podziękowanie Panu **Leszkowi Sikorskiemu** Ministrowi Zdrowia za obiektywną ocenę zasadności realizacji inwestycji Akademickiego Centrum Medycznego, wyrażoną w formie opinii. Senat Śląskiej Akademii Medycznej wyraża przekonanie, że powyższa opinia wydana po latach zabiegów o finansowanie inwestycji zaowocuje wsparciem rządu dla rozwiązania powyższego problemu (uchwała nr 1/2003).
 - Nadano tytuł doktora honoris causa Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach prof. zw. dr. hab. **Jerzemu Vetulaniemu** wicedyrektorowi Instytutu Farmakologii Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (uchwała nr 2/2003).
 - Zaopiniowano pozytywnie wnioski o powołanie na funkcję kierownika z dniem 16 października 2003:
 - prof. dr. hab. **Teresy Gasińskiej** w Katedrze i Klinice Chorób Wewnętrznych i Chemioterapii Onkologicznej Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała nr 3/2003);
 - dr. hab. n. farm. **Mariana Sosady** w Katedrze i Zakładzie Technologii Środków Leczniczych Wydziału Farmaceutycznego (uchwała nr 5/2003);
 - prof. dr. hab. **Jana Dulawy** w Katedrze Chorób Wewnętrznych Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej (uchwała nr 6/2003).
 - Zaopiniowano negatywnie powołanie prof. dr. hab. **Andrzeja Wajgta** na funkcję kierownika Katedry i Kliniki Neurologii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała nr 4/2003).
 - Powołano z dniem 1 października 2003 roku dr. hab. n. med. **Ewę Karpel** na przewodniczącą Senackiej Komisji ds. Wydawnictw (uchwała nr 7/2003).
 - Wyrażono zgodę na przekształcenie:
 - Katedry i Kliniki Ftizjopneumonologii Wydziału Lekarskiego w Zabrze w Katedrę i Klinikę Chorób Płuc i Gruźlicy (uchwała nr 8/2003);
 - Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej Wydziału Lekarskiego w Katowicach w Katedrę i Klinikę Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej i Transplantacyjnej (uchwała nr 9/2003);
 - Katedry i Zakładu Kinezyjologii na Wydziale Opieki i Oświaty Zdrowotnej w Zakład Kinezyjologii (uchwała nr 14/2003).
 - Wyrażono zgodę na zniesienie z dniem 1 listopada 2003 roku Katedry Biologii Molekularnej, Biochemii i Biofarmacji Wydziału Farmaceutycznego oraz przekształcenie działających w jej strukturze Zakładów w jednostki organizacyjne Wydziału:
 - a) Zakładu Biologii Molekularnej i Genetyki w Katedrę i Zakład Biologii Molekularnej i Genetyki,
 - b) Zakładu Instrumentalnych Analiz Farmaceutycznych i Biochemicznych w Katedrę i Zakład Analizy Instrumentalnej,
 - c) Zakładu Biofarmacji w Katedrę i Zakład Biofarmacji,
 - d) Zakładu Biochemii Farmaceutycznej w Katedrę i Zakład Biochemii,
 - e) Zakładu Diagnostyki Wirusologicznej w Zakład Wirusologii,
 - f) Zakładu Genomiki w Zakład Genomiki (uchwała nr 10/2003).
 - Zaopiniowano pozytywnie utworzenie z dniem 1 listopada 2003 roku na Wydziale Farmaceutycznym nowych jednostek organizacyjnych:
 - a) Zakładu Parazytologii – zlokalizowanego w Sosnowcu, ul. Niepodległości 5a,
 - b) Katedry i Zakładu Bioniki – zlokalizowanej w Sosnowcu, ul. Ostrogórska 30,
 - c) Zakładu Biologii Komórki – zlokalizowanego w Sosnowcu, ul. Narcyzów 1,
 - d) Zakładu Biotechnologii i Inżynierii Genetycznej – zlokalizowanego w Sosnowcu, ul. Narcyzów 1 (uchwała nr 11/2003).
 - Zaopiniowano pozytywnie utworzenie z dniem 16 października 2003 roku na Wydziale Opieki i Oświaty Zdrowotnej w strukturze Katedry Zdrowia Kobiety Oddziału Klinicznego Ginekologii i Położnictwa, zlokalizowanego w Szpitalu Miejskim nr 2 w Rudzie Śląskiej (uchwała nr 12/2003).
 - Wyrażono zgodę na przekształcenie z dniem 16 października 2003 roku Zakładu Profilaktyki Chorób Kobietych oraz Zakładu Higieny Ciąży, Porodu i Połogu Katedry Zdrowia Kobiety Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej w Zakład Profilaktyki Chorób Kobietych i Higieny Ciąży, zlokalizowany w Szpitalu Miejskim nr 2 w Rudzie Śląskiej (uchwała nr 13/2003).
 - Wyrażono zgodę na przyjęcie darowizny od Województwa Śląskiego na rzecz Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, której przedmiotem są nieruchomości, będące we władaniu Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu, w celu prowadzenia działalności publicznej związanej z ochroną zdrowia (uchwała nr 15/2003).

Z OBRAD SENATU

- Wprowadzono zmiany w uchwałach:
– nr 130/2002 z dnia 26 czerwca 2002 roku;

1) Zdanie pierwsze uchwały nr 130/2002 Senatu Śląskiej Akademii Medycznej w brzmieniu:

„Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach działając na podstawie § 61 ust. 2 pkt. 11 z a t w i e r d z a przedstawione sprawozdanie z wykonania zadań rzeczowo-finansowych Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach za rok 2001.”

otrzymuje oznaczenie ust.1.

2) Dodaje się ustęp 2 o brzmieniu:

„Senat wyraża zgodę na pokrycie strat finansowych w kwocie 1.844.340,60 PLN z funduszu zasadniczego Śląskiej Akademii Medycznej.” (uchwała nr 16/2003);

– nr 203/2003 z dnia 2 lipca 2003 roku

1) Zdanie pierwsze uchwały nr 203/2003 Senatu Śląskiej Akademii Medycznej w brzmieniu:

„Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach działając na podstawie

§ 61 ust. 2 pkt. 11 z a t w i e r d z a przedstawione sprawozdanie z wykonania zadań rzeczowo-finansowych Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach za rok 2002”.

otrzymuje oznaczenie ust.1.

2) Dodaje się ustęp 2 o brzmieniu:

„Senat wyraża zgodę na pokrycie strat finansowych w kwocie 15.052.473,77 PLN z funduszu zasadniczego Śląskiej Akademii Medycznej.” (uchwała nr 17/2003).

ZASADY REALIZACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH W ROKU AKADEMICKIM 2003/2004

Uchwała nr 200/2003 Senatu Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach z dnia 2 lipca 2003 roku

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie art. 48 ust. 1 pkt. 7, art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm.) oraz § 61 ust. 2 pkt. 6 i ust. 4 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej ustala na rok akademicki 2003/2004 następujące zasady realizacji zajęć dydaktycznych.

I. Wymiar pensum dydaktycznego

(w godzinach obliczeniowych rocznie):

1. Pracownicy naukowo-dydaktyczni – 210
2. Pracownicy dydaktyczni, w tym:
 - starsi wykładowcy i wykładowcy – 360
 - asystenci dydaktyczni, lektorzy i instruktorzy – 540
 - słuchacze dziennego Studium Doktoranckiego na II i III roku – 60

II. Warunki obniżania pensum dydaktycznego:

1. Określony w pkt. I.1.2 wymiar pensum dydaktycznego obniża się:
 - dla rektora, prorektorów, dziekanów i prodziekanów o 1/2 wymiaru,
 - dla pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych na stanowisku profesora w wypadku ukończenia 65 lat życia o 1/2 wymiaru,

– dla profesorów i pozostałych pracowników naukowo-dydaktycznych w wypadku ukończenia 60 lat życia o 1/3 wymiaru,

– dla pracowników naukowo-dydaktycznych powołanych przez Rektora na pełnomocnika jednostki organizacyjnej określonej w § 14, ust. 1, pkt. 4 – 8 o 30 godzin,

– dla pracowników naukowo-dydaktycznych wskazanych przez Kuratora do wykonywania bieżących czynności administracyjnych związanych z funkcjonowaniem jednostki organizacyjnej o 30 godzin,

– dla członków Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego o 1/4 wymiaru.

2. Obniżenie wymiaru pensum nie może być łączone z realizacją zadań dydaktycznych w trybie godzin ponadwymiarowych.

III. Zasady rozliczania zadań dydaktycznych:

1. Za 1 godzinę dydaktyczną w szkoleniu przeddyplomowym przyjmuje się 45 minut zajęć dydaktycznych, w tym: wykłady, seminaria, prelekcje, ćwiczenia, laboratoria objęte planem studiów i wynikające z harmonogramów zajęć.

2. Za 1 godzinę dydaktyczną w szkoleniu podyplomowym przyjmuje się 45 minut zajęć dydaktycznych, w tym: wykłady, seminaria, seminaria kliniczne, ćwiczenia, laboratoria, tutorial, objęte planem i wynikające z harmonogramów.

2.1. Za 3 godziny dydaktyczne przyjmuje się 45 minut zajęć prowadzonych w ramach kursów obligatoryjnych przewidzianych w programie specjalizacji absolwentów Śląskiej Akademii Medycznej.

3. Do zajęć dydaktycznych zalicza się ponadto:

- 30 godzin opiekunom kół naukowych za zgodą właściwego dziekana,
- 36 godzin opiekunom prac magisterskich na Wydziale Farmaceutycznym i Oddziale Medycyny Laboratoryjnej,
- 20 godzin opiekunom prac magisterskich na studiach zaocznych na Wydziale Opieki i Oświaty Zdrowotnej,
- 15 godzin opiekunom prac licencjackich,
- 15 godzin opiekunom prac dyplomowych na studiach zawodowych licencjatu z fizyki medycznej prowadzonych przez pracowników Śląskiej Akademii Medycznej na zasadzie porozumienia z Uniwersytetem Śląskim z dnia 20 kwietnia 1994 roku.

4. W przypadku długiej (co najmniej 1 miesiąc) usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela akademickiego i braku możliwości odrobienia niezrealizowanych zajęć, wynikających z obowiązkowego pensum dydaktycznego, istnieje możliwość płatnego zastępstwa w liczbie godzin wynikających ze „zmniejszonego pensum” wyliczonego jako 1/30 obowiązku za każdy tydzień nieobecności.

IV. Liczebność grup w kształceniu przeddyplomowym:

1. Studentów każdego roku, każdego kierunku studiów dzieli się na grupy dziekańskie.
2. Grupa dziekańska nie może być mniejsza niż 20 studentów i powinna być podzielna przez 10 – na latach, na których prowadzone są zajęcia teoretyczne – i przez 5 na latach, na których prowadzone są zajęcia kliniczne.
3. Sekcja dziekańska w ośrodkach kształcenia zorganizowanych na bazie pomaturalnych szkół medycznych jest w rozumieniu liczebności grup grupą dziekańską.
4. Zajęcia dydaktyczne w kształceniu przeddyplomowym prowadzi się w grupach:
 - 1) wykłady łącznie dla wszystkich studentów danego roku, z tym, że na roku liczącym ponad 150 studentów, a także wówczas, gdy jest to podyktowane warunkami lokalowymi, można prowadzić wykłady w dwóch grupach wykładowych,
 - 2) zajęcia seminaryjne prowadzone są w grupach dziekańskich,
 - 3) ćwiczenia analityczne, chemiczne i inne laboratoryjne w grupach 10-osobowych,
 - 4) ćwiczenia z diagnostyki wirusologicznej na Wydziale Farmaceutycznym w grupach 3-osobowych,
 - 5) ćwiczenia kliniczne na kierunku lekarskim, stomatologicznym, analityki medycznej, fizjoterapii, pielęgniarstwa, położniczym, ratownictwa medycznego, dietetyki i zdro-

wia publicznego w grupach 5-osobowych,

- 6) ćwiczenia przedkliniczne praktycznej nauki zawodu na kierunku pielęgniarstwie i położnictwie w grupach 10-osobowych,
- 7) ćwiczenia z anestezjologii i reanimacji w grupach 3-osobowych,
- 8) ćwiczenia kliniczne z pediatrii realizowane na oddziale intensywnej terapii w grupach 3-osobowych,
- 9) ćwiczenia kliniczne ze stomatologii wieku rozwojowego i ortodoncji oraz zajęć prowadzonych w systemie leczenia ambulatoryjnego z chirurgii stomatologicznej na V roku studiów w grupach 3-osobowych,
- 10) ćwiczenia w specjalistycznych przychodniach i poradniach w grupach 5-osobowych, w poradniach pediatrycznych w grupach 3-osobowych,
- 11) ćwiczenia w praktykach lekarzy rodzinnych z 5 osobami,
- 12) ćwiczenia w trybie „mistrz-uczeń” z 1 osobą,
- 13) ćwiczenia specjalistyczne w grupach 5-osobowych na kierunkach: farmacja i analityka medyczna rozliczane na 1 osobę,
- 14) ćwiczenia laboratoryjne z praktycznych umiejętności lekarskich (fantomy) w grupach 10-osobowych,
- 15) ćwiczenia w aptekach w grupach 2-osobowych,
- 16) lektoraty języków obcych w grupach co najmniej 10-osobowych,
- 17) zajęcia z wychowania fizycznego w grupach 15-osobowych.

V. Liczebność grup w kształceniu podyplomowym:

1. Zajęcia dydaktyczne realizowane na rzecz kształcenia podyplomowego w trybie „rezydentur” i „szybkiej ścieżki” prowadzone są w grupach:
 - wykłady i seminaria w łącznej grupie poszczególnych kursów akredytowanych ośrodków, bądź w łącznej

grupie co najmniej dwóch kursów akredytowanego ośrodka,

- ćwiczenia w poradniach i praktykach lekarzy rodzinnych z 5 osobami.
2. Zajęcia dydaktyczne realizowane na rzecz kształcenia podyplomowego w Studium Doktoranckim prowadzone są:
 - wykłady dla wszystkich słuchaczy z danego roku,
 - lektoraty języków obcych w grupach co najmniej 10-osobowych.
 3. Zajęcia dydaktyczne w szkoleniu podyplomowym w ramach kursów obowiązkowych prowadzone są w grupach odpowiadających liczebności kursu.

VI. Postanowienia końcowe:

1. Łączna ilość zadań dydaktycznych poszczególnych kierunków studiów wynikająca z:
 - planów studiów uchwalonych przez właściwe Rady Wydziału,
 - liczby studentów poszczególnych lat studiów,
 - zasad rozliczania zadań dydaktycznych określonych w rozdziale III,
 - liczebności grup w kształceniu przeddyplomowym określonej w rozdziale IV,
 rozliczana jest przez Wydziały w powiązaniu z zasadą realizacji planu studiów uwzględniającego ilość godzin określoną standardem nauczania w 25% jako wykłady, w 25% jako seminaria i w 50% jako ćwiczenia.
2. Zadania dydaktyczne rozlicza się zgodnie z:
 - Zarządzeniem Nr 3/97 Rektora Śląskiej Akademii Medycznej z dnia 7 kwietnia 1997 r. w sprawie formy wypłat wynagrodzeń za dodatkowe zajęcia należące do obowiązków nauczycieli akademickich zatrudnionych w Śląskiej Akademii Medycznej.
 - Zarządzeniem Nr 11/97 Rektora Śląskiej Akademii Medycznej z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie trybu zawierania i rozliczania umów o dzieło dydaktyczne.

Uchwały Senatu ŚAM w pełnym brzmieniu zamieszczone są w wiadomościach bieżących na stronie internetowej Akademii pod adresem:

http://www.slam.katowice.pl/wiadomości/wiadomości_2003.html

WYDZIAŁ LEKARSKI W ZABRZU

24 czerwca 2003

Kolokwium habilitacyjne

dr n. med. Rafał KOSZOWSKI:

Postępowanie endoskopowe w zębopochodnych schorzeniach zatok szczękowych – metodyka własna.

Recenzenci:

prof. dr hab. Leszek Kryst (AM Warszawa)

prof. dr hab. Helena Łangowska-Adamczyk

dr hab. Jadwiga Stypułkowska, prof. nadzw. CM UJ Kraków

Doktoraty

Łukasz BŁAŻOWSKI: *Immunoterapia podjęzykowa u dzieci – ryzyko i bezpieczeństwo.*

Promotor:

prof. dr hab. Barbara Rogala

Recenzenci:

dr hab. Anna Bręborowicz (AM Poznań)

dr hab. Dariusz Ziara

Juliusz DEC: *Ocena wartości badania klinicznego, artrometrycznego, magnetycznego rezonansu jądrowego w przedniej niestabilności stawu kolanowego.*

Promotor:

prof. dr hab. Tadeusz Gaździk

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Skowroński (AM Białystok)

dr hab. Krystyn Sosada

Ewa ENGELKING-ADAMCZYK: *Wybrane parametry stomatologiczne u chorych w ostrych zespołach wieńcowych.*

Promotor:

prof. dr hab. Bogna Pogorzelska-Stronczak

Recenzenci:

prof. dr hab. Jerzy Malinowski (PAM Szczecin)

prof. dr hab. Lech Poloński

Dariusz GAJEWSKI: *Odległe wyniki operacji feminizujących zewnętrzne narządy płciowe u dzieci z zaburzeniami cielesno-płciowymi.*

Promotor:

dr hab. Andrzej Paradysz

Recenzenci:

prof. dr hab. Wiesław Urbanowicz (CM UJ Kraków)

dr hab. Anita Olejek

Z RAD WYDZIAŁÓW

Tomasz KAMIŃSKI: *Ocena morfologii węzłów chłonnych krętniczo-kątniczych po usunięciu wyrostka robaczkowego u szczurów.*

Promotor:

dr hab. Konstanty Ślusarczyk, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Płytycz (CM UJ Kraków)

dr hab. Henryk Grzybek

Aleksandra LATACZ-GRZESZCZAK: *Wpływ hormonalnej terapii zastępczej stosowanej przezskórnie i dostwnie na obraz kliniczny, profil hormonalny i niektóre parametry biochemiczne u pacjentek z kardiologicznym zespołem X i nadciśnieniem tętniczym.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Sławomir Wołczyński (AM Białystok)

prof. dr hab. Aleksander Sieroń

Gabriela MATUSZEWSKA: *Ocena roli bisoprololu w profilaktyce przerostu mięśnia sercowego u chorych leczonych supresyjnie L-tyroksyną po operacji zróżnicowanego raka tarczycy. Badanie prospektywne.*

Promotor:

prof. dr hab. Barbara Jarząb (Inst. Onkologii Gliwice)

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Nowakowski (AM Lublin)

dr hab. Bogdan Marek

Danuta NIEDZIOLKA: *Ocena czynników patogenetycznych wpływających na stan kości u chorych z przewlekłym wirusowym zapaleniem wątroby.*

Promotor:

dr hab. Bogdan Marek

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Jarząb (Inst. Onkologii Gliwice)

dr hab. Wojciech Pluskiewicz

Agata REMBIELAK: *Ocena przydatności techniki dynamicznej modulacji intensywności wiązki (IMRT) w planowaniu radioterapii.*

Promotor:

dr hab. Krzysztof Składowski (Inst. Onkologii Gliwice)

Recenzenci:

dr hab. Julian Malicki (AM Poznań)

prof. dr hab. Bogusław Maciejewski (Inst. Onkologii Gliwice)

Krzysztof WIŚNIEWSKI: *Badanie ultrasonograficzne szyjki macicy jako wskaźnik wystąpienia porodu przedwczesnego.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Krzysztof Szaflik (Inst. Centrum Zdrowia Matki Polki Łódź)

dr hab. Violetta Skrzypulec

25 września 2003

Doktoraty

Munir F. ADEEB: *Badania nad wpływem krzemowej pochodnej hydroksyetylocelulozy na makrofagi w hodowli.*

Promotor:

prof. dr hab. Leszek Ilewicz

Recenzenci:

dr hab. Mirosław Gibas, prof. nadzw. (Polit. Śl. Gliwice)

dr hab. Wojciech Król, prof. nadzw. ŚAM

Jerzy BARGIEŁ: *Trójwymiarowa analiza metodą tensorów zniekształceń twarzowej części czaszki u pacjentów z zeszywnieniem stawów skroniowo-żuchwowych.*

Promotor:

dr hab. Agnieszka Pisulska-Otremba, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Bogna Pogorzelska-Stronczak

prof. dr hab. inż. Konrad Wojciechowski (Polit. Śl. Gliwice)

Ewa JAKUBIEC-BLAJER: *Wyniki skojarzonego leczenia niedowidzenia u dzieci w warunkach ambulatoryjnych.*

Promotor:

prof. dr hab. Bronisława Koraszewska-Matuszewska

Recenzenci:

prof. dr hab. Bazyli Bogorodzki (Uniw. Medyczny Łódź)

prof. dr hab. Stefan Pojda

Jolanta KAMIŃSKA: *Wpływ wybranych czynników na skuteczność rozrodu wspomaganego w aspekcie przeniesienia zarodków ze szczególnym*

uwzględnieniem zabiegu sondowania kanału szyjki i jamy macicy.

Promotor:

dr hab. Anita Olejek

Recenzenci:

prof. dr hab. Grzegorz Jakiel (AM Lublin)

dr hab. Violetta Skrzypulec

Aleksandra KASPERCZYK: *Wybrane wskaźniki jakości nasienia u mężczyzn przewlekłe narażonych na ołów.*

Promotor:

dr hab. Ewa Birkner

Recenzenci:

dr hab. Marek Klimek (CM UJ Kraków)

dr hab. Krystyna Żwirski-Korczala,

prof. nadzw. ŚAM

Sławomir KASPERCZYK: *Enzymatyczny system antyoksydacyjny u ludzi przewlekłe narażonych na związki ołowiu.*

Promotor:

dr hab. Ewa Birkner

Recenzenci:

dr hab. Jadwiga Joško

prof. dr hab. Janusz Paluszak (AM Poznań)

Wojciech KLUSZCZYK: *Ocena jakości życia pacjentek po operacyjnym leczeniu wysiłkowego nietrzymania moczu metodą beznapięciowego podwieszenia cewki moczowej.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

dr hab. Mariusz Zimmer (AM Wrocław)

dr hab. Andrzej Paradysz

Anna Maria KOWALSKA: *Zastosowanie lasera biostymulacyjnego w leczeniu zapaleń tkanek okołowierzchołkowych zębów jednokorzeniowych.*

Promotor:

prof. dr hab. Tadeusz Cieślik

Recenzenci:

dr hab. Tomasz Konopka (AM Wrocław)

dr hab. Jan Drugacz, prof. nadzw. ŚAM

Paweł KUPCZYŃSKI: *Opracowanie płytkich ubytków próchnicowych metodą abrazyjną w świetle badań klinicznych i mikroskopowych.*

Promotor:

dr hab. Lidia Postek-Stefańska

Recenzenci:

prof. dr hab. Maria Borysewicz-Lewicka (AM Poznań)

dr hab. Stefan Baron, prof. nadzw. ŚAM

Wiesław LEWANOWICZ: *Ocena wybranych czynników jakości życia osób leczonych w dzieciństwie z powodu choroby Hodgkina.*

Promotor:

prof. dr hab. Danuta Sońta-Jakimczyk

Recenzenci:

prof. dr hab. Jerzy Armata (Polsko-Amerykański Inst. Pediatrii Kraków)

dr hab. Ewa Ziółko

Andrzej LOREK: *Przydatność biopsji aspiracyjnej cienkoigłowej monitorowanej badaniem USG w diagnostyce chorób sutka w materiale przyszpitalnej Poradni Chorób Piersi w Będzinie.*

Promotor:

prof. dr hab. Jacek Starzewski

Recenzenci:

dr hab. Jerzy Arendt, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Stefan Szram (Uniw. Medyczny Łódź)

Anita LYSSEK-BOROŃ: *Densytometryczna i ultradźwiękowa ocena stanu kości oraz wybranych parametrów metabolizmu kości u młodych osób unieruchomionych na wózkach inwalidzkich.*

Promotor:

dr hab. Wojciech Pluskiewicz

Recenzenci:

dr hab. Bogdan Marek

dr hab. Jarosław Deszczyński (AM Warszawa)

Agnieszka MICHALSKA: *Ekspresja genów TGF-beta₁ i jego receptorów w wybranych zmianach patologicznych nabłonka sromu.*

Promotor:

dr hab. Anita Olejek

Recenzenci:

prof. zw. dr hab. Tadeusz Wilczok

prof. dr hab. Andrzej Malinowski (Inst. Centrum Zdrowia Matki Polki Łódź)

Agnes MOTLOCH: *Analiza zmian objawów psychofizycznych u kobiet w trakcie hormonalnej terapii zastępczej.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Leszek Pawelczyk (AM Poznań)

prof. dr hab. Krystyna Pierzchała

Witold ŚWIDZIŃSKI: *Zawartość wybranych pierwiastków w twardych tkankach zębów poddanych procesowi wybielania.*

Promotor:

prof. dr hab. Leszek Ilewicz

Recenzenci:

prof. dr hab. Danuta Bodzek

doc. dr hab. Jerzy Krupiński (CM UJ Kraków)

Małgorzata WNEK: *Bacterial vaginosis jako czynnik ryzyka porodu przedwczesnego.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Peterek (Inst. Matki i Dziecka Warszawa)

dr hab. Wojciech Król, prof. nadzw. ŚAM

Celina WOJCIECHOWSKA: *Przydatność oznaczania stężenia neopteryny i β-2 mikroglobuliny w surowicy krwi chorych z kardiomiopatią rozstrzeniową.*

Promotor:

prof. dr hab. Jan Wodniecki

Recenzenci:

prof. dr hab. Krystyna Łoboz-Grudzień (AM Wrocław)

prof. dr hab. Lech Poloński

Marek ZIAJA: *Przydatność materiału Ariston pHc do wypełniania ubytków próchnicowych w świetle badań własnych.*

Promotor:

prof. dr hab. Maria Barańska-Gachowska

Recenzenci:

prof. dr hab. Maria Borysewicz-Lewicka (AM Poznań)

dr hab. Jan Drugacz, prof. nadzw. ŚAM

16 października 2003

Doktoraty

Grzegorz POJDA: *Wpływ niedokrwistości na rozwój i rokowanie retinopatii wcześniaków.*

Promotor:

prof. dr hab. Stefan Pojda

Recenzenci:

prof. dr hab. Bronisława Koraszewska-Matuszewska

prof. dr hab. Urszula Godula-Stuglik

prof. dr hab. Marek Prost (Wojskowy Inst. Medycyny Lotniczej Warszawa)

Agata PLECH: *Rola układu dopaminowego w ciałach kolankowatych bocznych w transmisji wzrokowej u szczurów.*

Promotor:

prof. dr hab. Stefan Pojda

Recenzenci:

prof. dr hab. Ryszard Brus

ciąg dalszy na str. 26

prof. dr hab. Olgierd Palacz (PAM Szczecin)

WYDZIAŁ LEKARSKI W KATOWICACH

26 czerwca 2003

Doktoraty

Wojciech CNOTA: *Przydatność sztucznych sieci neuronowych w przewidywaniu złośliwości guzów jajnika. (rozprawa wyróżniona)*

Promotor:

dr hab. Krzysztof Sadowski (SP ZOZ Ruda Śl.)

Recenzenci:

dr hab. Andrzej Witek

prof. dr hab. Marek Spaczyński (AM Poznań)

Malgorzata FARNIK-BRODZIŃSKA: *Kwestionariuszowa ocena skuteczności leczenia astmy oskrzelowej.*

Promotor:

prof. dr hab. Władysław Pierzchała

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Zejda

prof. dr hab. Wacław Droszcz (AM Warszawa)

Sebastian GIEBEL: *Wpływ infekcji ludzkim wirusem cytomegalii na funkcję limfocytów T po allogenicznnej transplantacji komórek hematopoetycznych. (rozprawa wyróżniona)*

Promotor:

prof. dr hab. Jerzy Hołowiecki

Recenzenci:

prof. dr hab. Danuta Sońta-Jakimczyk

prof. dr hab. Aleksander Skotnicki (CM UJ Kraków)

Grzegorz HELBIG: *Ocena wybranych parametrów metabolizmu elastyny u pacjentów z białaczkami szpikowymi leczonymi allogeniczną transplantacją komórek hemopoetycznych.*

Promotor:

dr hab. Sławomira Kyrz-Krzemień

Recenzenci:

dr hab. Jan Gmiński, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Andrzej Hellmann (AM Gdańsk)

Dariusz HUTERSKI: *Wytwarzanie i dystrybucja leptyny u ciężarnych oraz w jednostce płodowo-łożyskowej.*

Promotor:

prof. dr hab. Piotr Skałba

Recenzenci:

dr hab. Artur Jakimiuk (AM Lublin)

dr hab. Andrzej Witek

Z RAD WYDZIAŁÓW

Edyta JURA-SZOŁTYS: *Ocena drożności nosa u chorych po redukcji małżowin nosowych dolnych przy użyciu plazmy argonowej.*

Promotor:

prof. dr hab. Tatiana Gierek

Recenzenci:

prof. dr hab. Jacek Składzień (CM UJ Kraków)

prof. dr hab. Stanisław Bień (Akademia Świętokrzyska Kielce)

Malgorzata KOZUB: *Ocena przydatności remifentanylu w znieczuleniu ogólnym chorych poddanych operacji tętniaków brzusznej odcinka aorty.*

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

prof. dr hab. Maria Szymańska-Kowalska (CSK WAM Warszawa)

dr hab. Piotr Knapik, prof. nadzw. ŚAM

Mariola OGRABEK-KRÓL: *Charakterystyka fenotypowa i ocena polisomnograficzna chorych z zespołem bezdechu we śnie.*

Promotor:

prof. dr hab. Władysław Pierzchała

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Zahorska-Markiewicz

prof. dr hab. Renata Krystyna Jankowska (AM Wrocław)

Jarosław PALUCH: *Analiza morfometryczna stopnia złośliwości raka płaskonabłonkowego krtani.*

Promotor:

prof. dr hab. Tatiana Gierek

Recenzenci:

prof. dr hab. Marcin Kamiński

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

prof. dr hab. Wojciech Golusiński (AM Poznań)

Ewa PÓLCHŁOPEK: *Ocena zależności wysokości zbiornika mózgowo-rdzeniowego od stanu klinicznego i leczenia dopaminą u noworodków.*

Promotor:

dr hab. Janusz Świetliński

Recenzenci:

prof. dr hab. Elżbieta Gajewska (AM Wrocław)

prof. dr hab. Elżbieta Marszał

Robert RUDNER: *Ocena przydatności płytkiej analgesedacji z użyciem remifentanylu i propofolu do kolonoskopowych zabiegów diagnostycznych wykonywanych w warunkach ambulatoryjnych.*

Promotor:

dr hab. Przemysław Jałowiecki, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Elżbieta Sokół-Kobielska (WAM Warszawa)

dr hab. Janina Rybicka, prof. nadzw. ŚAM

Piotr WANDZEL: *Przydatność oznaczania surowiczych stężeń gastryny-17, pepsynogenów oraz przeciwciał anti-helicobacter pylori w diagnostyce zanikowego zapalenia błony śluzowej żołądka.*

Promotor:

dr hab. Marek Hartleb

Recenzenci:

prof. dr hab. Marcin Kamiński

dr hab. Mirosław Jarosz (Inst. Żywności i Żywnienia Warszawa)

Ryszard WOŹNICA: *Przydatność znieczulenia całkowicie dożylnego z zastosowaniem remifentanylu i propofolu do ginekologicznych zabiegów laparoskopowych.*

Promotor:

dr hab. Ewa Karpel

Recenzenci:

dr hab. Przemysław Jałowiecki, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Janusz Andres (CM UJ Kraków)

23 października 2003

Kolokwia habilitacyjne

dr n. med. Jerzy CHUDEK: *Analiza mikrosatelitarna przytarczyczek w pierwotnej i wtórnej ich nadczynności.*

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Jarząb (Inst. Onkologii Gliwice)

prof. dr hab. Tadeusz Tołłoczko (AM Warszawa)

prof. zw. dr hab. Tadeusz Wilczok

dr n. med. Katarzyna MIZIA-STEC: *Cytokiny, rozpuszczalne formy receptorów i molekuly adhezyjne w surowicy krwi chorych z chorobą wieńcową.*

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Szczeklik (CM UJ Kraków)

prof. dr hab. Henryk Wysocki (AM Poznań)

prof. dr hab. Michał Tendera

Doktoraty

Beata BERGLER-CZOP: *Wczesne i odległe wyniki leczenia ciężkich postaci trądziku wymagających hospitalizacji.*

Promotor:

dr hab. Ligia Brzezińska-Wcisło

Recenzenci:

prof. dr hab. Ryszard Żaba (AM Poznań)

prof. dr hab. Eugeniusz Kucharz

Adam CYWIŃSKI: *Witrektomia tylna z endotamponadą oraz usunięciem błony granicznej wewnętrznej u pacjentów z IV stadium otworu w plamce.* (rozprawa wyróżniona)

Promotor:

dr hab. Stanisława Gierek-Ciaciura

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Stankiewicz (Woj-skowy Inst. Medyczny Warszawa)

prof. dr hab. Roman Goś (Uniw. Medyczny Łódź)

Marek GEMEL: *Kliniczna ocena różnych rodzajów protekcji mięśnia sercowego stosowanych podczas operacyjnego leczenia nabytych wad zastawki aortalnej, połączonego z jednoczasową rewaskularyzacją mięśnia sercowego.*

Promotor:

prof. dr hab. Stanisław Woś

Recenzenci:

prof. dr hab. Kazimierz Suwalski (AM Warszawa)

prof. dr hab. Tadeusz Mandrecki

Jarosław GRANIEWSKI: *Wpływ desfluranu na wybrane elementy układu monooksygenaz mikrosomalnych wątroby królika.* (rozprawa wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

prof. dr hab. Roman Szulc (AM Poznań)

prof. dr hab. Janusz Konecki

Maciej HAMANKIEWICZ: *Wczesna odpowiedź interleukin 6 i 2, oraz TNF - alfa na podanie IFN - alfa 2b u chorych na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C.*

Promotor:

prof. dr hab. Zbigniew Gonciarz

Recenzenci:

prof. dr hab. Antoni Hrycek

dr hab. Tomasz Mach (CM UJ Kraków)

Barbara JASIŃSKA-MYGA: *Polimorfizm genotypu apolipoproteiny E u pacjentów z chorobą Parkinsona przebiegającą z otępieniem i bez otępienia.* (rozprawa wyróżniona)

Promotor:

dr hab. Grzegorz Opala, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Maria Barcikowska (CSK MSWiA Warszawa)

dr hab. Jan Gmiński, prof. nadzw. ŚAM

Grażyna KAMIŃSKA: *Częstość występowania, czynniki ryzyka i charakterystyka kliniczna grzybicy stóp w wybranych grupach społeczno-zawodowych mężczyzn.*

Promotor:

dr hab. Ligia Brzezińska-Wcisło

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Lecewicz-Toruń (AM Lublin)

prof. dr hab. Jan Zejda

Jerzy KLIMCZAK: *Ocena usprawniania chorych po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego oraz endoprotezoplastyce stawu kolanowego, u których stosowano pole magnetyczne o wybranych parametrach.*

Promotor:

dr hab. Andrzej Franek, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Aleksander Sieroń

prof. dr hab. Józef Opara (AWF Katowice)

prof. dr hab. Tadeusz Gaździk

Rafał MAJLINGER: *Korekcja nadwzroczności metodą PRK, LASIK i LA-SEK.* (rozprawa wyróżniona)

Promotor:

dr hab. Stanisława Gierek-Ciaciura

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Stankiewicz (Woj-skowy Inst. Medyczny Warszawa)

prof. dr hab. Roman Goś (Uniw. Medyczny Łódź)

Agnieszka MISIEWSKA-KACZUR: *Przydatność kliniczna indukcji znieczulenia ogólnego metodą wziewną z zastosowaniem sewofluranu.*

Promotor:

dr hab. Ewa Karpel

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Kübler (AM Wrocław)

dr hab. Piotr Knapik, prof. nadzw. ŚAM

Paweł RAŚ: *Poczucie obciążenia u osób opiekujących się chorymi z zespołem otępiennym w rodzinie.*

Promotor:

dr hab. Grzegorz Opala, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Irena Heszen-Niejodek (Uniw. Śląski Katowice)

dr hab. Zofia Kazibutowska-Zarańska, prof. nadzw. ŚAM

dr hab. Irena Krupka-Matuszczyk, prof. nadzw. ŚAM

Bohdan SEIFERT: *Wpływ desfluranu na zmiany aktywności metabolicznej komórek wątroby i nerki królika.* (rozprawa wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

prof. dr hab. Roman Szulc (AM Poznań)

prof. dr hab. Janusz Konecki

Hanna WINIARSKA: *Próba określenia czynników wpływających na występowanie migotania przedsionków we wczesnym okresie pooperacyjnym u chorych operowanych z powodu choroby niedokrwiennej serca.*

Promotor:

prof. dr hab. Stanisław Woś

Recenzenci:

dr hab. Włodzimierz Kargul, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Andrzej Biederman (Inst. Kardiologii Warszawa)

Beata ZIARKO: *Studium spontanicznej ekspresji plastycznej chorego jako odzwierciedlenie procesu schizofrenicznego.*

Promotor:

dr hab. Irena Krupka-Matuszczyk, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

dr hab. Robert Hese, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Maria Siwiak-Kobayashi (Inst. Psychiatrii i Neurologii Warszawa)

dr hab. Magdalena Tyszkiewicz (Centrum Zdrowia Psychicznego Gdynia)

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY W SOSNOWCU

10 lipca 2003

Doktoraty

Barbara BACLER: *Zasoby gatunkowe roślin naczyniowych Obniżenia*

ciąg dalszy na str. 28

Z RAD WYDZIAŁÓW dokończenie

Małej Panwi we wschodniej części Równiny Opolskiej ze szczególnym uwzględnieniem roślin leczniczych.

Promotor:

prof. dr hab. Krzysztof Jędrzejko

Recenzenci:

prof. dr hab. Lucjan Świątek (Uniw. Medyczny Łódź)

prof. dr hab. Jan Burczyk

Bożena KOWALCZYK: *Zasoby gatunkowe roślin naczyniowych dorzeża rzeki Kłodnicy (rejon od Gliwic do Kędzierzyna-Koźla) ze szczególnym uwzględnieniem roślin leczniczych.*

Promotor:

prof. dr hab. Krzysztof Jędrzejko

Recenzenci:

prof. dr hab. Tadeusz Krzaczek (AM Lublin)

prof. dr hab. Jan Burczyk

Joanna PODLESKA: *Równowaga kationowa naparstnicy purpurowej.*

Promotor:

prof. dr hab. Jerzy Kwapuliński

Recenzenci:

prof. dr hab. Eliza Lamer-Zarawska (AM Wrocław)

prof. dr hab. Jan Burczyk

Katarzyna WINSZ-SZCZOTKA: *Glikoaminoglikany surowicy krwi osób z chorobą Gravesa i Basedowa.*

Promotor:

prof. dr hab. Krystyna Olczyk

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Błońska-Fajfrowska

prof. dr hab. Zygmunt Kopczyński (AM Poznań)

9 października 2003

Doktorat

Piotr NAWRAT: *Mechanizm protekcyjnego działania kwasu hialuronowego na zaburzenia metabolizmu kolagenu wywołane interleukiną-1 w hodowli fibroblastów.*

Promotor:

prof. dr hab. Jerzy Pałka (AM Białystok)

Recenzenci:

prof. dr hab. Krystyna Olczyk

prof. dr hab. Jerzy Jaśkiewicz (CM UJ Kraków)

SPRAWY KADROWE

STANOWISKA I TYTUŁY

Tytuł profesora

Dr hab. Joanna LEWIN-KOWALIK (od 30 VI 2003)

Dr hab. Krystyna ŻWIERSKA-KORCZALA (od 30 VI 2003)

Stanowisko profesora zwyczajnego

Prof. dr hab. Stanisław WOŚ (od 16 VII 2003)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na stałe

Prof. dr hab. Joanna LEWIN-KOWALIK (od 1 VII 2003)

Prof. dr hab. Krystyna ŻWIERSKA-KORCZALA (od 1 VII 2003)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony

Dr hab. Jerzy PACHA, prof. nadzw. ŚAM (od 1 X 2003),

Dr hab. Ewa BUSZMAN, prof. nadzw. ŚAM (od 1 X 2003),

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas określony

Dr hab. n. med. Piotr KNAPIK (od 1 VI 2003 do 31 V 2008)

Dr hab. n. med. Beata KOS-KUDŁA (od 1 VI 2003 do 31 V 2008)

Dr hab. n. med. Małgorzata MUC-WIERZGOŃ (od 1 VI 2003 do 31 V 2008)

Dr hab. n. med. Barbara ZUBELEWICZ-SZKODZIŃSKA (od 1 VI 2003 do 31 V 2008)

Stopień naukowy doktora habilitowanego

Dr n. med. Zbigniew KALARUS (od 26 V 2003)

Dr n. med. Lech KRAWCZYK (od 26 V 2003)

Dr n. med. Ewa KLUCZEWSKA (od 23 VI 2003)

Zmiany na stanowiskach kierowniczych

Dr hab. Ewa BIRKNER (od 16 VII 2003 do 15 VII 2008) – kierownik Katedry Biochemii i Zakładu Biochemii Ogólnej

Dr hab. Jerzy JARZĄB (od 16 VII 2003 do 15 VII 2008) – kierownik Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Dermatologii

Prof. dr hab. Krystyna OLCZYK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Kate-

dry i Zakładu Chemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej

Dr hab. Zofia DZIERŻEWICZ, prof. nadzw. ŚAM (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Zakładu Biofarmacji

Prof. dr hab. Barbara BŁOŃSKA-FAJFROWSKA (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Podstawowych Nauk Biomedycznych

Prof. dr hab. Jerzy KWAPULIŃSKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Toksykologii

Prof. dr hab. Artur STOJKO (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Higieny, Bioanalizy i Badań Środowiska

Prof. dr hab. Jan BURCZYK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Farmakognozji i Fitochemii

Prof. dr hab. Waldemar JANIEC (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Farmakologii

Prof. zw. dr hab. Tadeusz WILCZOK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry Biologii Molekularnej, Biochemii i Biofarmacji oraz kierownik Zakładu Biologii Molekularnej i Genetyki

Dr hab. Jerzy PACHA, prof. nadzw. ŚAM (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Mikrobiologii

Prof. dr hab. Florian RYSZKA (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry Farmacji Stosowanej i Technologii Leków oraz kierownik Zakładu Technologii Postaci Leku

Prof. dr hab. Krzysztof JĘDRZEJKO (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Botaniki Farmaceutycznej i Zielarstwa

Prof. dr hab. Andrzej MAŚLANKIEWICZ (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Chemii Organicznej

Dr Janusz LITWIŃSKI (od 16 X 2003 do 15 X 2008) – kierownik Studium Wychowania Fizycznego

Prof. dr hab. Zbigniew GONCIARZ (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych

Prof. dr hab. Antoni KARASIŃSKI (od 1 VII 2003 do 30 VI 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Protetyki Stomatologicznej

Prof. dr hab. Tadeusz GAŹDZIK (od 1 IX 2003 do 31 VIII 2008) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Ortopedii
Dr hab. Jan DRUGACZ, prof. nadzw. ŚAM (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik II Katedry i Kliniki Chirurgii Szczękowo-Twarzowej

Prof. dr hab. Janusz KONECKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Histologii i Embriologii

Prof. zw. dr hab. Ryszard BRUS (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Farmakologii

Prof. dr hab. Danuta BODZEK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Zakładu Chemii

Prof. dr hab. Władysław GRZESZCZAK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Nefrologii oraz kierownik Kliniki Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Nefrologii

Prof. dr hab. Jan WODNIECKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik II Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii

Prof. dr hab. Lech POŁOŃSKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik III Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii

Prof. dr hab. Grzegorz NAMYSŁOWSKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Laryngologii

Dr hab. Ewa KARPEL (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik I Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii

Prof. dr hab. Antoni DYDUCH (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Kliniki Pediatrii, Nefrologii i Endokrynologii Dziecięcej

Prof. dr hab. Marian ZEMBALA (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii i Transplantologii

Prof. dr hab. Ryszard MRÓWKA (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Neurochirurgii i Neurotraumatologii

Prof. dr hab. Krystyna KARCZEWSKA (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik I Katedry Pediatrii i Kliniki Gastroenterologii, Alergologii i Zaburzeń Rozwojowych Wieku Dziecięcego

Prof. dr hab. Danuta SOŃTA-JAKIMCZYK (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Kliniki Pediatrii, Hematologii i Onkologii Dziecięcej

Prof. dr hab. Mieczysław FRYCZKOWSKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Kliniki Urologii

Prof. dr hab. Józef DZIELICKI (od 1 X 2003 do 30 IX 2008) – kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Wad Rozwojowych Dzieci i Traumatologii

Nauczyciele akademicki odchodzący na emeryturę

Prof. dr hab. n. med. Anna DYACZYŃSKA-HERMAN

Prof. dr hab. n. med. Stefan KOSSMANN

Prof. dr hab. n. med. Helena ŁANGOWSKA-ADAMCZYK

Dr hab. n. med. Krystyna KMIECIAK-KOŁADA, prof. nadzw. ŚAM

Dr hab. n. med. Marek MACHALSKI, prof. nadzw. ŚAM

Dr hab. n. med. Stanisław NOWAK, prof. nadzw. ŚAM

Dr n. med. Waław NOWAK

Dr n. med. Michał PIETRZYK

ODZNACZENIA

Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski

Prof. dr hab. n. med. Janusz KONECKI

Prof. dr hab. n. med. Bronisława KORASZEWSKA-MATUSZEWSKA

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

Prof. dr hab. n. med. Antoni KARASIŃSKI

Prof. dr hab. n. med. Antoni PODWIŃSKI

Dr n. med. Marek ZIELIŃSKI

Srebrny Krzyż Zasługi

Dr n. med. Grażyna KULESZYŃSKA

Dr n. med. Wojciech MICHALEWSKI

Dr n. med. Waław NOWAK

HONOROWE CZŁONKOSTWO PROFESORA ANDRZEJA WIĘCKA

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Więcek, kierownik Katedry i Kliniki Nefrologii, Endokrynologii i Chorób Przemiany Materii ŚAM w Katowicach, został wyróżniony honorowym członkostwem Rumuńskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Uroczystość odbyła się 1 maja br., podczas 3. Kongresu Towarzystwa w Cluj Napoca w Rumunii. (Red.)

Nagrody jubileuszowe

(czerwiec-październik 2003)

45 lat

Prof. dr hab. n. med. Jolanta DOBOSZ
Dr n. hum. Adelajda DUBOWSKA

40 lat

Dr n. med. Anna CICHON-MIKOŁAJCZYK

Jan CIOLEK

Prof. dr hab. n. med. Mieczysław FRYCZKOWSKI

Prof. zw. dr hab. n. med. Ariadna GIEREK-ŁAPIŃSKA

Piotr KASPERCZYK

Władysława KLIMEK

Helena KŁODA

Mgr Maria KUCHARSKA

Dr n. med. Grażyna KULESZYŃSKA

Dr n. med. Waław NOWAK

Inż. Teresa NOWAKOWSKA-BARANEK

Dr n. med. Michał PIETRZYK

Czesława ROTKEGEL

Prof. dr hab. n. med. Danuta SOŃTA-JAKIMCZYK

35 lat

Dr n. przyr. Barbara BILIŃSKA

Emilia BRYK

Krystyna CHMIELARSKA

Teresa DUDA

Tadeusz DZIURA

Elżbieta GĄSIOR

Janina GORAUS

Prof. dr hab. n. biol. Krzysztof JĘDRZEJKO

Lucyna KULEJ

Irena KUŁOZIK

Halina KUŹMICKA

Dr n. med. Aldona LUKAS

Dr hab. n. med. Witold LUKAS

Dr n. przyr. Urszula MAZUREK

Prof. dr hab. n. med. Krystyna PIERZCHAŁA

Prof. dr hab. n. med. Władysław PIERZCHAŁA

Prof. dr hab. n. med. Fryderyk PROCHACZEK

Dr n. med. Zdzisława REGIEWICZ

Prof. dr hab. n. med. Wanda ROMANIUK

Inż. Izabella STANEK

Krystyna STANISZ

ciąg dalszy na str. 30

NAGRODY dokończenie

Helena WIECHEĆ

Barbara WYCISK

30 lat

Andrzej BIAŁOŻNY

Dr n. ekonom. Ewa BLACHA

Prof. dr hab. n. med. Barbara BŁOŃSKA-FAJFROWSKA

Prof. dr hab. n. med. Andrzej BOCHENEK

Dr hab. n. farm. Ewa BUSZMAN, prof. nadzw. ŚAM

Dr n. przyr. Jan CZOGAŁA

Lek. Teresa CZOP

Teresa CZUBAK

Krystyna GÓRSZCZYK

Dr n. med. Stanisław HENDRYK

Hubert HYBSZER

Jadwiga JURA

Dr n. przyr. Teresa KACPEREK-HARTLEB

Joanna KAPUŚCIŃSKA

Antoni KARWOWSKI

Barbara KĘPA

Małgorzata KOMANDER

Dr n. med. Bogusław KONIECZNY

Grażyna KUCHNO

Marceli KUDERA

Bogumiła KURYŁO

Elżbieta KYAS

Krystyna LATARNIK

Piotr LIEBER

Dr n. med. Maria ŁUKASIK

Janusz MACHOWSKI

Mgr Ewa MADEJ-WIĘCKOWSKA

Władysława MAJER

Danuta MAJEWSKA

Dr hab. n. med. Czesław MARCISZ

Jadwiga MASARSKA

Dr n. med. Halina MIARCZYŃSKA-JOŃCZYK

Dr hab. n. med. Monika MIKULSKA

Lucyna MLECZKO

Dr n. fiz. Karol MONKOS

Mgr Danuta OBIEGŁY-LOSKA

Prof. dr hab. n. med. Krystyna OLCZYK

Witold PASICH

Anna PORĘBA

Marian POZIMSKI

Dr hab. n. med. Andrzej PRAJSNER

Irena PRASOL

Dr n. med. Jadwiga ROKICKA

Danuta SEREDYŃSKA

Dr n. chem. Janina TRZCIONKA

Dr hab. n. biol. Krystyna TRZEPIEWOŃSKA-STĘPIEŃ

Irena URBACZ

Mgr inż. Maria UTRACKA-WILGA

Czesława WINZOESCH

Edward WOLAK

25 lat

Dr hab. n. farm. Włodzimierz BIALIK

Dr hab. n. med. Jacek BIAŁKOWSKI, prof. nadzw. ŚAM

Dr n. med. Ewa BOROWICKA

Dr n. med. Marek DRÓŹDŹ

Ewa DRZEŹDŹON

Prof. dr hab. n. med. Jan DUŁAWA

Helena GAŁAS

Prof. dr hab. n. med. Zbigniew GAŚSIOR

Małgorzata GENDERA

Dr n. farm. Elżbieta GROCHOWSKA-NIEDWOROK

Dr n. med. Zbigniew GRUSZKA

Dr n. przyr. Danuta GRYGIERCZYK

Prof. dr hab. n. med. Władysław GRZESZCZAK

Dorota HARTEL

Dr n. farm. Małgorzata HUZARSKA

Bogusław IBROM

Dr n. med. Anna JANICKA

Grażyna JAROSZEK

Dr n. med. Henryk JASKÓLECKI

Dr n. hum. Anna KIERCZAK

Maria KOŁEK

Mgr Piotr KONICKI

Dr n. przyr. Halina KORYCIAK-KOMARSKA

Dr n. med. Jerzy KOŚMIDER

Dr hab. n. med. Lech KRAWCZYK

Jolanta KROMP

Mgr Grażyna KRZEMIEN

Dr n. med. Małgorzata KRZYWIECKA

Dr n. med. Lech KULEJEWSKI

Mgr Krystian KUPKA

Jolanta LANGER

Mgr Elżbieta ŁATASIEWICZ

Dr n. med. Wojciech MADZIARA

Wiesława MOKRZYCKA-ORDYSIŃSKA

Dr n. med. Maria NOWAKOWSKA

Dr n. med. Ewa NOWAKOWSKA-DUŁAWA

Dr hab. n. med. Andrzej PARADYSZ

Mgr Barbara PAWLICKA

Lek. Jacek PIĄTKOWSKI

Mgr Zygmunt PODBIELSKI

Stefania ROSKOSZ

Mgr Zofia SADOWSKA

Dr n. med. Wojciech SKRZYPIEC

Dr n. przyr. Krzysztof SOLARZ

Ewa SOZAŃSKA

Dr n. przyr. Barbara STAWIARSKA-PIĘTA

Dr n. med. Bożena SYC

Dr n. med. Zofia SYSKA-MASTALERZ

Dr n. med. Jan SZEWIECZEK

Mgr Ewa ŚWIĘCH-SABUDA

Dr n. med. Mirosław TYRPIEŃ

Izabela ZACZKOWSKA

Małgorzata ZWONIK

Dr n. med. Maria ŻYŁA-FRYCZ

20 lat

Anna BANASIŃSKA

Dr n. med. Brygida BECK-CISZEK

Dr n. med. Wojciech BICHALSKI

Dr n. med. Celina BUKOWSKA

Barbara CIOCH

Mgr Jolanta DĄBROWSKA

Dr n. med. Dariusz GRZONKA

Dr n. med. Wanda FOLTYN

Beata IBROM

Dr n. biol. Danuta IDZIK

Dr n. przyr. Krzysztof JASIK

Maria KACZMARCZYK

Mgr Danuta KAWALEC

Dr n. med. Piotr KLUCIŃSKI

Mgr Andrzej KNAPIK

Wioletta KOBYLECKA

Mgr Stanisław KOŁODZIEJ

Sylwia KORPYS

Dr n. med. Małgorzata KOWALSKA

Anna KOZDRAŚ

Iwona ŁUKASZEK

Dr n. med. Natalia MATYSIAK

Dr hab. n. med. Małgorzata MUC-WIERZGOŃ, prof. nadzw. ŚAM

Teresa NALEWAJEK

Krystyna NIEMIEC

Ewa NOWAK

Eulalia OMACHEL

Mgr Dorota ORDYS

Józef PEŁKA

Dr n. med. Michał PETELENZ

Bogdan PRASAŁ

Beata PYTLIK

Grażyna RINGWELSKA

Irena SKRZYDŁO

Dr hab. n. med. Violetta SKRZYPULEC

Dr hab. n. med. Maciej SOSNOWSKI

Dr n. med. Wojciech SPYCHAŁOWICZ

Wacław STAROŃ

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof STROJEK

Andrzej STUMPF

Dr n. med. Beata ŚREDNIAWA

Irena TARAS

Iwona TARGOSZ

Joanna TYBURSKA

Mgr Anna TYTZ-ŁUKASIK

Mgr Maria WALUŚ

Dr n. med. Dariusz WOSZCZYK

Maria ZIELIŃSKA

PIĘCIOLECIE PRACY OŚRODKA BADAŃ EFEKTÓW EDUKACYJNYCH ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ (1998–2003)

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w czerwcu 1997 roku podjął uchwałę o utworzeniu międzywydziałowej jednostki – Pracowni Badań Efektów Edukacyjnych. We wrześniu 2002 roku – zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym ŚAM – została ona przemianowana na Ośrodek Badań Efektów Edukacyjnych. Zasadniczym jego celem było i jest przygotowywanie i przeprowadzanie obiektywnych testowych pomiarów dydaktycznych w uczelni.

Otwarcie placówki nastąpiło we wrześniu 1998 roku. Dzięki wielkiej życzliwości Władz Uczelni, a zwłaszcza JM Rektora prof. zw. dr. hab. **Tadeusza Wilczoka** oraz dyrektora **Adama Salaniewskiego**, wyposażono ją w nowoczesny sprzęt komputerowy, czytniki, karty egzaminacyjne oraz programy komputerowe. Otrzymane w maju 2000 roku urządzenie poligraficzne pozwoliło na zapewnienie edytowania materiałów w warunkach poufności.

Pierwszy egzamin przeprowadzono w sesji letniej roku akademickiego 1998/1999 z chorób wewnętrznych na Wydziale Lekarskim w Katowicach. W następnych latach liczba przeprowadzonych pomiarów systematycznie wzrastała, co ilustruje załączona tabela.

Stosowane w Ośrodku Badań Efektów Edukacyjnych ŚAM testy wielokrotnego wyboru, uważane są za jedno z lepszych narzędzi obiektywnego pomiaru wiedzy. Spośród licznych rodza-

jów zadań ujmowanych w takich testach nasz Ośrodek preferuje zadania mające charakter dopełnienia typu pojedynczego i wielokrotnego, analizy związków, analizy historii choroby oraz przyporządkowania pojedynczego i wielokrotnego.

Od początku działalności prowadzimy również „warsztaty” dla nauczycieli akademickich, obejmujące zasady konstrukcji zrównoważonych testów, tworzenie zadań testowych i przybliżające interpretację analitycznych opracowań materiałów egzaminacyjnych. Przeprowadza się także redakcję testów, nadając poszczególnym zadaniom ostateczny, wystandaryzowany charakter.

Pomiary dydaktyczne w naszym Ośrodku obejmują nie tylko egzaminy, ale i sprawdziany cząstkowe, śródsemestralne i semestralne. Są one istotnym ogniwem, pozwalającym w obiektywny sposób oceniać stopień przyswojenia wiedzy przez studentów oraz wyciągać wnioski o jakości kształcenia.

Sprawdziany te dzięki opracowaniom analitycznym stanowią też źródło zadań do kolejnych pomiarów. Opracowania statystyczno-analityczne – zarówno całych testów, jak i poszczególnych zadań – są pomocne w ocenie procesu nauczania.

Łatwość, trafność, rzetelność testu i pojedynczego zadania są cennymi kryteriami dla egzaminatorów przygotowujących kolejne pomiary dydaktyczne.

Analiza pozwala na wychwycenie takich elementów programowych, które w trakcie zajęć ze studentami przedstawione są w sposób nie w pełni zadowalający. Ocena statystyczno-analityczna stanowi również podstawę kształtowania skali ocen. O wymienionych tu możliwościach i zastosowaniach testów organizatorzy egzaminów są kompetentnie informowani w Ośrodku, przy odbiorze wyników. Rozpoczęto również cykl publikacji z tego zakresu.

Wzrastająca z roku na rok liczba i jakość przeprowadzonych pomiarów wykorzystujących precyzyjne metody analityczne wydaje się potwierdzać pozytywną rolę Ośrodka w pełnieniu misji edukacyjnej. Warto również podkreślić, iż ten rodzaj oceny wiedzy spotyka się z aprobatą studentów.

We współczesnej dydaktyce, na wszystkich jej poziomach – podstawowym, średnim i wyższym – obserwuje się silną tendencję do stosowania zewnętrznej, zobiektywizowanej weryfikacji wiedzy zdobywanej w procesie nauczania, jako narzędzia podnoszącego jakość kształcenia. Narzędziem takim jest właśnie pomiar testowy. Pięcioletnia obecność Ośrodka Badań Efektów Edukacyjnych w życiu naszej uczelni i jego widoczna aktywność wydają się dobrym krokiem w tym kierunku.

*Kierownik
Ośrodka Badań Efektów Edukacyjnych
dr n. przyr. Witold Chociłowski*

Liczba egzaminów przeprowadzonych w Ośrodku Badań Efektów Edukacyjnych ŚAM

<i>Wydział</i>	<i>1998/1999</i>	<i>1999/2000</i>	<i>2000/2001</i>	<i>2001/2002</i>	<i>2002/2003</i>	<i>Razem</i>
Lekarski w Katowicach	1	10	31	44	38	124
Lekarski i Oddział Stomatologiczny w Zabrze	–	–	8	20	26	54
Farmaceutyczny i Oddział Medycyny Laboratoryjnej w Sosnowcu	–	–	7	15	26	48
Oświaty i Opieki Zdrowotnej w Katowicach	–	–	–	9	7	16
Zdrowia Publicznego w Bytomiu	–	–	–	–	6	6
Razem	1	10	46	88	103	248

PREZENTACJE KLINIK I ZAKŁADÓW

KATEDRA I ZAKŁAD CHEMII KLINICZNEJ I DIAGNOSTYKI
LABORATORYJNEJ

W 1972 roku na Wydziale Farmaceutycznym Śląskiej Akademii Medycznej powołany został Instytut Farmakodynamiki i Analityki Medycznej, w skład którego wszedł **Zakład Chemii Klinicznej**. W związku ze zmianami organizacyjnymi na Wydziale Farmaceutycznym, zmieniano nazwę Zakładu, początkowo na Zakład Analityki Medycznej i Chemii Klinicznej (1979–1983), potem – Zakład Chemii Klinicznej i Analityki Medycznej, by w roku 1984 powołać **Katedrę i Zakład Chemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej**.

W latach 1972–1982 kierownikiem Katedry był doc. dr hab. n. med. **Marian Drózdź**, następnie dr hab. n. med. **Eugeniusz Kucharz**, a od 1986 roku funkcję tę pełni prof. dr hab. n. med. **Krystyna Olczyk**. W ponadtrzydziestoletniej działalności Katedry – obok wyżej wymienionych osób – zatrudnionych w niej było wielu znanych pracowników nauki, w tym m.in.: prof. dr n. przyr. **Stanisław Jóźkiewicz**, prof. dr hab. n. med. **Henryka Langauer-Lewowicka**, prof. dr hab. n. med. **Kazimierz Marek**, prof. dr hab. n. med. **Aleksandra Kujawska** i prof. dr hab. n. med. **Jacek Starzewski**.

Obecnie w Katedrze zatrudnionych jest 10 pracowników naukowo-dydaktycznych (1 profesor, 5 doktorów, 4 magistrów) oraz 2 osoby na stanowisku technicznym. Specjalizację z analityki klinicznej posiadają prof. **Krystyna Olczyk** i dr n. med. **Rafał Bobiński**.

Realizowana w Katedrze tematyka naukowo-badawcza koncentruje się na biochemii i patobiochemii tkanki łącznej. Zagadnienia te obejmują ocenę przemian kolagenu, elastyny, glikozoaminoglikanów i proteoglikanów, ocenę aktywności enzymów uczestniczących w metabolizmie wymienionych makrocząsteczek, w stanach fizjologicznych, takich jak proces starzenia się organizmu, oraz w wybranych jednostkach chorobowych, takich jak dyskopatia czy cukrzyca typu 2, nadczynność tarczycy,

przykurcz Dupuytrena i procesy bliznowacenia. Przedmiotem zainteresowań naukowych pracowników Katedry jest także ocena stanu równowagi prooksydacyjno-antyoksydacyjnej w przebiegu takich schorzeń, jak choroba Gravesa i Basedowa czy twardzina układowa, których patomechanizm obejmuje zaburzenia zarówno ze strony tkanki łącznej, jak i układu immunologicznego.

Realizacja wymienionych zagadnień badawczych wymagała wdrożenia szeregu metod biochemicznych, obejmujących m.in. izolację i oczyszczanie glikozoaminoglikanów i proteoglikanów przy użyciu technik chromatograficznych, tj. chromatografii jonowymiennej i chromatografii oddziaływań hydrofobowych, jak też ocenę struktury wspomnianych makrocząsteczek przy użyciu swoistej enzymatycznej depolimeryzacji, połączonej z elektroforezą w żelach gradientowych lub z wysokosprawną jonowymienną chromatografią wysokociśnieniową. W Katedrze opracowano ponadto wysokorozdzielczą metodę frakcjonowania osoczowych i tkankowych glikozoaminoglikanów.

Problematyka naukowo-badawcza Katedry realizowana jest w ramach badań własnych i statutowych ŚAM, jak również projektów badawczych, finansowanych przez Komitet Badań Naukowych.

Do najważniejszych osiągnięć naukowych Katedry w ostatnim czasie należy zaliczyć wykazanie zmian składu i struktury proteoglikanów macierzy zewnątrzkomórkowej rozciągnięta dłonowego, objętego przykurczem Dupuytrena i bliznowato zmienionej powięzi uda. Wspomniane badania, obok znaczenia poznawczego, mają również aspekt praktyczny, np. związany ze stosowaniem powięzi w wielu dziedzinach chirurgii odtwórczo-naprawczej, w tym chirurgii urazowej czy neurochirurgii.

Dorobek naukowy pracowników Katedry obejmuje publikacje w renomowanych czasopismach naukowych o zasię-

gu światowym, m.in. takich jak: „Gerontology”, „European Journal of Laboratory Medicine”, „Toxicology Letters”, „Zeitschrift für Rheumatologie”, „Annales de Biologie Clinique”, „Neurosciences”, „Pathophysiology”, „Molecular and Cellular Biochemistry”, „European Journal of Internal Medicine”, „Comparative Biochemistry and Physiology”, „Clinica Chimica Acta”, „Central European Journal of Public Health”, jak również w recenzowanych czasopismach krajowych, takich jak „Postępy Biochemii”, „Postępy Biologii Komórki”, „Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej”, „Wiadomości Lekarskie” czy „Acta Biochimica Polonica”.

Pracownicy Katedry opublikowali do tej pory 185 prac naukowych oraz około 250 komunikatów zjazdowych, polskich i zagranicznych. Na publikowany dorobek naukowy Katedry składa się również współautorstwo internetowej wersji *Leksykonu nowych nazw i pojęć w biochemii i biologii molekularnej* (www.pt-bioch.edu.pl/html/leksykon.htm) oraz publikacja w „Salud i Ciencia” – elektronicznej wersji czasopisma zamieszczonej na stronie Sociadad Iberoamericana de Información Científica (www.siicsalud.com/main/ingreso.htm).

Prof. **Krystyna Olczyk** i dr n. med. **Katarzyna Komosińska-Vassev** recenzują artykuły dla takich czasopism naukowych, jak: „Folia Histochemica et Cytobiologica”, „Clinica Chimica Acta”, „Clinical Chemistry and Laboratory Medicine”, „Acta Biochimica Polonica”, „Annales Academiae Medicae Bialostocensis” i „Annales Academiae Medicae Silesiensis”. Ponadto w latach 1999–2000 prof. **Krystyna Olczyk** była członkiem Sekcji Nauk Farmaceutycznych w Komitecie Badań Naukowych. Od tego czasu do chwili obecnej bierze udział w recenzowaniu przedkładanych Sekcji projektów badawczych.

Pracownicy Katedry są od lat czynnie zaangażowani w działalność towarzystw naukowych – Polskiego Towarzystwa

PREZENTACJE KLINIK I ZAKŁADÓW

Pracownicy Katedry i Zakładu Chemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej.

Siedzą od lewej: dr n. biol. Ewa Maria Koźma, prof. dr hab. n. med. Krystyna Olczyk – kierownik Katedry, dr n. farm. Andrzej Głowacki, dr n. med. Katarzyna Komosińska-Vassev.

Stoją od lewej: mgr Paweł Olczyk, Zofia Solarz, dr n. med. Katarzyna Winsz-Szczotka, Jadwiga Jura, dr n. med. Rafał Bobiński, mgr Kornelia Kuźnik-Trocha, mgr Agnieszka Jura-Półtorak, mgr Grzegorz Wisowski.

Biochemicznego, Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Laboratoryjnej, Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Kolegium Medycyny Laboratoryjnej, The New York Academy of Sciences, International Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine oraz European Federation of Connective Tissue Societies – uczestniczą w sympozjach i zjazdach przez nie organizowanych, prezentując wyniki prac naukowo-badawczych w formie wykładów, referatów bądź komunikatów. W latach 1992–1995 prof. **Krystyna Olczyk** pełniła funkcję prezesa, zaś dr n. biol. **Ewa Koźma** – sekretarza Oddziału Katowickiego Polskiego Towarzystwa Biochemicznego. W roku 1994 prof. **Krystyna Olczyk** była jednym z założycieli Kolegium Medycyny Laboratoryjnej.

W ponadtrzydziestoletniej działalności Wydziału Farmaceutycznego kierownicy Katedry i Zakładu Chemii Kli-

nicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej pełnili najwyższe funkcje w jego władzach, i tak: prof. dr hab. n. med. **Marian Drózd** był dwukrotnie dziekanem (1974–1977; 1981–1983), a prof. **Krystyna Olczyk** najpierw prodziekanem (1999–2002), zaś od 2002 roku dziekanem tego Wydziału.

Od początku istnienia Katedry prowadzone w niej były zajęcia dydaktyczne w formie wykładów, ćwiczeń i seminariów dla studentów Wydziału Farmaceutycznego i Oddziału Analityki Medycznej (obecnie – Medycyny Laboratoryjnej) z wielu przedmiotów, których treści programowe i nazwy ulegały zmianie na przestrzeni lat. Obecnie w Katedrze realizowane są zajęcia z następujących przedmiotów: chemia kliniczna, chemia kliniczna narządowa, biochemia kliniczna, patobiochemia, diagnostyka laboratoryjna, kliniczna diagnostyka laboratoryjna, analityka

ogólna kliniczna i technika pobierania materiału, praktyczna nauka zawodu, systemy jakości i akredytacja laboratorium, zasady dobrej praktyki laboratoryjnej (GLP) oraz zasady dobrej praktyki klinicznej (GCP). Zajęcia z przedmiotów: analityka ogólna kliniczna i technika pobierania materiału oraz praktyczna nauka zawodu, realizowane są w ramach współpracy z pełnoprofilowym laboratorium diagnostycznym Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 5 w Sosnowcu. Starannie przygotowane, nowoczesne tematycznie i metodycznie zajęcia przyciągają studentów na zajęcia fakultatywne, realizowane w Katedrze. Warto podkreślić, iż pracownicy Katedry za swoją działalność naukową i dydaktyczną otrzymywali niejednokrotnie indywidualne i zespołowe nagrody Jego Magnificencji Rektora ŚAM.

W Katedrze i Zakładzie Chemii Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej 162 studentów wykonało swoje prace magisterskie, uzyskując tytuł magistra farmacji lub magistra analityki medycznej, 16 osób uzyskało stopień doktora nauk medycznych, farmaceutycznych lub biologicznych, zaś 3 osoby – stopień doktora habilitowanego.

Najbliższe plany naukowe Katedry wiążą się z oceną funkcji proteoglikanów macierzy zewnątrzkomórkowej w procesach bliznowacenia i włóknienia tkanek, poprzez badanie wzajemnych oddziaływań tych związków z czynnikami wzrostowymi oraz z innymi komponentami macierzy, jak również – charakterystyką metabolizmu glikozoaminoglikanów w przebiegu stanów nowotworowych.

*Prof. dr hab. n. med. Krystyna Olczyk
kierownik Katedry i Zakładu Chemii
Klinicznej i Diagnostyki Laboratoryjnej*

NAGRODY MINISTRA ZDROWIA DLA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH ŚAM

Nagroda indywidualna za osiągnięcia dydaktyczne

Dr n. med. Tomasz SZCZEPAŃSKI

Nagrody zespołowe za osiągnięcia naukowe

1. Prof. dr hab. Marian ZEMBALA, prof. dr hab. Andrzej BOCHENEK, prof. dr hab. Stanisław WOŚ
2. Prof. zw. dr hab. Zbigniew S. HERMAN, dr hab. n. med. Jan KOWALSKI, dr n. farm. Bożena GABRYEL, dr n. med. Krzysztof ŁABUZEK
3. Prof. dr hab. Michał TENDERA, dr hab. n. med. Maciej SOSNOWSKI, dr n. med. Janina SKRZYPEK-WAŃHA

HONOROWA NOMINACJA DO NAGRODY

Prof. dr hab. **Ryszard Mrówka**, kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Neurochirurgii i Neurotraumatologii ŚAM w Bytomiu oraz jego zastępca dr **Jerzy Pieniążek**, znaleźli się w gronie ogólnopolskiego zespołu, nominowanego do Nagrody Gospodarczej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w kategorii „Wynalazek w dziedzinie produktu lub technologii”. Nominowany projekt dotyczył „Wielofunkcyjnego systemu do leczenia chirurgicznego dysfunkcji kręgosłupa”, znanego w kraju i na świecie pod nazwą „Systemu Kręgosłupowego DERO”.

Nominację wręczył, w poniedziałek 9 czerwca br., prezydent RP **Aleksander Kwaśniewski**. Choć nagrodę otrzymała grupa naukowców z Poznania za projekt „System zmian rozstawienia kół w taborze kolejowym”, to sama nominacja była dla całego zespołu ogromnym wyróżnieniem. Projekt został bowiem wybrany spośród 300 zgłoszeń, w tym wielu związanych z medycyną.

Powstanie systemu DERO jest wynikiem prac badawczo-rozwojowych realizowanych przez krajowe konsorcjum techniczno-medyczne utworzone przez firmę LfC z Zielonej Góry, 6 instytutów technicznych oraz 11 jednostek klinicznych. Fundament tworzonego w ciągu dziesięciu lat systemu stanowi zestaw wynalazków, obejmujący m.in. osiem patentów oraz kilka zgłoszeń wynalazczych. Całością prac nad opracowywanym projektem kierowali bioinżynier dr inż. **Lechosław Ciupik** (firma LfC) oraz specjalizujący się w chirurgii kręgosłupa prof. **Daniel Zarzycki** (Katedra i Klinika Ortopedii i Rehabilitacji CM UJ

w Krakowie). W realizacji projektu oprócz prof. **Ryszarda Mrówki** i dra **Jerzego Pieniążka**, uczestniczyło 11 osób z innych krajowych ośrodków naukowych: dr **Janusz Dobrowolski** (Specjalistyczny Szpital Kompleksowej Rehabilitacji i Ortopedii Dziecięcej w Busku-Zdroju), lek. **Jerzy Hakalo** (SP ZOZ w Nowej Soli), prof. **Włodzimierz Jarmundowicz** (Katedra i Klinika Neurochirurgii AM we Wrocławiu), doc. dr hab. **Roman Król** (Oddział Kliniczny Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu w Szczecinie), prof. **Andrzej Ma-**

Zawirski (Katedra i Klinika Neurochirurgii AM w Łodzi).

System DERO jest nowatorskim rozwiązaniem w chirurgicznym leczeniu dysfunkcji kręgosłupa z wykorzystaniem nowej generacji implantów, umożliwiających wspomaganie biomechaniczne całego kręgosłupa. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że prace nad stabilizatorami odcinka szyjnego kręgosłupa są w całości zasługą wymienionych wcześniej naukowców Katedry i Kliniki Neurochirurgii i Neurotraumatologii w Bytomiu. To oni wspólnie z bioinżynierem dr. **L. Ciupikiem** opracowali i wprowadzili do leczenia oryginalne rozwiązanie tzw. podwójnej stabilizacji kręgosłupa szyjnego. System ten stosowany jest od trzech lat w klinikach

Grono nominowanych do Nagrody Gospodarczej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

ciejczak (Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie), prof. **Jan Marciniak** (Centrum Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Gliwicach), prof. **Wojciech Marczyński** (Klinika Traumatologii i Ortopedii z Oddziałem Dziecięcym w Warszawie), prof. **Andrzej Radek** (Samodzielny Publiczny Uniwersytecki Szpital Kliniczny nr 2 Uniwersytetu Medycznego w Łodzi), dr **Maciej Tęśiorowski** (Katedra i Klinika Ortopedii i Rehabilitacji CM UJ w Krakowie), doc. dr hab. **Andrzej Smoczyński** (Katedra i Klinika Ortopedii AM w Gdańsku) oraz prof. **Marek**

naszego kraju pod nazwą DFM i jest wzorem zastrzeżonym. Pozwala on operowanym pacjentom już na drugi dzień po zabiegu opuścić szpital i nie wymaga stosowania uciążliwych kołnierzy. Stabilizator ten znalazł naśladowców wśród dużych i znanych firm światowych produkujących implanty kręgosłupowe.

Wysoką jakość implantów DERO zapewniło zastosowanie najlepszych w świecie biomateriałów oraz najnowocześniejszych technik wytwarzania. Walory produktu są gwarantowane przez systemy zarządzania jakością wprowadzone

ciąg dalszy na str. 35

w produkcji medycznych urządzeń: ISO 9001:2000, EN ISO 13 485/2000.

System znajduje szerokie zastosowanie w lecznictwie. Jest wykorzystywany w ponad 60 klinikach i szpitalach w kraju i za granicą w leczeniu ponad 100 jednostek chorobowych, w takich grupach schorzeń jak onkologiczne, deformacyjne, infekcyjne, neurologiczne i in. Dzięki zastosowaniu tego systemu wyleczono już około 10 tysięcy pacjentów. W Polsce operacje z wykorzystaniem instrumentarium DERO wykonuje się średnio co 6 godzin.

Jednym z warunków umożliwiających zgłoszenie do nagrody było wykazanie wymiernych ekonomicznych korzyści wynikających z wdrożenia wynalazku do praktyki leczniczej. Oszacowano, że polskie DERO przyniosło oszczędności w budżecie służby zdrowia sięgające 140 mln złotych, tj. ok. 30–35 mln EUR.

System DERO dzięki ciągłemu udoskonalaniu i wzbogacaniu o nowe rozwiązania oraz wynalazki bioinżynieryjne i biotechnologiczne może się znaleźć wśród pięciu najbardziej zaawansowanych metod leczenia kręgosłupa na świecie.

Realizacja projektu, oprócz powstania oryginalnego polskiego produktu i wprowadzenia wielu unikatowych metod leczenia chirurgicznego dysfunkcji kręgosłupa, zaowocowała też powstaniem polskiej szkoły chirurgicznego leczenia kręgosłupa.

System DERO zdobywając mocną pozycję na rynku i wzbogacając polską ofertę eksportową, stwarza szansę sprostaną przez polską gospodarkę współczesnym i przyszłym wyzwaniom światowej konkurencji. (P.B.)

PRZEDSTAWICIELE ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ NA ŚWIATOWYM KONGRESIE FIZJOTERAPII

Dr Ryszard Plinta ze Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz mgr Michał Kuszewski z Katedry i Zakładu Kinezylogii ŚAM uczestniczyli w 14. Światowym Kongresie Fizjoterapii. Kongres organizowany jest co cztery lata. W tym roku odbywał się w dniach 7–12 czerwca na terenie kompleksu Palau de Kongres w stolicy Katalonii – Barcelonie, a jego gospodarzem było Hiszpańskie Towarzystwo Fizjoterapii.

Tradycyjnie impreza ta pozwala zarówno zaprezentować najnowsze osiągnięcia i wynalazki przydatne w fizjoterapii, jak i zacieśnić bądź nawiązać kontakty naukowe i zawodowe, przede wszystkim jednak daje okazję przedstawienia wyników badań prowadzonych w różnych ośrodkach fizjoterapii na świecie.

Możliwość wygłoszenia referatu na kongresie jest ogromną nobilitacją, pojawiają się bowiem na nim największe sławy światowej fizjoterapii.

Tematyka kongresowych prac obejmowała wszystkie dziedziny fizjoterapii, od problemów z zakresu pediatrii po zagadnienia związane z opieką geriatryczną. W programie imprezy przewidziano także sesje warsztatowe poświęcone praktycznym aspektom pracy fizjoterapeuty, a także metodologii pracy naukowej.

Ryszard Plinta i Michał Kuszewski przedstawili trzy referaty:

The effectiveness of wheelchair riding-side effect of wheelchair basketball practise in paraplegics (autorzy: R. Plinta, E. Saulicz, M. Kokosz, K. Kwaśna),

Elektromyography in assessment of corrective potential of low-degree thoracic scoliosis (autorzy: K. Kwaśna, E. Saulicz, R. Plinta, M. Kokosz)

oraz *The evaluation of the influence of selected McKenzie's exercises on static of the lumbar spine* (autorzy: M. Kokosz, E. Saulicz, R. Gnat, G. Plaatsman, M. Kuszewski).

Referaty przedstawione przez Ryszarda Plintę i Michała Kuszewskiego powstały we współpracy z zespołem Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach. W sumie obie śląskie uczelnie mogą poszczycić się przyjęciem aż 13 spośród 19 prac reprezentujących Polskę. Można mieć nadzieję, że pojawienie się przedstawicieli ŚAM w tak doborowym, światowym towarzystwie to dobry prognostyk dla młodego przecież w naszej uczelni kierunku, jakim jest fizjoterapia. Trzeba też cieszyć się z owocnej współpracy międzyuczelnianej.

Oprac. Red. na podstawie dostarczonych materiałów

PODRĘCZNIK NEUROFIZJOLOGII

Nakładem Wydawnictwa Naukowego „Śląsk” ukazała się pozycja *Człowiek i jego układ nerwowy* autorstwa Mieczysława Krausego (Katowice 2002, str. 256, ryc. 151).

Jest to syntetyczna, naukowa monografia, oparta na faktach zaczerpniętych z ponad 600 wyselekcjonowanych, cytowanych w książce publikacji. Treść książki stanowi systematyczny opis budowy i sposobu działania układu nerwowego, od neuronu począwszy, a na mózgu skończywszy. Pod tym względem

może on służyć jako uniwersytecki podręcznik neurofizjologii.

Autor próbuje w przystępny, aczkolwiek rygorystycznie naukowy sposób wyjaśnić działanie układu nerwowego człowieka. Z jednej strony próbuje pokazać, jaki wpływ na zachowanie mają określone struktury układu nerwowego, z drugiej stara się analizować zachowanie w kategoriach neurofizjologicznych.

W treść książki włączono liczne informacje o najważniejszych osiągnięciach naukowych, które zadecydowały o roz-

woju wiedzy o układzie nerwowym. Czytelnik może się dowiedzieć, w jaki sposób mózg człowieka borykał się z rozpoznawaniem siebie samego.

Książka przeznaczona jest dla osób, które w swej działalności zawodowej powinny dysponować pogłębianą wiedzą o zachowaniu człowieka i mechanizmach nerwowych, które o zachowaniu decydują.

dr n. hum. Alfred Puzio

„PROBLEMY INTERDYSCYPLINARNE W NEUROLOGII I CHOROBACH WEWNĘTRZNYCH” II ŚLĄSKA KONFERENCJA NAUKOWO-SZKOLENIOWA

W dobie postępującego rozwoju medycyny ukierunkowanego na wyodrębnianie wąskich specjalizacji, czasami zagrażającego holistycznemu widzeniu chorego, z uznaniem należy odnotować organizację konferencji interdyscyplinarnych. II Śląska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Problemy interdyscyplinarne w neurologii i chorobach wewnętrznych” odbyła się 27 września 2003 roku w hotelu „Atol” w Pradze i zgromadziła około 200 lekarzy rodzinnych, neurologów i internistów. Imprezę zorganizowały Katedra i Klinika Neurologii w Zabrze oraz Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych i Reumatologii Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, przy współudziale Śląskiego Centrum Zdrowia Publicznego – Ośrodek Doskonalenia Kadr Medycznych w Katowicach. Sponsorem była firma Gedeon Richter.

Zebranych przywitała prof. dr hab. **Krystyna Pierzchała** – kierownik Katedry i Kliniki Neurologii ŚAM (Zabrze), pełniąca rolę moderatora obrad. Wygłoszone zostały następujące wykłady: *Rola kanałów jonowych w patogenezie schorzeń neurologicznych* (prof. dr hab. **Jerzy Kotowicz** – kierownik Kliniki Neurologii Wojskowego Instytutu Medycyny w Warszawie), *Patofizjologia napięcia mięśniowego* (prof. dr hab. **Jan Kochanowski** – kierownik Kliniki Neurologii AM w Warszawie), *Idiopatyczne miopatie zapalne* (prof. dr hab. **Józef Lukáč** – Narodowy Instytut

Chorób Reumatycznych w Pieszczanach – Słowacja),

Klasyfikacja i diagnostyka chorób mięśni (prof. dr hab. **Eugeniusz J. Kucharz** – kierownik Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Reumatologii ŚAM, Katowice Ochojec),

Powikłania neurologiczne w chorobach narządów wewnętrznych (prof. dr hab.

choroby uwarunkowane defektami kanałów jonowych, miopatie mitochondrialne. Z dużym zaciekawieniem przyjęto omówienie najczęstszych spotykanych w praktyce klinicznej internisty problemów neurologicznych, a także bólów kręgosłupa, stanowiących chyba najczęściej spotykany zespół chorobowy w pracy lekarza rodzinnego.

Prof. dr hab. Krystyna Pierzchała z grupą wykładowców i uczestników konferencji, od lewej: Jan Kochanowski, Jarosław Głazewski, Krystyna Pierzchała, Eugeniusz J. Kucharz, Elżbieta Życińska-Dębska, Anita Franczak, Jerzy Kotowicz, Agata Bator, Magdalena Kopeć, Anna Kotulska, Józef Lukáč.

Krystyna Pierzchała),

Rozpoznawanie i leczenie zespołów bólowych (dr **Jerzy Pieniżek**, dr **Tomasz Pieniżek** – Katedra i Klinika Neurochirurgii ŚAM, Bytom),

Zespoły bólowe kręgosłupa – rehabilitacja i profilaktyka (doc. dr hab. **Józef Opara** – kierownik Oddziału Paraplegii Górnośląskiego Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach).

Już przegląd tytułów pokazuje, iż głównym tematem były choroby mięśni i zespoły bólowe. Istotą konferencji było ukazanie szerokiej gamy tych problemów, nie zawsze docenianych i właściwie rozumianych przez lekarzy praktyków. Pokazano też nowe odkrycia z omawianych tematów, np. dziedziczne

Obrady naukowe uzupełniał program turystyczno-towarzyski. Konferencja była kontynuacją spotkania z roku 2002 i należy mieć nadzieję, że w roku 2004 odbędzie się następne spotkanie.

Związki neurologii z medycyną wewnętrzną wynikają nie tylko z wspólnych problemów klinicznych, warunkuje je również historia rozwoju obu specjalizacji. Nie trzeba o tym przekonywać nikogo spośród neurologów i internistów. Zarówno oni, jak i koledzy lekarze rodzinni, z uznaniem powitali drugie spotkanie naukowo-szkoleniowe zorganizowane powtórnie przez prof. dr hab. **Krystynę Pierzchałę** w rok po udanej pierwszej konferencji.

Eugeniusz Józef Kucharz

VIII KONFERENCJA NAUKOWA ODDZIAŁU ŚLĄSKIEGO I DOLNOŚLĄSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA UROLOGICZNEGO I PIELEŃNIAREK UROLOGICZNYCH „UROSILESIANA”

W dniach 3 – 5 października 2003 roku, już po raz ósmy, odbyła się Konferencja Naukowa Oddziału Śląskiego i Dolnośląskiego Polskiego Towarzystwa Urologicznego i Pielęgniarek Urologicznych „Urosilesiana”. Organizatorem spotkania była Katedra i Klinika Urologii w Zabrzu Śląskiej Akademii Medycznej, kierowana przez prof. zw. dr. hab. med. **Mieczysława Fryczkowskiego**. Podobnie jak przed dwoma laty uczestników gościło Centrum Kongresów i Rekreacji „Orle Gniazdo” w Szczyrku.

Tegoroczne spotkanie było rekordowe pod względem liczby uczestników – z naszego zaproszenia skorzystało ponad 450 osób i to nie tylko z Oddziału Śląskiego i Dolnośląskiego PTU. Rośnie również prestiż naukowy spotkań „Urosilesiana” – tegorocznemu spotkaniu przyznano 5,5 punktu w akredytacji CME-CPD – Europejskiego Towarzystwa Urologicznego.

Konferencja rozpoczęła się w piątkowe popołudnie 3 października od sesji wykładowej dotyczącej **raka stercza**, której przewodniczyli profesorowie: **Mieczysław Fryczkowski** (Zabrze) i **Jerzy Lorenz** (Wrocław). Dr **Janusz Dembowski** (Wrocław) przedstawił fakty dotyczące historii naturalnej, epidemiologii i etiologii raka stercza. Dr **Zbigniew Kaletka** (Zabrze) zapoznał słuchaczy ze wskazaniami, sposobem wykonania i rodzajami biopsji tego narządu, a dr **Tomasz Szydelko** (Wrocław) przypomniał o roli, jaką w diagnostyce i monitorowaniu leczenia raka stercza odgrywa oznaczenie PSA. Z kolei dr hab. **Andrzej Paradysz** (Zabrze) omówił szczegółowo kwestię chirurgicznego leczenia raka gruczołu krokowego, uwzględniając wskazania, sposoby, sam przebieg zabiegu i powikłania pooperacyjne, a także jeszcze raz przypominając, że w stadium zaawansowania ograniczonym do narządu jest to najskuteczniejsza forma terapii. Dr **Zofia Krauze-Balwińska** (Zabrze) przedstawiła sposób prowadzenia hormonoterapii u chorych na raka stercza. Na zakończenie sesji dr hab. **Romuald Zdrojowy** (Wrocław) przedstawił trudny

problem leczenia hormonoopornego raka stercza, koncentrując się na sposobach postępowania w takich przypadkach.

Drugi dzień obrad zebrani w Szczyrku urolodzy rozpoczęli od gorącej debaty, będącej kontynuacją tematów poruszanych dnia poprzedniego. Dyskusję poprowadził dr hab. **Andrzej Paradysz** (Zabrze), a uczestniczyli w niej: prof. **Krzysztof Bar** (Lublin), prof. **Mieczysław Fryczkowski** (Zabrze), prof. **Jerzy Lorenz** (Wrocław), prof. **Eugeniusz Miękoś** (Łódź), dr hab. **Romuald Zdrojowy** (Wrocław), dr **Janusz Dembowski** (Wrocław) i dr **Zofia Krauze-Balwińska** (Zabrze). Dyskusja koncentrowała się zwłaszcza wokół zagadnień prostatektomii radykalnej oraz neo-adjuwantowej i adjuwantowej hormonoterapii. Uczestnicy debaty doszli do wniosku, że leczenie hormonalne raka gruczołu krokowego przed planowanym radykalnym leczeniem chirurgicznym jest nie tylko bezcelowe, ale i szkodliwe. **Urologia rekonstrukcyjna i zakażenia** – to temat kolejnej sesji w programie Konferencji. Swoimi doświadczeniami w chirurgicznym i laparoskopowym leczeniu wodonercza podzielili się z zebranymi: dr **Tomasz Szydelko** (Wrocław), dr hab. **Andrzej Paradysz** (Zabrze) i dr **Artur Kuligowski** (Sosnowiec). Zagadnienia z zakresu endourologii przedstawili: prof. **Krzysztof Bar** (Lublin) i dr **Cezary Zydek** (Łódź), a dr **Mariola Kunicka** (Bytom) omówiła zastosowanie autoszczepionek w zakażeniach urologicznych.

Dominującym tematem drugiej tego dnia sesji referatowej była **uroonkologia**. Swoje prace zaprezentowali: dr **Maciej Kupajski** (Sosnowiec), dr **Wojciech Pawłowski** (Sosnowiec), dr **Paweł Kowal** (Wrocław), dr **Anna Kołodziej** (Wrocław) i dr **Marek Urban** (Lublin).

Zarówno sesje piątkowa, jak i sobotnia zakończyły się wykładami wygłoszonymi przez gospodarzy Konferencji. Wykład na temat możliwości zastosowania finasterydu w świetle najnowszych badań zaprezentował prof. **Mieczysław Fryczkowski**. Natomiast

dr hab. **Andrzej Paradysz** przedstawił wytyczne Amerykańskiego Towarzystwa Urologicznego, dotyczące leczenia łagodnego rozrostu stercza.

Równoległe z obradami lekarzy odbywały się **sesje pielęgniarskie**, na których dominowała tematyka z pogranicza urologii i ginekologii. Przewodniczyli im: dr hab. **Violetta Skrzypulec** (Katowice), prof. **Mieczysław Fryczkowski** (Zabrze), prof. **Jerzy Lorenz** (Wrocław), dr **Anna Kołodziej** (Wrocław) i dr **Jacek Huk** (Zabrze). Dr hab. **Violetta Skrzypulec** (Katowice) wraz ze swoimi współpracownikami przejrzyście i wyczerpująco omówiła problematykę urologiczną w aspekcie szeroko rozumianych problemów zdrowotnych kobiet. Sesja ta zgromadziła ponad 200-osobowe audytorium.

Celem organizatorów „Urosilesiana” było połączenie działalności na polu naukowym z promocją zdrowego stylu życia. Dlatego po zakończeniu obrad w pięknym i znakomicie wyposażonym Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku odbyła się spartakiada sportowa. Na pływalni na dystansie 50 m stylem klasycznym triumfowali: dr hab. **Violetta Skrzypulec** (Katowice) i dr **Jan Wilczek** (Bytom). W rozgrywkach drużyn w piłce siatkowej zwyciężyła ekipa Oddziału Urologii Szpitala Wojewódzkiego w Opolu, po zaciętym meczu finałowym z drużyną Oddziału Urologii Szpitala Rejonowego z Nysy. W najbardziej prestiżowej konkurencji zawodów – przeciąganiu liny – siłacze z Dolnego Śląska pokonali zawodników Górnego Śląska.

Ukoronowaniem dnia i całej Konferencji było uroczyste wręczenie przez prof. **Mieczysława Fryczkowskiego** i prof. **Jerzego Lorenza** pucharów i dyplomów zwycięzcom konkurencji sportowych.

Prof. **Mieczysław Fryczkowski** w krótkim wystąpieniu podziękował wszystkim Gościom za przybycie oraz zaprosił na następne spotkanie z cyklu „Urosilesiana”, które w przyszłym roku zorganizują koledzy z Oddziału Dolnośląskiego Towarzystwa Urologicznego i Pielęgniarek Urologicznych.

Lek. med. Marcin Życzkowski

Prof. dr hab. n. med.

Mieczysław Fryczkowski

Katedra i Klinika Urologii w Zabrzu ŚAM

SESJA NAUKOWA W SIEDZIBIE BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ

27 października 2003 roku w siedzibie Biblioteki Głównej Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach odbyła się sesja naukowa poświęcona dziejom medycyny i farmacji na Górnym Śląsku w aspekcie dokumentacji i metodologii badań. Organizatorem spotkania była Biblioteka Główna ŚAM, w której przed 15 laty rozpoczęło działalność Centrum Dokumentacji Dziejów Medycyny i Farmacji Górnego Śląska, współorganizatorami – naukowcy z Uniwersytetu Opolskiego, PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu, Archiwum Państwowego w Opolu oraz Uniwersytetu Śląskiego.

Sesja składała się z dwóch części, z których pierwsza (moderator: prof. Stanisław Senft) dotyczyła prezentacji źródeł do dziejów medycyny i farmacji na Górnym Śląsku.

Wystąpienia miały różnorodny charakter: prof. **Michał Lis** (PIN – Instytut Śląski w Opolu) wygłosił wprowadzający w tematykę obrad referat dotyczący znaczenia zasięgu chronologicznego i terytorialnego dla badań nad historią Górnego Śląska. Prof. **Wiesław Lesiuk** (PIN – Instytut Śląski w Opolu) zrelacjonował stan prac zmierzających do wypracowania jednolitej, obiektywnej syntezy dziejów Górnego Śląska, jakiej podjął się zespół, w skład którego weszli naukowcy z Polski, Czech i Niemiec. Przedstawił założenia przedsięwzięcia, omówił ustalenia chronologiczne, zasadę równoważności trzech języków, zawartość suplementu źródłowego oraz kształt edytorski planowanego dzieła.

Kilku badaczy omówiło bogate i różnorodne źródła archiwalne do dziejów medycyny i farmacji na Górnym Śląsku, podając ich lokalizację, charakteryzując stan, zawartość i przydatność dla analiz historycznych oraz stopień dotychczasowego wykorzystania, takie jak: dokumenty kościelne, archiwalia zakonów szpitalnych (ks. prof. **Kazimierz Dola**, Uniwersytet Opolski), kroniki, księgi metrykalne i źródła dyplomatyczne (prof. **Idzi Panic**, Uniwersytet Śląski), zespoły archiwalne niemieckiej administracji państwowej na Górnym Śląsku

(prof. **Włodzimierz Kaczorowski**, PIN – Instytut Śląski w Opolu w imieniu współautorów: mgra **Jana Kornka** z Archiwum Państwowego w Opolu i dra n. hum. **Jerzego Mariana Dyrda** ze Śląskiej Akademii Medycznej), dokumentacja żydowskich gmin wyznaniowych (dr n. hum. **Janusz Spyra**, Muzeum Ziemi Cieszyńskiej oraz mgr **Maciej Borkowski**, PIN – Instytut Śląski w Opolu), taśma filmowa (dr n. hum. **Marek Cieśliński**, Instytucja Filmowa „Silesia-Film” w Katowicach).

Zaprezentowano też doniesienia na temat nieznanych faktów z życia Piotra Gaszowca – profesora medycyny pochodzącego ze Śląska (dr **Jerzy Sperka**, Uniwersytet Śląski), wyniki kwerendy przeprowadzonej w księgach metrykalnych zabrzańskiej parafii (mgr **Monika Kurdziel**), możliwości wykorzystania taśmy filmowej w pracy badawczej historyka medycyny (dr n. hum. **Marek Cieśliński**) oraz dwugłos w sprawie roli i pozycji lekarzy żydowskich w okolicach Cieszyna (dr n. hum. **Janusz Spyra**) i Opola (mgr **Maciej Borkowski**).

Druga część sesji poświęcona była aspektom warsztatowym w pracy historyka medycyny.

Prof. **Maria W. Wanatowicz** (Uniwersytet Śląski) zrelacjonowała stan wiedzy na temat ubezpieczeń brackich na historycznym obszarze Górnego Śląska, a dr n. hum. **Halina Kulik** (ŚAM) przedstawiła dotychczasowy stan badań nad pielęgniarstwem i położnictwem na Górnym Śląsku oraz sformułowała tematy badawcze, które czekają na opracowanie. Specyfika badań historyka aptekarstwa i farmacji była tematem rozważań prezentowanych przez prof. **Dionizego Moskę** (ŚAM). Wystąpienie prof. **Włodzimierza Kaczorowskiego** było metodologicznym określeniem warsztatu pracy historyka medycyny i farmacji. Zamiarem autora było takie połączenie doświadczenia zawodowego lekarzy i farmaceutów z wypracowanym już warsztatem historyków, aby prace historyczno-medyczne prezentowały wysoki po-

ziom profesjonalizmu. Prof. **Dan Gawrecki** (Uniwersytet Śląski w Opawie) opisał stosunkowo mało znane dzieje medycyny i farmacji na Śląsku Opawskim, szczególną uwagę zwracając na obfitość i wielojęzyczność źródeł. Prof. **Idzi Panic** scharakteryzował specyfikę Śląska Cieszyńskiego jako obszaru pogranicza, zwracając uwagę na odmienne procesy cywilizacyjne i kulturowe zachodzące na tym obszarze. Dr n. hum. **Jerzy Marian Dyrda** przedstawił motywy utworzenia i dotychczasową działalność Centrum Dokumentacji Dziejów Medycyny i Farmacji Górnego Śląska, które piętnaście lat temu powstało przy Bibliotece Głównej ŚAM. Podsumował dotychczasową działalność dokumentacyjną, badawczą i edytorską oraz przedstawił plany na najbliższą przyszłość.

Organizatorzy sesji mają nadzieję, że zwrócenie uwagi na aspekt dokumentacji i metodologii badań oraz sformułowanie tematów czekających na omówienie pozwoli młodym badaczom – lekarzom, pielęgniarcom, farmaceutom i historykom – świadomie określić tematykę przyszłych prac nad dziejami medycyny i farmacji na Górnym Śląsku.

J.M.

* * *

Niespełna tydzień po poniedziałkowej sesji naukowej dotarła do nas wiadomość o nagłej śmierci jednego z jej uczestników – prof. dr. hab. **Wiesława Lesiuka**, moderatora części warsztatowej sesji i autora przedstawionego w trakcie obrad referatu nt.: *Idea polsko-niemiecko-czeskiej interdyscyplinarnej syntezy historii Górnego Śląska za lata 1740–2000 i uwarunkowania jej realizacji*.

Profesor **Lesiuk** należał do grona bliskich doradców i współpracowników zespołu Biblioteki Głównej ŚAM zajmującego się zagadnieniami historii medycyny i farmacji. Szczególnie wiele zawdzięczamy Mu jako recenzentowi dotychczasowych pięciu tomów „Słownika medycyny i farmacji Górnego Śląska”. (Red.)

Profesor Wiesław Lesiuk był profesorem politologii i historii Państwowego Instytutu Naukowego Instytutu Śląskiego (a do roku 2001 dyrektorem) oraz kierownikiem Katedry Systemów Władzy Lokalnej w Instytucie Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego. Współpracował z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Opolu oraz z Uniwersytetem Śląskim w Opolu. Za zasługi w rozwijaniu współpracy naukowej między Czechami i Polską został nagrodzony złotym medalem i doktoratem honorowym tego uniwersytetu. Wypromował wielu magistrów i doktorów w Polsce, Niemczech i Czechach. Był honorowym obywatelem miasta Opola.

Pochodził z Borysławia, z dawnego województwa lwowskiego. W Opolu mieszkał od 1945 roku. Po ukończeniu studiów historycznych na Uniwersytecie Wrocławskim rozpoczął ponadtrzydziestoletnią pracę w Instytucie Śląskim, awansując od asystenta do profesora i dyrektora instytutu. Jako dyrektor wdrożył ambitny – i nadal nie dokończony – projekt stworzenia trójstronnej syntezy historii Górnego Śląska od początków panowania pruskiego do współczesności, którą opolscy naukowcy piszą w kooperacji z niemieckim Instytutem Herdera w Marburgu i czeskim Uniwersytetem Śląskim w Opolu.

Ma w dorobku ponad 500 publikacji naukowych, w tym kilkanaście autorских i współautorских książek.

Jego pasją obok politologii i historii były odznaki i odznaczenia wojskowe. Zgromadził ich kolekcję liczącą kilka tysięcy eksponatów. Był postacią niezwykle barwną. Wszyscy wiedzieli, że w swoim domu w podopolskim Suchym Borze (zawsze dojeżdżał do pracy pociągiem) lubił po pracy pomajsterkować. Znany był też z tego, że nie znosił komputerów, a nawet maszyn do pisania i jako zaprzysięgły konserwatysta „pisał i myślał” piórem.

Zmarł 1 listopada 2003, 11 grudnia skończyłby 60 lat. Pogrzb odbył się 7 listopada w Suchym Borze.

Informację biograficzną o prof. Wiesławie Lesiuku przytaczamy za „Nową Trybuną Opolską” z 3.11.2003 nr 256 i „Dziennikiem Zachodnim” z 4.11.2003, nr 257.

PRO MEMORIA

ODSZEDŁ NA ZAWSZE DOCENT FRANCISZEK KUMASZKA

Istnieje grupa ludzi, która pozostawia po sobie znaczący ślad na ziemi. Do tej grupy należy zaliczyć ś.p. Docenta Franciszka Kumaszkę. Trzy ślady pozostawione przez Niego w Śląskiej Akademii Medycznej utrwały się w pamięci wielu z nas.

Po pierwsze, z Jego udziałem, a także na Jego oczach, zmieniała się rola i znaczenie nauk fizycznych w medycynie. Docent Kumaszka od początku istnienia Akademii, a więc od 1948 roku, pracował początkowo w Katedrze Fizyki Lekarskiej i brał udział w jej przekształcaniu w Katedrę Fizyki Medycznej. Przy Jego udziale i pod Jego kierownictwem Katedra ta przekształciła się w nowoczesną Katedrę Biofizyki. Pod Jego kierownictwem także w latach 1972–1982 wprowadzone zostały do Katedry, zgodnie z rozwojem aktualnej wiedzy, kierunki badawcze i dydaktyczne. Należał więc do tej grupy osób, które zawsze kreatywnie podchodziły do życia.

Drugi Jego istotny ślad pozostał wśród Jego współpracowników. Był zarówno otwartym Szefem jak i Kolegą, który sam rozwijając się naukowo umożliwiał innym rozwój w kierowanej przez Niego Katedrze. Doznałem tego osobiście, ponieważ miałem zaszczyt należeć do wychowanków ś.p. Docenta Kumaszki.

W swoich badaniach naukowych zajmował się balneologią, elektrostymulacją pęcherza moczowego u osób porażonych oraz wpływem stanu słuchu studentów I i II roku na ich przydatność do wykonywania zawodu. W kierowanej przez siebie Katedrze stworzył dwie unikalne pracownie naukowe: bioelektryczną – którą ukierunkował na wpływ oddziaływania pól elektrycznych wysokich napięć na organizmy żywe, oraz mechaniczną – którą ukierunkował na badanie wpływu drgań mechanicznych na organizm człowieka. Ściśle też współpracował z przemysłem oceniając zwłaszcza miejsca pracy pod kątem ich szkodliwości fizycznych dla człowieka.

Myślę jednak, że najbardziej doc. Kumaszka pozostał w pamięci studentów jako ten, który dzielił studentów na „chłopców” i „niechłopców”, a także Ten, który do każdej studentki mówił

„Agnieszka” a do każdego studenta „Ignacy”. Miał dla studentów wiele zrozumienia i dobroci. Studenci wiedzieli o Jego złotym sercu i czasem z niego korzystali, a często wykorzystywali. Wszyscy jednak bardzo Go lubili.

Należał do tych osobowości, które tworzyły i utworzyły Śląską Akademię Medyczną.

Prorektor ds. Nauki

Śląskiej Akademii Medycznej

Prof. dr hab. n. med. Aleksander Sieroń
(wspomnienie ukazało się w „Pro Medico” nr 96, lipiec–sierpień 2003, przedruk za zgodą Redakcji i Autora).

Franciszek KUMASZKA (1912–2003)

Biofizyk, docent kontraktowy ŚAM.

Urodził się 17 września 1912 roku w Podzameczku, w województwie tarnopolskim, w rodzinie Józefa, robotnika kolejowego, i Julii z d. Berbec. Szkołę powszechną i średnią ukończył w Buczaczu w 1935 roku. Od września 1935 roku do października 1936 roku odbywał służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy w Stanisławowie. W październiku 1936 roku rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Lwowskiego, przerwane we wrześniu 1939 roku z powodu mobilizacji. W czasie okupacji kontynuował studia, lecz przerwał je ponownie w 1941 roku, po zajęciu Lwowa przez Niemców. W latach 1941–1944 pracował fizycznie, później w kolejowym biurze rachunkowym. Po ponownym wkroczeniu Armii Czerwonej

ciąg dalszy na str. 40–43

PRO MEMORIA

nej do Lwowa w 1944 roku po raz trzeci podjął studia na Uniwersytecie Lwowskim, których i tym razem nie ukończył ze względu na przesiedlenie w 1945 roku do Gliwic. W październiku 1945 roku otrzymał pracę na Politechnice Śląskiej w Gliwicach. W 1948 roku, nie przerywając pracy, zapisał się na studia na Uniwersytecie Poznańskim, zakończone 27 czerwca 1949 roku dyplomem magistra filozofii w zakresie matematyki. W 1948 roku podjął dodatkową pracę jako młodszy asystent w Katedrze Fizyki ŚAM w Rokitnicy. Dn. 2 grudnia 1964 roku w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach na podstawie dysertacji *Próba analitycznego wyrażenia zależności kontrakcji objętościowej mieszanin cieczy od stężenia* uzyskał stopień doktora nauk matematyczno-fizycznych. Od 1956 roku pracował w pełnym wymiarze godzin w ŚAM na stanowisku adiunkta. Dn. 1 listopada 1971 roku mianowany został kierownikiem Samodzielnej Pracowni Matematyki w Instytucie Chemii i Fizyki ŚAM. Dn. 10 listopada 1972 roku otrzymał nominację na docenta kontraktowego ŚAM. W tym samym roku został powołany przez rektora ŚAM na stanowisko kierownika Katedry i Zakładu Biofizyki ŚAM, na którym pracował do przejścia na emeryturę. Działalność naukowo-badawcza Franciszka Kumaszkę koncentrowała się na szkodliwym wpływie hałasu i wibracji na organizm ludzki. Współpracował w tym zakresie z Kliniką Chorób Zawodowych i Toksykologii Klinicznej ŚAM oraz z Zakładami Mechanicznymi w Łabędach i Centralnym Laboratorium Analitycznym w Szczawnie Zdroju. Wynikiem tej współpracy było 8 publikacji dotyczących pylic i balneologii. W kręgu Jego zainteresowań naukowych znajdowały się także badania nad zastosowaniem promieniowania radioaktywnego w diagnozowaniu pewnych schorzeń, a także w wydzielaniu sodu, potasu i wapnia w pocie termicznym, w zakresie których współpracował z III Kliniką Chorób Wewnętrznych ŚAM. Badał też wpływ pól elektrycznych wysokich natężeń na organizmy żywe. Wyniki przeprowadzonych badań przekazywał – w postaci nie publikowanych opracowań naukowych – zakładom pracy, w których

wykonywał badania, te zaś przygotowywały odpowiednie zarządzenia i dokonywały zmian organizacyjnych, zabezpieczających robotników przed szkodliwymi wpływami środowisk pracy. Brał aktywny udział w życiu towarzystw naukowych: gliwickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego, Śląskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Biofizycznego oraz Śląskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Akustycznego. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Żonaty od 1945 roku z Jadwigą Johann. Na emeryturę przeszedł 1 października 1982 roku. Zmarł 2 lipca 2003 roku.

Oprac. na podstawie biogramu F. Kumaszkę autorstwa A. Puzia zamieszczonego w I tomie *Słownika medycyny i farmacji Górnego Śląska* (Katowice: ŚAM 1993).

* * *

Teresa CYGANEK (1953–2003)

20 lipca, po długiej i ciężkiej chorobie, zmarła Teresa Cyganek – wieloletni pracownik Działu Opracowania Zbiorów Biblioteki Głównej. Ta kolejna przedwczesna śmierć boleśnie zaskoczyła nas wszystkich i głęboko dotknęła.

Urodzona 1 września 1953 roku w Katowicach, po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w 1971 roku podjęła pracę w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego, a następnie – od 1977 roku – zatrudniona była w Bibliotece Głównej Śląskiej Akademii Medycznej, z którą związana była do chwili śmierci.

W 1981 roku ukończyła, podjęte w ramach uzupełnienia wykształcenia

zawodowego, 2-letnie Studium Bibliotekarskie w Bytomiu.

Praca, jaką wykonywała należała do najbardziej żmudnych, niewdzięcznych i zazwyczaj niedocenianych obowiązków bibliotecznych – a jednak przez ponad 30 lat wywiązywała się z nich z niezwykłym już dziś głębokim poczuciem obowiązku, sumiennością i dyscypliną.

Spokojna, małomówna i powściągliwa należała Teresa do tych ludzi, którzy – zawsze bardzo zamknięci w sobie – do końca samotnie dźwigają ciężar swoich problemów, trosk i cierpienia, niewiele więc wiedzieliśmy o Jej poważnej chorobie, którą – wydawało się – zdołała przed laty pokonać.

Serdeczna i koleżeńska, a nade wszystko niezwykle skromna należała też do tych koleżanek i pracowników, których profesjonalizm, życzliwość i lojalność dostrzegamy i doceniamy często zbyt późno, a których przedwczesna śmierć skłaniać powinna do refleksji, że nieprzewidziany jest najczęściej czas, jaki nam pozostał na okazanie drugiemu człowiekowi, współpracownikowi, przyjacielowi czy bliskiemu oczekiwanych nieraz od nas uznania, pomocy, zrozumienia, życzliwości i ciepła, a czasami zaledwie tylko uśmiechu w codziennych kontaktach.

Pożegnana przez bardzo licznie uczestniczących w uroczystościach pogrzebowych, pogrążonych w głębokim żalu bliskich, przyjaciół i współpracowników, spoczęła na Cmentarzu Komunalnym przy ulicy Panewnickiej w Katowicach.

Ewa Pawłowska

* * *

Waldemar BOGUSZ (1929–2003)

Lekarz laryngolog, docent ŚAM.

Urodził się 1 stycznia 1929 roku w Piotrkowie Trybunalskim w rodzinie Władysława i Leokadii z d. Rudnickiej. Szkołę powszechną ukończył w 1943 roku w Jaktorowie k. Warszawy. Następnie kontynuował naukę na tajnych kompletach. Po wojnie w 1947 roku zdał maturę w Liceum Humanistycznym w Zawierciu i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Gdańsku. Dyplom lekarza otrzymał w 1952 roku. W czasie studiów pracował przez półtora

PRO MEMORIA

roku jako wolontariusz w III Klinice Chirurgii w Gdańsku pod kierunkiem prof.

Zdzisław Kieturakisa, a następnie przez 6 miesięcy w Klinice Otolaryngologicznej prof. **Jarosława Iwankiewicza**. W listopadzie 1952 roku przeniósł się do Katowic, gdzie podjął pracę na Oddziale Laryngologii Szpitala Miejskiego nr 4 pod kierunkiem dra **Edwarda Wittmanna**, a następnie dra **Wacława Piaśnickiego**. W latach 1959–1960 prowadził oddział samodzielnie. W latach 1960–1963 pracował pod kierunkiem doc. **Wacława Kuśnierczyka**, pełniąc obowiązki zastępcy ordynatora. Po rozwiązaniu oddziału z końcem 1963 roku objął kierownictwo Oddziału Laryngologii Dziecięcej Szpitala Miejskiego nr 3 w Katowicach, w którego zorganizowanie włożył dużo wysiłku. Funkcję ordynatora tego oddziału pełnił do 1974 roku. Był specjalistą I (1954) oraz II stopnia (1956) z laryngologii, a także II stopnia z laryngologii dziecięcej. W 1966 roku na podstawie dysertacji *Zmiany w górnych drogach oddechowych i w uszach u dmuchaczy szkła*, otrzymał stopień doktora nauk medycznych (promotor doc. **Wacław Kuśnierczyk**). W 1973 roku przedstawił rozprawę habilitacyjną *Wpływ promieni rentgenowskich na modelowanie elektrokochleogramu u świnek morskich* i otrzymał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych w zakresie otolaryngologii. Wykształcił wielu specjalistów I i II stopnia. Był członkiem krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych i zespołów problemowych. Autor (lub współautor) ponad dwudziestu artykułów opublikowanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Wielokrotnie brał

udział w szkoleniach z zakresu laryngologii w kraju i za granicą. W 1968 roku był stypendystą Ministerstwa Zdrowia i przebywał w Klinice Otolaryngologicznej w Erfurcie i Dreźnie, a w 1970 roku przez miesiąc w Klinice Laryngologicznej w Zurychu prowadzonej przez prof. **Fischa**, gdzie miał możliwość zaznajomienia się z metodą badań elektrofizjologicznych na zwierzętach. Poszerzał swoją wiedzę także w klinikach w Mediolanie, Erlangen i Nowym Jorku. Dn. 1 września 1974 roku został powołany na stanowisko docenta w ŚAM, jednocześnie powierzono Mu funkcję dyrektora Instytutu Chorób Układu Nerwowego i Narządów Zmysłów ŚAM i kierownika Kliniki Laryngologii Wieku Rozwojowego (funkcję dyrektora Instytutu pełnił do listopada 1981 roku, a kierownika Kliniki do 31 sierpnia 1978). W sierpniu 1978 roku powołany został przez rektora ŚAM na stanowisko kierownika Kliniki Laryngologii Przemysłowej. Funkcję tę sprawował do lutego 1981 roku. Od grudnia 1978 roku był pełnomocnikiem rektora ds. współpracy z Górnictwem Zespołem Opieki Zdrowotnej i ds. budowy Szpitala Górniczego w Katowicach Ochojcu. We wrześniu 1981 roku przeszedł do pracy w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Katowicach. W 1983 roku został ordynatorem Oddziału Laryngologicznego Szpitala Miejskiego nr 4 w Katowicach Janowie, który zorganizował, rozbudował i unowocześnił. Był członkiem Okręgowej Komisji Kontroli Zawodowej przy Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach oraz wielokrotnie członkiem komisji ds. obsady stanowisk ordynatorskich. Przez wiele lat pełnił funkcję specjalisty wojewódzkiego ds. laryngologii. Odznaczony m.in.: Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia”. Od 1952 roku żonaty z Marią z d. Kukułka (lekarz neurolog), ojciec Justyna (lekarz) i Marcina. Zmarł 24 lipca 2003 roku. Pochowany na cmentarzu parafialnym w Zawierciu.

Oprac. na podstawie biogramu W. Bogusza autorstwa Marii Sitek zamieszczonego w II tomie *Słownika medycyny i farmacji Górnośląska* (Katowice: ŚAM 1995).

Danuta KUCFIR (1928–2003)

Lekarz dentysta, adiunkt ŚAM.

Urodziła się 27 kwietnia 1928 roku w Skarżysku-Kamiennym, w województwie kieleckim, w rodzinie Hieronima i Reginy z d. Janickiej. W czasie II wojny światowej zginął jej ojciec; z matką i bratem zamieszkała w Koprusach w powiecie koneckim. Szkołę powszechną ukończyła w 1942 roku w Stąporkowie. Na kompletach tajnego nauczania zaliczyła trzy klasy gimnazjum. Po wojnie kontynuowała naukę w gimnazjum ogólnokształcącym w Skarżysku-Kamiennym. W 1948 roku otrzymała świadectwo dojrzałości i rozpoczęła studia na Wydziale Lekarskim – Oddziale Stomatologicznym Uniwersytetu Łódzkiego; dyplom lekarza dentysty uzyskała 16 lutego 1953 roku i rozpoczęła pracę w Katedrze i Klinice Chirurgii Szcękowo-Twarzowej ŚAM w Zabrze; następnie pracowała w II Katedrze i Klinice Chirurgii Szcękowo-Twarzowej w Katowicach kolejno na stanowiskach asystenta, starszego asystenta oraz adiunkta. Zainteresowania naukowe Danuty Kucfir skupiały się wokół traumatologii szczęk. W 1962 roku wprowadziła klamrę sprężynującą (kompensacyjną) do leczenia złamań żuchwy. Stopień doktora medycyny uzyskała w ŚAM 12 grudnia 1962 roku na podstawie dysertacji *Zastosowanie klamry metalowej sprężynującej w leczeniu złamań żuchwy*, wykonanej pod kierunkiem prof. **Mieczysława Jankowskiego**. W 1974 roku zdała egzamin specjalizacyjny z zakresu chirurgii szczękowej. Prowadziła wykłady na kursach organizowanych

PRO MEMORIA

przez CMKP oraz WODKM. Wygłaszała referaty i sprawozdania z badań na krajowych oraz międzynarodowych zjazdach stomatologów. Brała też czynny udział w organizacji zjazdów Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Katowicach (1963, 1971, 1977). W 1971 roku wzięła udział w międzynarodowym szkoleniu w Pradze w zakresie plastyki tkanki miękkiej i kostnej twarzoczaszki. Laureatka nagrody naukowej rektora ŚAM (1963) oraz kilku nagród dydaktycznych (1981, 1983, 1985). Odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP. Oprócz pracy w ŚAM była zatrudniona m.in. w Wojewódzkiej Poradni Stomatologicznej. Na emeryturę przeszła 1 października 1988 roku. Zmarła 2 października 2003 roku. Pochowana w Katowicach na cmentarzu przy ulicy Francuskiej.

Oprac. na podstawie biogramu D. Kucfir autorstwa B. Wieruckiej zamieszczonego w II tomie *Słownika medycyny i farmacji Górnośląska* (Katowice: ŚAM 1995).

* * *

Kazimierz KAMIŃSKI (1949–2003)

Lekarz, ginekolog, profesor nauk medycznych, przewodniczący Oddziału Śląskiego Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego.

Urodził się 17 stycznia 1949 roku w Katowicach, w rodzinie rzemieślniczej, syn Tomasza i Anny z d. Lask. W 1966 roku podjął studia na Wydziale Lekarskim ŚAM. Tytuł i dyplom lekarza uzyskał w 1972 roku.

Od początku swojej pracy zawodowej związany był z ŚAM, jako student (od 1971 r.) pracował na stanowisku asystenta naukowo-technicznego w Kate-

drze i Zakładzie Biochemii, następnie awansował na stanowisko asystenta (1973), starszego asystenta (1975) i adiunkta (1977). W 1976 roku otrzymał na Wydziale Lekarskim ŚAM stopień doktora nauk medycznych na podstawie dysertacji *Aktywność monoaminooksydazy (MAO) w surowicy i homogenatach tkankowych oraz występowanie różnych form izodynamicznych tego enzymu w nowotworach jajnika u kobiet*, napisanej pod kierunkiem docenta **Józefa Stanoska**. Był specjalistą I (1977) oraz II stopnia (1980) z zakresu położnictwa i ginekologii. Staże naukowe odbył w Seminarium Bat Sheva (Izrael – 1982) oraz w Iikei Uniwersytet w Tokio (1986). Stopień doktora habilitowanego nauk medycznych otrzymał w 1988 roku na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy *Wartość klinicznych badań poliamin (putrescyny, spermidyny i sperminy) w surowicy krwi kobiet podczas leczenia niektórych schorzeń nowotworowych narządu rodno* (recenzenci: prof. prof. Rudolf Klimek, Czesław Maśliński, Tadeusz Wilczok). Tytuł naukowy profesora nauk medycznych otrzymał w 1993 roku. W 1988 roku został przeniesiony do Katedry i Kliniki Położnictwa i Rozrodczości w Zabrze. Od 1989 roku docent i zastępca kierownika kliniki, a od 1998 – kierownik Katedry i Kliniki Patologii Ciąży i Rozrodczości (przemianowanej na Katedrę i Klinikę Perinatologii i Ginekologii). Stanowisko profesora nadzwyczajnego ŚAM uzyskał w 1993 roku, a stanowisko profesora zwyczajnego – w 2001 roku. W pracy naukowo-badawczej zajmował się: przemianami aminoacetonu (AA) i metyloglioksalu (MG), badaniami enzymatycznymi płynu owodniowego i surowicy krwi kobiet ciężarnych w różnych przypadkach ciąży prawidłowej i ciąży wysokiego ryzyka oraz badaniami nad przydatnością niektórych wskaźników biochemicznych (poliamin i enzymów biorących udział w ich metabolizmie) dla oceny przebiegu i leczenia procesów nowotworowych narządu rodno u kobiet, problemami dotyczącymi: zachowania się antygenu Ca 125 jako markera nowotworowego w raku jajnika; funkcji dysmutazy podtlenkowej – jako zasadniczego elementu układów

antyoksydacyjnych w ciąży; funkcji fibronektyny płodowej jako wskaźnika zagrażającego przedwczesnemu porodowi. Brał udział w pracach oceniających przebieg ciąży, porodu i stan noworodków kobiet po leczeniu Parloderem oraz opracował wyniki stosowania estrogennej terapii zastępczej u kobiet w okresie menopauzy i zespole po-kastracyjnym. Uczestniczył w wielu zjazdach i kongresach naukowych, m.in.: przewodniczył Sesji XXV Jubileuszowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Ginekologów (Warszawa 1994); był przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego VII Konferencji „Biogenic Amines and related biologically active compounds” (Ustroń 1996); Sympozjum „Zastosowanie analogów GnRH w ginekologii” (Katowice 1997); Światowym Kongresie FIGO (Kopenhaga 1997); prowadził obrady podsumowujące sesję plakatową podczas jubileuszowego Kongresu Ginekologii Praktycznej (Poznań 1997); był współorganizatorem Polsko-Czesko-Słowackiego Sympozjum Videochirurgii (Ustroń 1999). Dorobek naukowy prof. Kamińskiego obejmuje 188 prac opublikowanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, w tym 91 artykułów, współautorstwo 3 książek i 97 doniesień zjazdowych. Prowadził zajęcia ze studentami V i VI roku Wydziału Lekarskiego z zakresu ginekologii i położnictwa. Od 1986 roku opiekun koła STN w Katedrze. Promotor 8 doktoratów, recenzent 14; dwukrotnie oceniał dorobek naukowy na tytuł profesora. Pod jego kierunkiem 4 osoby uzyskały specjalizację z zakresu ginekologii i położnictwa. Prowadził organizowane przez WODKM w Katowicach, wykłady fakultatywne o tematyce nowotworowej, wykłady dla ordynatorów oraz na kursach dla lekarzy specjalizujących się na I i II stopień z zakresu położnictwa i ginekologii. Koordynator badań częstotliwości występowania poronień i porodów przedwczesnych u kobiet zatrudnionych w Zakładach Chemicznych Blachownia Śląska.

W ŚAM członek: Senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry Naukowo-Dydaktycznej, Komisji Dyscyplinarnej Nauczycieli Akademickich oraz Senackiej Komisji Budżetowej (od 2002 r.).

PRO MEMORIA

Członek The North American Menopause Society (od 1999 r.), The World Association of Perinatal Medicine (od 1996 r.), Europejskiego Klubu Histaminy (od 1986 r.), Polskiego Towarzystwa Lekarskiego (od 1973 r.), Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego (od 1973, członek Zarządu Głównego, od 2000 r. przewodniczący Oddziału Śląskiego), Polskiego Towarzystwa Endokrynolo-

gicznego (od 1989 r.). Od 1996 roku członek komitetów naukowych „Ginekologii Polskiej” i „Archives Medicine Perinatal”. Założyciel Stowarzyszenia na rzecz Promocji Zdrowia Kobiet i Noworodków. Otrzymywał zespołowe i indywidualne nagrody Rektora ŚAM za osiągnięcia naukowo-badawcze. Uhonorowany w 1988 roku nagrodą im. prof. Jerzego Szaflarskiego za osiągnięcia

w pracy opiekuna STN. Odznaczony m.in. Srebrnym i Brązowym Krzyżami Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, srebrną odznaką „Zasłużony w rozwoju województwa katowickiego”. Zmarł 3 października 2003 roku, pochowany na cmentarzu przy ulicy Sienkiewicza w Katowicach.

E.K.-B.

KRONIKA

(lipiec-październik 2003)

- * Prof. dr hab. **Ryszard Mrówka**, kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Neurochirurgii i Neurotraumatologii ŚAM w Bytomiu oraz jego zastępca dr **Jerzy Pieniżek** znaleźli się w gronie ogólnopolskiego zespołu, który w czerwcu br. otrzymał nominację do Nagrody Gospodarczej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w kategorii „Wynalazek w dziedzinie produktu lub technologii” (szersza informacja wewnątrz numeru).
- * W dniach 23–25 czerwca na Wydziale Farmaceutycznym ŚAM w Sosnowcu przebywała Komisja Akredytacyjna Uczelni Medycznych.
- * 10 lipca Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu otrzymało nowoczesną karetkę. Pojazd o wartości 120 tysięcy złotych jest darem jednej z firm produkujących wodę mineralną.
- * 17 lipca z inicjatywy rektora ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusza Wilczoka**, w rektoracie ŚAM zebrała się Grupa Inicjatywna Odbudowy Pomnika Richarda Holtzego, żyjącego w latach 1824–1891, katowickiego lekarza i pierwszego przewodniczącego Rady Miejskiej.
- * 18 lipca rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** wziął udział w odbywającym się w budynku Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach Forum ds. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego – Regionalnej Konferencji Inicjującej Intensywne Planowanie. Forum po-

święcone było wypracowaniu zasad, celów i kierunków polityki przestrzennej w regionie śląskim.

- * 18 lipca rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w inauguracyjnym posiedzeniu Śląskiej Rady Europejskiej – gremium mającego reprezentować sprawy naszego województwa po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.
- * 4 sierpnia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w zorganizowanym z inicjatywy wojewody śląskiego **Lechosława Jarzębskiego** w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim spotkaniu ministra zdrowia **Leszka Sikorskiego** z samorządowcami, parlamentarzystami oraz przedstawicielami największych placówek medycznych regionu śląskiego. Podczas spotkania zastanawiano się m.in. nad możliwościami finansowania budowy Akademickiego Centrum Medycznego.
- * 22 sierpnia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** wziął udział w odbywającym się w gmachu Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, spotkaniu Regionalnego Komitetu Sterującego Programu Rozwoju Regionalnego na lata 2001–2003. Podczas spotkania dyskutowano nad propozycją Zarządu Województwa Śląskiego, dotyczącą przesunięcia środków finansowych w Kontrakcie Wojewódzkim na 2003 rok.
- * 31 sierpnia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w odbywającej się w katowickim parku im. Tadeusza Kościuszki ogólnopolskiej inauguracji nowego programu edukacyjnego Fundacji „Porozumienie bez barier”. Piąta prozdrowotna akcja prezydentowej **Jolanty Kwaśniewskiej**

nosi nazwę „Nie łam się! Jest O.K.” i poświęcona jest profilaktyce chorób kręgosłupa. Rektor ŚAM w imieniu kapituły Polsko-Szwajcarskiej Komisji Programu „Matka i Dziecko” wręczył prezydentowej dyplom i statuetkę w dowód uznania dla poprzedniej akcji „Motylkowe szpitale. W kolorze mniej boli”.

- * 6 września Centralny Szpital Kliniczny ŚAM w Katowicach Ligocie zorganizował w parku Zadole festyn „Szpital Przyjazny Pacjentowi”. Akcja miała na celu promocję zdrowia. Lekarze prowadzili bezpłatne badania i udzielali porad. Można było bez wymaganych na co dzień formalności wykonać badanie ciśnienia tętniczego, zmierzyć poziom cukru we krwi, zbadać wydolność oddechową oraz skorzystać z konsultacji dietetyka.
- * Prof. dr hab. **Michał Tendera** zasiadał w Komitecie Naukowym odbywającego się w Trójmieście w dniach 11–13 września 7. Międzynarodowego Kongresu Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Kongres zorganizowano pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej **Aleksandra Kwaśniewskiego** oraz ministra zdrowia **Leszka Sikorskiego**.
- * 12 września prorektor ds. szkolenia podyplomowego, prof. dr hab. **Antoni Dyduch** uczestniczył w posiedzeniu Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych (KRUM), odbywającej się w Akademii Medycznej w Warszawie. Podczas konferencji wypracowano stanowisko w sprawie przekształceń samodzielnych publicznych szpitali klinicznych w spółki prawa

ciąg dalszy na str. 44

handlowego. Dyskutowano również nad nowelizacją rozporządzenia ministra zdrowia w sprawie specjalizacji lekarskich oraz uregulowaniami prawnymi dotyczącymi ratowników medycznych.

- * W dniach 15–18 września na wszystkich wydziałach ŚAM odbywały się konkursy na asystentów i adiunktów.
- * 19 września rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** podczas dorocznego koncertu charytatywnego z cyklu „Spotkanie Ludzi i Firm Sukcesu”, organizowanego w Teatrze Stanisławowskim w Warszawie, odebrał przyznany Śląskiej Akademii Medycznej Tytuł Promocyjny „Lider Promocji Nauki w Polsce”. Uroczystości patronował prof. dr hab. **Longin Pastusiak**, marszałek Senatu RP, oraz prof. dr hab. inż. **Michał Kleiber**, minister nauki i przewodniczący Komitetu Badań Naukowych.
- * W dniach 19–21 września w Centrum Konferencyjnym Akademii Polonijnej w Częstochowie zorganizowano II Ogólnopolską Konferencję Sekcji Kardiologii Dziecięcej Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego pt. „Problemy kardiologiczne u nastolatków”, której patronował rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**. Obrady toczyły się w czterech sesjach, z których trzy dotyczyły nadciśnienia u nastolatków, zaburzeń rytmu serca u nastolatków, wad wrodzonych serca u nastolatków, a czwarta poświęcona była m.in. omdleniom oraz stanowi układu krążenia u dzieci i młodzieży.
- * Prof. dr hab. **Władysław Pierzchała** oraz dr hab. **Grzegorz Opala**, prof. nadzw. ŚAM byli uczestnikami I Światowego Kongresu Częstochowian, który odbył się 20 września w Filharmonii Częstochowskiej. Kongres otworzył prezydent Częstochowy **Tadeusz Wrona**, a po nim przesłanie zaproszonego na Kongres Ojca Świętego Jana Pawła II, Honorowego Obywatela Miasta Częstochowy, odczytał Jego Ekscelencja Metropolita Częstochowski ks. dr **Stanisław Nowak**. Kongres był okazją do przedstawienia dzisiejszego oblicza Częstochowy jako miasta, które w ostatnich latach uległo głębokim przeobrażeniom.

KRONIKA

(lipiec–październik 2003)

- * 23 września rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w kolejnym posiedzeniu Komitetu Programu „Matka i Dziecko”.
- * 1 października w zabrzańskim Domu Muzyki i Tańca Śląska Akademia Medyczna zainaugurowała 56. rok akademicki. Jednym z punktów programu było nadanie rektorowi ŚAM, prof. dr hab. **Tadeuszowi Wilczokowi** tytułu doktora *honoris causa* (szersza informacja wewnątrz numeru).
- * 2 października rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu (szersza informacja wewnątrz numeru).
- * W dniach 8–9 października rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w Poznaniu w posiedzeniu Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych (KRUM) oraz w Centralnej Inauguracji Roku Akademickiego Uczelni Medycznych. W trakcie konferencji dyskutowano m.in. na temat planowanych przekształceń szpitali klinicznych, nowej ustawy o szkolnictwie wyższym, rekrutacji na studia w roku akademickim 2004/2005, współpracy uczelni medycznych z PZWL oraz współdziałania Komisji Akredytacyjnej Uczelni Medycznych z Państwową Komisją Akredytacyjną.
- * 9 października dr hab. inż. **Ewaryst Tkacz**, prof. nadzw. Politechniki Śląskiej oraz mgr **Magdalena Tkacz** z Centrum Informatyki i Informatyzacji ŚAM reprezentowali rektora ŚAM w odbywającym się w Politechnice Warszawskiej inauguracyjnym posiedzeniu Komisji Stałej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) ds. wykorzystania technik informacyjnych w szkołach wyższych.
- * 9 października odbyła się w Katowicach I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. „Zaburzenia stresowe pourazowe – nowe wyzwania”, zorganizowana przez Katedrę i Oddział Kliniczny Psychiatrii w Tarnowskich Gó-

rach, kierowana przez dr. hab. **Robert Hesege**, prof. nadzw. ŚAM.

- * 10 października rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** wziął udział w odbywającym się w Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II w Sosnowcu Klimontowie, Światowym Dniu Zdrowia Psychicznego. Tegoroczna uroczystość poświęcona była zaburzeniom emocjonalnym u dzieci i młodzieży: ich rozpoznawaniem, leczeniem i zapobieganiem im.
- * 14 października rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w odbywającej się w Katedrze Chrystusa Króla w Katowicach, Międzyuczelnianej Inauguracji Roku Akademickiego 2003/2004.
- * 16 października Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii ŚAM w Tychach, kierowana przez prof. dr hab. **Fryderyka Prochaczka**, otrzymała nowoczesny, wielofunkcyjny defibrylator firmy Zoll. Dar wartości blisko 60 tysięcy złotych ufundowała Kompania Piwowarska S.A.
- * W dniach 17–19 października odbyło się w Wiśle V Śląskie Sympozjum Chorób Tkanki Kostnej zorganizowane przez Katedrę i Oddział Kliniczny Ortopedii ŚAM, kierowaną przez prof. dr hab. **Tadeusza Gaździka** oraz Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego. Tematyka Sympozjum dotyczyła m.in.: aktualnych sposobów leczenia farmakologicznego osteoporozy, zastosowania badania densytometrycznego w ortopedii i traumatologii, diagnostyki i leczenia zachowawczego dolegliwości bólowych kręgosłupa oraz zaburzeń wzrostu kostnego.
- * 20 października, w związku ze staraniami ŚAM o udzielenie akredytacji na kierunku pielęgniarstwa, na Wydziale Opieki i Oświaty Zdrowotnej w Katowicach przebywał zespół wizytujący Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego.
- * 21 października rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w uroczystości otwarcia Pracowni Diagnostycznej w Klinice Endokrynologii, kierowanej przez dr hab. **Beatę Kos-Kudłę**. Pracownia została wyposażona m.in. w wysokiej klasy aparat

ultrasonograficzny SONOLINE Sien-na oraz gamma-kamerę, wykorzystujące najnowsze osiągnięcia naukowe w diagnostyce endokrynologicznej. Podczas uroczystości sponsorom, dzięki którym klinika otrzymała nowoczesny sprzęt, przyznano tytuł Przyjaciela Śląskiej Endokrynologii.

* 22 października otwarto po remoncie Katedrę i Oddział Kliniczny Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej ŚAM w Bytomiu, kierowaną przez prof. dr. hab. **Aleksandra Sieronia**. W uroczystości uczestniczył rektor ŚAM, prof. dr. hab. **Tadeusz Wilczok**.

* 23 października prof. dr. hab. **Franciszek Kokot** przewodniczył odchodom jubileuszu 30-lecia istnienia Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia (NFOZ), stowarzyszenia powołanego w celu wsparcia wysiłków państwa w dziedzinie ochrony zdrowia i opieki społecznej, a w szczególności w budowie szpitali, przychodni zdrowia, domów pomocy społecznej oraz wyposażania szkolnych gabinetów lekarskich i stomatologicznych. W ciągu 30-letniej działalności Fundusz wsparł budowę m.in. Śląskiego Centrum Pediatrii w Katowicach, Domu Lekarza w Katowicach, 50 terenowych ośro-

ków zdrowia, 25 przychodni w zakładach pracy, a także ponad 30 domów opieki społecznej. NFOZ ufundował również 300 karet pogotowia oraz tysiące urządzeń dla szpitali i klinik.

* 24 października odbyła się zorganizowana przez Katedrę i Klinikę Pediatrii, Hematologii i Onkologii Dziecięcej ŚAM w Zabrze oraz Oddział Onkologii Dziecięcej Katedry i Kliniki Chirurgii Dziecięcej ŚAM w Katowicach Ligocie, IV Konferencja Śląskiej Szkoły Onkologii Dziecięcej pt. „Problemy psychologiczne dzieci z chorobą nowotworową”. W konferencji uczestniczyło 50 pediatrów i psychologów z województwa śląskiego.

* 27 października w Sali Senatu Śląskiej Akademii Medycznej odbyła się Regionalna Konferencja Rektorów Uczelni Akademickich. Obradujący omówili przygotowanie uczelni śląskich w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, a także zadeklarowali wolę powołania Konsorcjum dla budowy Śląskiej Platformy Zdalnego Nauczania, którego działalność byłaby ukierunkowana na podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa śląskiego oraz rozwój ich zdolności adaptacyj-

nych do zmian społecznych i gospodarczych. Podczas konferencji rektor ŚAM, prof. dr. hab. **Tadeusz Wilczok** wręczył prof. dr. hab. **Michałowi Kli-siowi**, rektorowi Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, pismo gratulacyjne w związku z przyznaniem mu Nagrody im. Karola Miarki.

* 27 października w Bibliotece Głównej ŚAM odbyła się sesja naukowa pt. „Górny Śląsk – dzieje medycyny i farmacji, problemy dokumentacji i metodologii badań”. Zorganizowano ją z okazji 55-lecia ŚAM oraz 15-lecia działalności Centrum Dokumentacji Dziejów Medycyny i Farmacji Górnego Śląska Biblioteki Głównej ŚAM (Szersza informacja wewnątrz numeru).

* 29 października odbyły się obchody jubileuszu 15-lecia działalności I Katedry i Kliniki Kardiochirurgii ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowanej przez prof. dr. hab. **Andrzeja Bochenka**. W uroczystości uczestniczył rektor ŚAM, prof. dr. hab. **Tadeusz Wilczok**.

Paweł Bojko

PRZECZYTALIŚMY ...

(lipiec-październik 2003)

* Na temat przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP) nieuleczalnej choroby układu oddechowego oraz utworzonej niedawno w Katowicach Szkoły Leczenia POChP wypowiadał się prof. dr. hab. Władysław Pierchała, kierownik Katedry i Kliniki Pneumonologii ŚAM w Katowicach Ligocie. (**Nina Grella**, *Nieznany zabójca*, „Dziennik Zachodni” nr 134, 10 czerwca 2003; *Podstępna choroba*, „Trybuna Śląska” nr 134, 10 czerwca 2003; **Nina Grella**, *Najważniejsze nie palić*, „Dziennik Zachodni” nr 142, 20 czerwca 2003; **Edyta Szewerniak-Milewska**, **Mariola Markłowska**, *Jak postępować z POChP*, „Puls Medycyny” nr 13, 9/22 lipca 2003).

* Według prorektora ds. szkolenia podyplomowego, prof. dr. hab. **Antonie-**

go Dyducha, kierownika Katedry i Kliniki Nefrologii, Endokrynologii i Chorób Metabolicznych Wieku Dziecięcego ŚAM w Zabrze, przyłączenie Polski do Unii Europejskiej jest wielką szansą dla pracowników służby zdrowia. Zdaniem profesora, „łatwiej jest żyć i pracować w rodzinie, jaką jest Unia Europejska, niż poza nią. Lekarze i pielęgniarki nie powinni się jej obawiać. Ich wiedza jest doceniana za granicą. Cieszą się tam dobrą opinią i zajmują coraz wyższe stanowiska”. (*Bez obaw do UE?*, „Dziennik Zachodni” nr 141, 18/19 czerwca 2003).

* Prof. dr. hab. **Zbigniew Gonciarz**, kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych ŚAM w Sosnowcu, podzielił się z czytelnikami „Pro Medico” (**Krystyna Faltus**, *Wie-*

działem, że będę lekarzem, nr 95, czerwiec 2003) informacjami dotyczącymi stosowanych obecnie metod leczenia chorób wątroby.

* W opinii wielu lekarzy, jedną z najpilniejszych potrzeb w obliczu ciągle zmieniającego się modelu organizacji służby zdrowia oraz zbliżającego przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, jest łatwy dostęp do aktualnych przepisów prawnych regulujących stosunki lekarz-pacjent, lekarz-placówka medyczna i lekarz-ubezpieczyciel. Możliwość taką daje działający od dwóch lat, największy portal medyczny w języku polskim – Esculap. W serwisie informacyjnym „Polski lekarz w Unii Europejskiej” znajdują się m.in. informacje dotyczące organizacji ochrony zdrowia i warunków pracy dla lekarzy w poszczególnych państwach członkowskich, zasad uznawania dyplomów polskich uczel-

ciąg dalszy na str. 46

PRZECZYTALIŚMY ...

(lipiec–październik 2003)

ni medycznych w krajach Unii Europejskiej, kryteriów ubiegania się o stypendia i granty naukowe oraz oferty pracy na rynku unijnym. (**Mariola Markłowska**, *Leczenie na odległość*, „Dziennik Zachodni” nr 151, 1 lipca 2003).

* Dr hab. **Włodzimierz Kargul**, prof. nadzw. ŚAM, kierownik Kliniki Elektrokardiologii w I Katedrze Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, koordynuje w regionie śląskim Ogólnopolski Program Prewencji Choroby Wieńcowej „PolSCREEN”, zainicjowany przez Komisję Profilaktyki Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Akcja zakłada przeprowadzenie na terenie całego kraju badań kardiologicznych, którym zostanie poddany 1 mln osób powyżej 35. roku życia. Do tej pory udało się przebadать 300 tysięcy osób, w tym blisko 30 tysięcy mieszkańców regionu śląskiego. (**Nina Grella**, *Serce dla serca*, „Dziennik Zachodni” nr 154, 4 lipca 2003).

* W tym roku na wydziały lekarskie w Śląskiej Akademii Medycznej przyjęto o 40 osób mniej niż w latach poprzednich. Jest to wynik decyzji ministra zdrowia **Leszka Sikorskiego**, zmieniającej limity przyjęć na medycynę w akademiach medycznych. (**Monika Krężel**, *W Warszawie nie lubią Śląska*, „Trybuna Śląska” nr 156, 7 lipca 2003; *Notowania*, „Trybuna Śląska” nr 160, 11 lipca 2003; **Judyta Watola**, *Śląska okrojona*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 162, 14 lipca 2003; *Rozczarowanych nie brakuje*, „Trybuna Śląska” nr 169, 22 lipca 2003).

* Adiunkt **Jerzy Wojnar** z Katedry i Kliniki Hematologii i Transplantacji Szpiku ŚAM w Katowicach, kierowanej przez prof. dr. hab. **Jerzego Holowieckiego**, wypowiedział się na temat możliwości, jakie niesie wykorzystywanie krwi pępowinowej. Z uwagi na obecność w niej tzw. komórek macierzystych, znajdujących się w normalnych warunkach tylko w szpiku kostnym, krew pępowinowa jest źródłem „cudownego lekarstwa” wykorzy-

stywanego w transplantologii w przypadkach, w których stosowany jest szpik. (**Agata Pustulka**, *Polisa na życie*, „Trybuna Śląska” nr 163, 15 lipca 2003).

* Red. **Marzena Puchala** przedstawiła na łamach „Dziennika Zachodniego” (nr 171, 24 lipca 2003) sukcesy transplantacyjne kierowanego przez prof. dr. hab. **Marianą Zembalę** Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu. Wprowadzono tu m.in. chirurgiczne leczenie częstoskurczu komorowego, nowy sposób chronienia serca podczas operacji, wykorzystano tętnicę promieniową jako pomost tętniczy, wszczepiono pierwsze polskie pneumatyczne sztuczne serce (1996), wykonano z powodzeniem jednoczesną transplantację serca i płuc (2001) oraz przeprowadzono udany zabieg transplantacji serca i nerki (2002).

* W Katedrze i Oddziale Klinicznym Chirurgii Ogólnej i Koloproktologicznej ŚAM w Sosnowcu, kierowanej przez prof. dr. hab. **Jacka Starzewskiego**, liczbę wznów nowotworowych zanotowano u zaledwie 3 do 4% pacjentów. Było to możliwe dzięki zastosowaniu wielu nowatorskich metod leczniczych, m.in. metody odwrotnego działania, polegającej na napromieniowaniu tkanki rakowej przed jej wycięciem, oraz termoablacji – metody pozwalającej na bezoperacyjne zwalczanie przerzutów raka jelita grubego do wątroby. (**Nina Grella**, *Wygrywają z rakiem*, „Dziennik Zachodni” nr 172, 25 lipca 2003).

* Według badań zespołu prof. dr. hab. **Jana Zejdy**, dziekana Wydziału Zdrowia Publicznego, powodem aż 22% chorób układu oddechowego na terenie aglomeracji katowickiej jest zanieczyszczone powietrze atmosferyczne. Coraz większym problemem społecznym są źródła tzw. niskiej emisji (paleniska domowe i kotłownie). Zawarte w spalinach tlenki węgla, siarki i azotu, groźne związki chloru i metali ciężkich, odpowiadają za tysiące przypadków różnych schorzeń. (**Grażyna Kuźnik**, *Czyste ciepło*,

„Dziennik Zachodni” nr 177, 31 lipca 2003).

* „Mój brat zerwał podeszwy z butów, a ja zostałem kardiologiem”, to tytuł wywiadu przeprowadzonego przez red. **Krystynę Faltus** z prof. dr. hab. **Lechem Polońskim**, dziekanem Wydziału Lekarskiego i Oddziału Stomatologicznego w Zabrzu oraz kierownikiem III Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii ŚAM w Zabrzu, zamieszczonego na łamach „Pro Medico” (nr 96, lipiec–sierpień 2003).

* O wpływie somatropiny na zdrowie i życie ludzkie rozmawiała z prof. dr. hab. **Teresą Gasińską**, kierownikiem Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Chemioterapii Onkologicznej ŚAM w Katowicach, red. **Nina Grella**. (*Nieposłuszny hormon*, „Dziennik Zachodni” nr 178, 1 sierpnia 2003).

* W Katedrze i Klinice Okulistyki ŚAM w Katowicach, kierowanej przez prof. dr. hab. **Ariadnę Gierek-Łapińską**, był leczony **Dali Hyseni** z Kosowa – jedyny świadek serbskiej masakry dokonanej w kwietniu 1999 roku na mieszkańcach Vlasticy. Niestety, pomimo starań lekarzy pacjentowi nie udało się przywrócić wzroku. Tym samym zmalały szanse na rozpoznanie i skazanie winnych w procesie o ludobójstwo. (*Lekarze walczą o wzrok Kosowianina*, „Rzeczpospolita” nr 182, 6 sierpnia 2003; **Mariola Markłowska**, *Rozpoznać morderców*, „Dziennik Zachodni” nr 182, 6 sierpnia 2003; **Judyta Watola**, *Oczy świadka zbrodni*, „Gazeta Wyborcza” nr 182, 6 sierpnia 2003; **Judyta Watola**, *Świadek widzi światło*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 197, 25 sierpnia 2003; *Wrócił do domu*, „Dziennik Zachodni” nr 198, 26 sierpnia 2003; *Nie wrócił do Kosowa*, „Dziennik Zachodni” nr 199, 27 sierpnia 2003).

* W lipcu Śląskie Centrum Chorób Serca opuścił mężczyzna, któremu po raz pierwszy w Polsce przeszczepiono płuco. Sukces zabrzańskich specjalistów jest szansą dla ponad 20 chorych oczekujących na przeszczep płuc. (**Marzena Gałaga**, *Udany przeszczep płuca*, „Służba Zdrowia” nr 61–64, 14–25 sierpnia 2003).

* Dr hab. **Jerzy Kozielski**, kierownik Katedry i Kliniki Chorób Płuc i Gruź-

licy ŚAM w Zabrzu Biskupicach z rezerwą odniósł się do skuteczności gefitinibu, leku zarejestrowanego w Stanach Zjednoczonych, stosowanego w przypadku nowotworu złośliwego płuc. „To tylko jedna z dróg leczenia. Zasadniczym sposobem walki z chorobą pozostaje chemioterapia” – powiedział docent **Kozielski**. (**Mariola Markłowska**, *Tabletka na raka*, „Dziennik Zachodni” nr 193, 20 sierpnia 2003).

* **Jacek Wacławski**, student III roku Śląskiej Akademii Medycznej, był kapitanem i pomysłodawcą wyprawy najmłodszej polskiej załogi, która opłynęła przylądek Horn. Kierowany przez niego jacht „Stary” jest pierwszym polskim małym jachtem, który dopłynął do Stacji im. Arctowskiego, i drugim, który dotarł do arktycznych brzegów. Wyprawa trwała rok, a jej trasa wiodła m.in. przez Wyspy Kanaryjskie, Karaiby, Kanał Panamski, Salinas (Ekwador), Rio de Janeiro, Valparaiso (Chile), Falklandy, Mar del Plata (Argentyna), Recife (Brazylia) i Azory. (**Monika Witkowska**, *Horn laskawy*, „Żagle” nr 8, sierpień 2003; *Bezludne szerokości*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 204, 2 września 2003; *Zakończyła się roczna wyprawa żeglarzy ze Śląska*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 226, 28 września 2003; **Przemysław Jedlecki**, *„Stary” wrócił do portu*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 227, 29 września 2003; **Gabriela Wrotniewska**, *Łzy za górami Antarktydy*, „Gazeta Wyborcza – Lublin” nr 238, 11/12 października 2003; **Przemysław Jedlecki**, *Tysiące mil wodnej podróży*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 249, 24 października 2003).

* Prof. dr hab. **Stanisław Woś**, krajowy konsultant w dziedzinie kardiologii, popiera starania Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie dotyczące utworzenia oddziału kardiologii. Oddział obejmowałby leczeniem pacjentów południowo-wschodniej Polski, którzy obecnie oczekują na operację nawet kilka miesięcy. W przypadku pozytywnej decyzji Ministerstwa Zdrowia szpital zostanie rozbudowany o część, w której mieściłby się blok operacyjny z dwiema salami. Planowane jest również

otwarcie 30-lóżkowego oddziału kardiologicznego z 16 stanowiskami intensywnej terapii. (**Dorota Rachel-ska**, *Rzeszów walczy o kardiologię*, „Super Nowości” nr 167, 28 sierpnia 2003).

* Wiele artykułów w prasie śląskiej i ogólnopolskiej dotyczyło złej sytuacji finansowej ŚAM, związanej z zaciągnięciem dwa lata temu w jednym z banków 40 mln zł kredytu na budowę Akademickiego Centrum Medycznego. (**Judyta Watola**, *Groźne kredyty*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 150, 30 czerwca 2003; *Szpital „na krechę”*, „Dziennik Zachodni” nr 151, 1 lipca 2003; **Judyta Watola**, *Dług na długu*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 151, 1 lipca 2003; **Judyta Watola**, *Rządzie, podżyruj*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 154, 4 lipca 2003; **Mariola Markłowska**, *Centrum bez dna*, „Dziennik Zachodni” nr 156, 7 lipca 2003; *Poranna Szpila: Pomnik Leonida B.*, „Dziennik Zachodni” nr 157, 8 lipca 2003; **Judyta Watola**, *Męka poręczeń*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 215, 15 września 2003; **Mariola Markłowska**, *Śląska Akademia Medyczna nie ma pieniędzy, ale chce mieć centrum*, „Puls Medycyny” nr 15, 3/16 września 2003).

* Na łamach „Dziennika Zachodniego” zamieszczono reportaż red. **Niny Grelli** z działalności III Katedry i Kliniki Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowanej przez prof. dr hab. **Michała Tenderę**. (**Nina Grelli**, *Ostry zawał – nie zwlekaj!*, „Dziennik Zachodni” nr 207, 5 września 2003).

* Zdaniem dr hab. **Grzegorza Opali**, prof. nadzw. ŚAM, kierownika Katedry i Kliniki Neurologii Wieku Podeszłego ŚAM w Katowicach Ligocie, Polska przespłała przypadającą na lata 90. Dekadę Mózgu. Nie podjęto, tak jak uczyniono w krajach Europy Zachodniej, działań ukierunkowanych na wczesne wykrycie choroby i rozpoczęcie leczenia. W Polsce zrozumienie znalazły tylko choroby nowotworowe i choroby układu krążenia. „Wiemy, co to zawał serca, ale nie wiemy co to zawał mózgu. Tymczasem nie istniejemy bez jego sprawności. Bez mózgu nic nam nie przyjdzie z uratowanego serca.” – powiedział

profesor. (**Iwona Konarska**, *Mózg umiera po cichu*, „Przegląd” nr 37, 14 września 2003).

* Katedra i Klinika Pediatrii, Endokrynologii i Diabetologii Dziecięcej ŚAM w Katowicach Ligocie, kierowana przez prof. dr hab. **EWĘ Malecką-Tenderę** jest jednym z trzech polskich ośrodków uczestniczących w badaniach nad wpływem białek mleka krowiego spożywanego w dzieciństwie na późniejsze wystąpienie cukrzycy insulinozależnej. Są one częścią międzynarodowego programu TRIGR (*Trial to Reduce IDDM – insulin-dependent diabetes mellitus*), którego wyniki mogą zmienić zwyczaje dotyczące żywienia dzieci. (**Marcin Murmyło**, *Picie mleka krowiego może zwiększać ryzyko wystąpienia cukrzycy typu 1*, „Puls Medycyny” nr 16, 17–30 września 2003).

* Dr hab. **Grzegorz Opala**, prof. nadzw. ŚAM zapoznał czytelników „Dziennika Zachodniego” (nr 219, 19 września 2003, *Leczenie łagodzi*) ze specyfiką choroby Parkinsona i wynikającymi stąd trudnościami leczniczymi tego schorzenia.

* W „Kalendarzu Śląskim”, promującym region śląski, zamieszczono portrety ludzi sukcesu związanych ze Śląskiem. Jest wśród nich prof. dr hab. **Andrzej Bochenek**, kierownik I Katedry i Kliniki Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu. Portrecistą był znany katowicki fotografik **Artur Nyk**. (*Himalaista na banku*, „Dziennik Zachodni” nr 224, 25 września 2003).

* Prof. dr hab. **Stanisław Woś** i dr hab. **Włodzimierz Kargul**, prof. nadzw. ŚAM udzielali czytelnikom „Dziennika Zachodniego” rad, jak skutecznie zapobiegać powstaniu i rozwojowi choroby wieńcowej. (**Jolanta Szymczyk**, *Zdążyć przed zawałem*, „Dziennik Zachodni” nr 226, 27–28 września 2003; **Przemysław Gluma**, *Pięć ważnych badań*, „Dziennik Zachodni” nr 233, 6 października 2003).

* Dr hab. **Włodzimierz Kargul**, prof. nadzw. ŚAM, kierownik Kliniki Elektrokardiologii w I Katedrze Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu wypowiedział się na temat przyczyn stale

PRZECZYTALIŚMY ...

(lipiec-październik 2003)

wzrastającej liczby przypadków nagłego zatrzymania krążenia. (**Iwona Konarska**, *Zawał nie wybiera*, „Przegląd” nr 39, 28 września 2003; zob. też: „Angora” nr 40, 5 października 2003).

* Klinika Elektrokardiologii w I Katedrze Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu wzbogaciła się o nowoczesny echokardiograf. Zakup został sfinansowany ze środków przekazanych przez PZU S.A. oraz PZU Życie S.A. (**Agata Pustulka**, *Przyjaciel serca*, „Trybuna Śląska” nr 235, 8 października 2003; *Gala z prezentami*, „Dziennik Zachodni” nr 237, 10 października 2003; *Czek na badania*, „Puls Medycyny” nr 18, 15/28 października 2003).

* Ruda Śląska będzie miastem akademickim. Największy oddział położniczo-ginekologiczny w regionie, należący do Szpitala nr 2 w tym mieście, już wkrótce przekształci się w klinikę ŚAM. (*Poródówka, nasza duma*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 238, 11/12 października 2003; *Klinika w miejskim*, „Puls Medycyny” nr 19, 29 października/11 listopada 2003).

* W Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrze zorganizowano z okazji V Europejskiego Dnia Donacji i Transplantologii spotkanie pacjentów po przeszczepach z lekarzami, psychologami i socjologami. Podczas spotkania przedstawiono wyniki badań ankietowych dotyczących akceptacji społecznej dla zabiegów transplantacyjnych. Ponad 80% badanych akceptuje przeszczepianie narządów od osób zmarłych i zgodziłoby się, by po ich śmierci pobrano od nich narządy do przeszczepu. Tylko 52% zaaprobowало w pełni przeszczepy jako metodę leczenia i ratowania życia. (**Mariola Markłowska**, *Tylko połowa ankietowanych akceptuje przeszczep jako metodę leczenia*, „Puls Medycyny” nr 18, 15/28 października 2003).

* I Katedra i Klinika Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowana przez prof. dr. hab. **Andrzeja Bochenka** obchodzi w tym roku jubileusz 15-lecia działalności. Pomimo trudnych początków, klinika należy obecnie do najnowocześniejszych placówek kardiologicznych, zapewniając światowy poziom leczenia. Dowodem międzynarodowego uznania jest przyznany klinice w zeszłym roku medal Computer World Honors za konsekwentne wprowadzanie operacji małoinwazyjnych z użyciem robotów. W ciągu 15 lat w klinice przeprowadzono 14 343 operacje serca. Klinika jako pierwsza wprowadziła do praktyki klinicznej techniki wideoskopowe wykorzystywane w operacjach pomostowania wieńcowego. Zatrudnieni tu lekarze mogą poszczycić się blisko 400 pracami naukowymi opublikowanymi w prestiżowych czasopiśmie medycznych i wygłoszonymi na krajowych i międzynarodowych zjazdach, a także wieloma nagrodami i wyróżnieniami. (*Piętnaście lat z sercem*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 243, 17 października 2003; **Agata Pustulka**, *Z Ziemi na Marsa*, „Trybuna Śląska” nr 249, 24 października 2003; *Urodziny Kliniki*, „Gazeta Wyborcza – Katowice” nr 253, 29 października 2003; **Mariola Markłowska**, *Dziękujemy ci, profesorze*, „Dziennik Zachodni” nr 254, 30 października 2003; *I Klinika Kardiologii Śląskiej Akademii Medycznej ma 15 lat*, „Trybuna Śląska” nr 254, 30 października 2003).

* Podstawowym zadaniem współczesnego aptekarza jest prowadzenie doradztwa farmaceutycznego. Zdaniem prof. dr. hab. **Krystyny Olczyk**, dziekana Wydziału Farmaceutycznego i Oddziału Medycyny Laboratoryjnej ŚAM w Sosnowcu, studia farmaceutyczne przygotowują do tej roli dzięki

zajęciom z przedmiotów, które umożliwią przyszłym farmaceutom udzielanie porad w prostszych przypadkach chorobowych. (*Zdaniem dziekanów*, „Gazeta Farmaceutyczna” nr 10, październik 2003).

* Zdaniem prof. dr. hab. **Jerzego Hołowieckiego**, kierownika Katedry i Kliniki Hematologii i Transplantologii Szpiku ŚAM w Katowicach, obniżenie kosztów transplantacji szpiku można osiągnąć wspierając rozwój krajowego rejestru dawców szpiku. W związku z koniecznością korzystania z bardzo drogich zagranicznych rejestrów dawców, wysokość refundacji z Ministerstwa Zdrowia stanowi zaledwie 1/8 poniesionych nakładów. Dużym problemem jest również skomplikowany system rozliczania procedur medycznych, który opóźnia poszukiwania dawców dla chorych na białaczkę szpikową. (**Dorota Pilonis**, *Zagrożenie transplantologii*, „Służba Zdrowia” nr 81/84, 23 października/3 listopada 2003; „Puls Medycyny” nr 18, 15/28 października 2003).

* Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 5, kierowany przez prof. dr. hab. **Ariadnę Gierek-Łapińską**, znalazł się na pierwszym miejscu w przeprowadzonym przez tygodnik „Wprost” rankingu najlepszych w Polsce placówek okulistycznych. Natomiast do najsukcesowniejszych ośrodków kardiologicznych i kardiologicznych należą: Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrze (dyrektor: prof. dr. hab. **Marian Zembala**), I Katedra i Klinika Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu (kierownik: prof. dr. hab. **Andrzej Bochenek**) oraz Katedra i Klinika Kardiologii Dziecięcej ŚAM w Katowicach Ligocie. (**Janusz Michalak**, *Gdzie się leczyć*, „Wprost” nr 43, 26 października 2003; *Gdzie się leczyć*, „Tygodnik Zamojski” nr 43, 22/28 października 2003; **Janusz Michalak**, *Miażdżenie miażdżycy*, „Wprost” nr 44, 2 listopada 2003).

Paweł Bojko